

Fremsat den 14. april 2021 af justitsministeren (Nick Hækkerup)

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love og om ophævelse af lov om udpantning og om udlæg uden grundlag af dom eller forlig

(Effektivisering af straffesagskæden, digital kommunikation i skiftesager, pligtig afgangsalder for dommerfuldmægtige m.v.)

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovebekendtgørelse nr. 1445 af 29. september 2020, som ændret ved § 5 i lov nr. 1832 af 8. december 2020, § 1 i lov nr. 124 af 30. januar 2021, § 4 i lov nr. 160 af 3. februar 2021, § 71 i lov nr. 285 af 27. februar 2021 og § 52 i lov nr. 425 af 16. marts 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 42, stk. 3, § 52, stk. 2, og § 105, stk. 1, 1. pkt., ændres »juridisk kandidateksamen« til: »dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen«.

2. I § 54 indsættes som stk. 6:

»Stk. 6. Ikktjenestemandsansatte fuldmægtige afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år.«

3. I § 54 a, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »2. pkt.,«: »og stk. 6,«.

4. I § 91, stk. 3, ændres »eller § 90, jf. § 85,« til: »§ 90, jf. § 85, eller § 920«.

5. § 219 a, stk. 5, 3. pkt., ophæves.

6. I § 349, stk. 1, 1. pkt., udgår »og stk. 5, 2. pkt.,«.

7. I § 686, stk. 3, nr. 3, indsættes efter »§ 61, stk. 1«: »og 2«, og efter »før den betingede dom« indsættes: »eller i prøvetiden for den betingede dom«.

8. I § 686, stk. 5, nr. 1, indsættes efter »191,«: »191 a,«, og efter »290« indsættes: »eller § 290 a, stk. 2«.

9. I § 689, stk. 4, nr. 2, indsættes efter »dømte«: », samt de i § 61, stk. 1 og 2, nævnte sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betin-

gede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom eller i prøvetiden for den betingede dom«.

10. I § 705, stk. 1, ændres »væsentlig« til: »urimelig«.

11. I § 721, stk. 1, nr. 2, udgår »eller«.

12. I § 721, stk. 1, indsættes efter nr. 2 som nyt nummer:

»3) hvor straffelovens §§ 10 b eller 89 ville være anvendelig, hvis sigtede var at finde skyldig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt, og at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning, eller«.

Nr. 3 bliver herefter nr. 4.

13. I § 724, stk. 2, ændres »er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato« til: »er meddelt den pågældende med Digital Post eller med anbefalet brev inden 2 måneder fra afgørelsens dato«, og »rettidig forkyndelse« ændres til: »rettidig meddelelse«.

14. Efter § 748 a, stk. 3, indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse om foranstaltninger i henhold til denne lovs kapitel 69-74, hvor der ikke er beskikket en forsvarer eller en bistandsadvokat eller en advokat for den, som indgrebet vedrører, gennemføres så vidt muligt ved, at anklageren deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede eller på skriftligt grundlag.«

15. I § 757, § 809, stk. 1, 3. og 4. pkt., § 855, stk. 2, 1. pkt., og stk. 4, § 896, stk. 3, nr. 2, § 897, stk. 1, nr. 1, § 920, stk. 2, og § 1007 a ændres »oplyst lovligt forfald« til: »dokumenteret lovligt forfald«.

16. I § 783, stk. 2, 7. pkt., og stk. 4, 4. pkt., § 791 c, stk. 4, 4. pkt., § 791 d, stk. 6, 4. pkt., og § 791 e, stk. 4, 4. pkt., ændres »Justitsministeriet« til: »Rigsadvokaten«.

17. I § 783, stk. 2, indsættes som 8. pkt.:

»Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.«

18. I § 783, stk. 4, indsættes som 5. pkt.:

»Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.«

19. I § 791 c, stk. 4, indsættes som 5. pkt.:

»Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.«

20. I § 791 d, stk. 6, indsættes som 5. pkt.:

»Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.«

21. I § 791 e, stk. 4, indsættes som 5. pkt.:

»Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.«

22. I § 810 indsættes som 2. og 3. pkt.:

»Er sigtede udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, kan retten afsige kendelse efter 1. pkt. uden sigtedes tilstedeværelse. Det skal fremgå af indkaldelsen til retsmødet, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at retten afsiger kendelse som nævnt i 2. pkt.«

23. I § 855, stk. 3, nr. 4, indsættes efter »andre retsfølger end«: », at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning,«, og »førerretsfrakendelse« ændres til: »frakendelse efter færdselsloven eller lov om sikkerhed til søs«.

24. I § 896, stk. 3, nr. 2, indsættes efter »jf. § 757,«: »at tiltaltes ret til at modtage visse offentlige ydelser begrænses,«.

25. I § 902, stk. 1, indsættes efter »for lovovertrædelsen«: », medmindre anken er til fordel for tiltalte«.

26. I § 917, stk. 2, 2. pkt., indsættes efter »§ 843 a«: », § 844, stk. 2,«.

27. I § 920, stk. 2, ændres »og hvor anken omfatter bevisbedømmelsen, kan retten ved kendelse afvise tiltaltes anke, hvis retten finder, at sagen ikke med nytte kan behandles, uden at tiltalte er til stede.« til: »afviser retten ved kendelse tiltaltes anke, medmindre retten undtagelsesvist finder det nødvendigt at fremme sagen i tiltaltes fravær.«

28. I § 920, stk. 3, og § 987, stk. 5, 2. pkt., udgår »ankalskrift eller«.

29. I § 920, stk. 3, indsættes som 2. og 3. pkt.:

»Afvisning kan ske forud for hovedforhandlingen. Før der træffes afgørelse om afvisning af en anke, skal tiltaltes forsvarer og anklagemyndigheden have adgang til at udtale sig om spørgsmålet og gives frist for deres eventuelle bemærkninger, hvorefter retten træffer afgørelse.«

30. I § 921, stk. 2, 1. pkt., ændres »anken« til: »anklagemyndighedens anke eller kontraanke«.

31. I § 987, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, 1. pkt., ændres »godtgør at have haft lovligt forfald« til: »dokumenterer at have haft lovligt forfald«.

32. § 1018 f, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Sagen behandles uden medvirken af domsmænd.«

§ 2

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1324 af 21. november 2018, som ændret senest ved lov nr. 2083 af 21. december 2020, foretages følgende ændring:

1. I § 119 a, stk. 2, indsættes efter »§ 125, stk. 1, nr. 1, «: »eller § 129, stk. 1, nr. 1,«, og »eller kørselsforbud« ændres til: », kørselsforbud eller betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert,«.

§ 3

I lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 241 af 12. februar 2021, som ændret ved § 2 i lov nr. 466 af 20. marts 2021 og § 3 i lov nr. 467 af 20. marts 2021, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 10 i indsættes i *kapitel 3*:

»§ 10 j. En person kan i en periode på 12 uger alene modtage ydelser efter denne lovs kapitel 4, 6 a-6 c eller 7 med et niveau, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, hvis personen er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 2. Perioden i stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 3. Ophæves en anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, under en efterfølgende domstolsprøvelse, efterbetales den del af ydelserne efter denne lovs kapitel 4, 6 a-6 c eller 7, der ikke er udbetalt, jf. stk. 1, hvis de øvrige betingelser for udbetaling af ydelserne var opfyldt i perioden.

Stk. 4. Anklagemyndigheden underretter kommunen, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og

hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, modtager ydelser efter denne lovs kapitel 4, 6 a-6 c eller 7. Anklagemyndigheden underretter endvidere kommunen, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, for de i 1. pkt. nævnte personer efterfølgende ophæves.

§ 10 k. For personer, der er omfattet af § 10 j, stk. 1, og som modtager uddannelses- eller kontanthjælp, finder §§ 13 f, 13 g, 25 b-25 e, 26 og 34 tilsvarende anvendelse som for modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22.

Stk. 2. For personer, der modtager ledighedsydelse og er omfattet af § 10 j, stk. 1, får § 74 a, stk. 4, først virkning, når personen igen kan modtage ledighedsydelse efter sætterne i § 74 a, stk. 2 eller 3.«

2. Efter § 89, stk. 3, indsættes som nyt stykke:

»*Stk. 4.* Stk. 3 finder ikke anvendelse for personer, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 5.

3. I § 91, stk. 3, ændres »§§ 10 f og 10 h« til: »§§ 10 f, 10 h og 10 j«.

§ 4

I lov om social pension, jf. lovbekendtgørelse nr. 234 af 12. februar 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 31, stk. 4, og § 32 c, stk. 2, ændres »§§ 46 d eller 46 f« til: »§§ 46 d, 46 f eller 46 g«.

2. Efter § 46 f indsættes:

»**§ 46 g.** Pensionen efter §§ 31, 32 c og 48 a kan i en periode på 12 uger højst udgøre et beløb, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis modtageren er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 2. Perioden i stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 3. Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalt pension i perioden nævnt i stk. 1, hvis den udbetalte pension overstiger selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik i 12-ugersperioden.

Stk. 4. Ophæves en anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, under en efterfølgende domstolsprøvelse, efterbetales den del af pensionen, der ikke er udbetalt, jf. stk. 1, hvis de øvrige betingelser for udbetaling af pensionen var opfyldt i perioden.

Stk. 5. Anklagemyndigheden underretter Udbetaling Danmark, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, modtager pension efter denne lovs §§ 31, 32 c eller 48 a. Anklagemyndigheden underretter endvidere Udbetaling Danmark, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, for de i 1. pkt. nævnte personer efterfølgende ophæves.«

§ 5

I lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 233 af 12. februar 2021, foretages følgende ændringer:

1. I § 29, stk. 5, ændres »§§ 45 d eller 45 f« til: »§§ 45 d, 45 f eller 45 g«.

2. Efter § 45 f indsættes:

»**§ 45 g.** Det beregnede grundbeløb og pensionstillæg, jf. § 29, kan i en periode på 12 uger højst udgøre et beløb, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis modtageren er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 2. Perioden i stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 3. Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalt pension i perioden nævnt i stk. 1, hvis den udbetalte pension overstiger selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik i 12-ugersperioden.

Stk. 4. Ophæves en anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, under en efterfølgende domstolsprøvelse, efterbetales den del af pensionen, der ikke er udbetalt, jf. stk. 1, hvis de øvrige betingelser for udbetaling af pensionen var opfyldt i perioden.

Stk. 5. Anklagemyndigheden underretter Udbetaling Danmark, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, modtager pension efter denne lovs § 29. Anklagemyndigheden underretter endvidere Udbetaling Danmark, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, for de i 1. pkt. nævnte personer efterfølgende ophæves.«

§ 6

I lov nr. 548 af 7. maj 2019 om en aktiv beskæftigelsesindsats, som ændret senest ved § 4 i lov nr. 467 af 20. marts 2021, foretages følgende ændring:

1. Efter § 132 indsættes før overskriften før § 133:

»§ 132 a. Det beregnede tilskud efter §§ 123, 124 og 126 kan i en periode på 12 uger højst udbetales på et niveau, der svarer til ydelserne nævnt i § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis modtageren er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 2. Perioden i stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 3. Kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalt tilskud efter §§ 123, 124 og 126, der overstiger ydelserne nævnt i § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, i perioden nævnt i stk. 1.

Stk. 4. Ophæves en anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, under en efterfølgende domstolsprøvelse, efterbetales den del af tilskuddet, der ikke er udbetalt, jf. stk. 1, hvis de øvrige betingelser for udbetaling af tilskuddet var opfyldt i perioden.

Stk. 5. Anklagemyndigheden underretter kommunen, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, modtager tilskud efter denne lovs §§ 123, 124 og 126. Anklagemyndigheden underretter endvidere kommunen, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, for de i 1. pkt. nævnte personer efterfølgende ophæves.«

§ 7

I lov om skifte af dødsboer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1335 af 26. november 2015, som ændret ved lov nr. 447 af 9. juni 2004, § 6 i lov nr. 550 af 30. maj 2017 og § 8 i lov nr. 683 af 8. juni 2017, foretages følgende ændringer:

1. I § 25, *stk. 5, 2. pkt.*, og § 33, *stk. 3, 2. pkt.*, udgår »indgives i to eksemplarer, der begge«.

2. I § 32, *1. pkt.*, udgår »i to eksemplarer«, og »et eksemplar« ændres til: »kopi af«.

3. I § 32, *3. pkt.*, ændres »Begge eksemplarer af opgørelsen« til: »Opgørelsen«.

4. To steder i § 68, *stk. 3, 1. pkt.*, udgår »i et eksemplar«.

5. § 68, *stk. 3, 2. pkt.*, ophæves.

6. § 80, *stk. 6*, ophæves.

7. Efter kapitel 31 indsættes:

»Kapitel 31 a

Digital kommunikation

§ 115 a. Krav om skriftlighed er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation.

Stk. 2. Skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det.«

§ 8

I lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte m.v., som ændret ved § 2 i lov nr. 550 af 30. maj 2017 og § 18 i lov nr. 1711 af 27. december 2018, foretages følgende ændring:

1. §§ 70 og 71 ophæves, og i stedet indsættes:

»§ 70. Krav om skriftlighed er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation.

Stk. 2. Skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det.«

§ 9

I konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 11 af 6. januar 2014, som ændret bl.a. ved § 3 i lov nr. 737 af 25. juni 2014 og senest ved § 32 i lov nr. 58 af 30. januar 2018, foretages følgende ændringer:

1. § 7 a ophæves.

2. Efter kapitel 29 indsættes i *afsnit V*:

»Kapitel 29 a

Digital kommunikation

§ 237 a. Krav om skriftlighed er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation.

Stk. 2. Skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det.«

§ 10

I lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, lov om skifte af dødsboer og lov om skifte af fællesbo m.v. (Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænset sagsfremstilling, regler om vidneforvarede m.v.), som ændret ved § 4 i lov nr. 1242 af 18. december 2012, § 4 i lov nr. 1867 af 29. december 2015 og § 6 i lov nr. 670 af 8. juni 2017, foretages følgende ændring:

1. §§ 2 og 3 ophæves.

§ 11

Lov om udpantning og om udlæg uden grundlag af dom eller forlig, jf. lovbekendtgørelse nr. 774 af 18. november 1986, ophæves.

§ 12

Loven træder i kraft den 1. juli 2021.

§ 13

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Stk. 2. Lovens §§ 7-9 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Tiltaltes udeblivelse – skærpet dokumentationskrav til lovligt forfald

- 2.1.1. Gældende ret
- 2.1.2. Justitsministeriets overvejelser
- 2.1.3. Den foreslåede ordning

2.2. Afvisning af udmålingsanke ved tiltaltes udeblivelse mv.

- 2.2.1. Gældende ret
- 2.2.2. Justitsministeriets overvejelser
- 2.2.3. Den foreslåede ordning

2.3. Øget adgang til afsigelse af udeblivelsesdomme og udeblivelseskendelser

- 2.3.1. Gældende ret
- 2.3.2. Justitsministeriets overvejelser
- 2.3.3. Den foreslåede ordning

2.4. Forkyndelse af udeblivelsesdomme

- 2.4.1. Gældende ret
- 2.4.2. Justitsministeriets overvejelser
- 2.4.3. Den foreslåede ordning

2.5. Meddelelse af omgørelse af påtaleopgivelse eller tiltalefrafald

- 2.5.1. Gældende ret
- 2.5.2. Justitsministeriets overvejelser
- 2.5.3. Den foreslåede ordning

2.6. Øget anvendelse af telekommunikation med billede mv.

- 2.6.1. Gældende ret
- 2.6.2. Justitsministeriets overvejelser
- 2.6.3. Den foreslåede ordning

2.7. Sammenlægning af straffesager

- 2.7.1. Gældende ret
- 2.7.2. Justitsministeriets overvejelser
- 2.7.3. Den foreslåede ordning

2.8. Tilskæring af straffesager – øget brug af påtaleopgivelse

- 2.8.1. Gældende ret
- 2.8.2. Justitsministeriets overvejelser
- 2.8.3. Den foreslåede ordning

2.9. Bedre ressourceanvendelse i forhold til brug af lægdommere

2.9.1. Nævningesager

2.9.1.1. Gældende ret

2.9.1.2. Justitsministeriets overvejelser

2.9.1.3. Den foreslåede ordning

2.9.2. Domsmandssager

2.9.2.1. Sager om afvisning af tiltaltes anke

2.9.2.1.1. Gældende ret

2.9.2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

2.9.2.1.3. Den foreslåede ordning

2.9.2.2 Sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning

2.9.2.2.1. Gældende ret

2.9.2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

2.9.2.2.3. Den foreslåede ordning

2.9.2.3. Vilkårsovertrædelser

2.9.2.3.1. Gældende ret

2.9.2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

2.9.2.3.3. Den foreslåede ordning

2.10. Anklagemyndighedens ankemuligheder ved bødesager mv.

2.10.1. Gældende ret

2.10.2. Justitsministeriets overvejelser

2.10.3. Den foreslåede ordning

2.11. Udenretlig vedtagelse af frakendelse af retten til at føre lille knallert

2.11.1. Gældende ret

2.11.2. Justitsministeriets overvejelser

2.11.3. Den foreslåede ordning

2.12. Indberetning af sager om uberettigede indgreb i meddelelseshemmeligheden mv.

2.12.1. Gældende ret

2.12.2. Justitsministeriets overvejelser

2.12.3. Den foreslåede ordning

2.13. Nedsættelse af visse offentlige ydelser ved tiltaltes udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald

2.13.1. Gældende ret

2.13.1.1. Tiltaltes udeblivelse i straffesager

2.13.1.2. Udbetaling af visse offentlige forsørgelsesydelse

2.13.2. Justitsministeriets overvejelser

2.13.3. Den foreslåede ordning

2.14. Digital kommunikation i skiftesager

2.14.1. Gældende ret

2.14.2. Justitsministeriets overvejelser

2.14.3. Den foreslåede ordning

2.15. Pligtig afgangsalder for dommerfuldmægtige

- 2.15.1. Gældende ret
- 2.15.2. Justitsministeriets overvejelser
- 2.15.3. Den foreslåede ordning

- 3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige
- 4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
- 5. Administrative konsekvenser for borgerne
- 6. Klima- og miljømæssige konsekvenser
- 7. Forholdet til EU-retten
- 8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.
- 9. Sammenfattende skema

1. Indledning

1.1. Rettidig og effektiv sagsbehandling er en grundlæggende forudsætning for et retssamfund. Lange sagsbehandlingstider i straffesager har betydning for både forurettede, sigtede og tiltalte, men også for mulighederne for at opklare forbrydelser og for den generelle retsfølelse i samfundet.

Det er i den forbindelse vigtigt, at strafferetsplejen er indrettet hensigtsmæssigt og tidssvarende. En løbende tilpasning af strafferetsplejen bl.a. ud fra aktørernes erfaringer med reglernes anvendelse i praksis skal således medvirke til at sikre, at retsforfølgning sker hurtigt og konsekvent, så tidsrummet fra en forbrydelse begås, til den skyldige afsoner sin straf, forkortes mest muligt, og så ressourcerne hos politi, anklagemyndighed og domstole anvendes effektivt og hensigtsmæssigt.

Lovforslaget indeholder på den baggrund en række forslag til ændringer af retsplejeloven og færdselsloven, der overordnet har til formål at nedbringe sagsbehandlingstiden i straffesager, at sikre respekten for retsvæsenet og aktørernes tid og at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af anklagemyndighedens og domstolenes ressourcer.

Desuden indeholder lovforslaget forslag til ændringer af relevante ydelseslove, der medfører, at tiltalte, der udebliver fra retsmøder trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, i en periode kan få nedsat visse offentlige ydelser.

Formålet med lovforslaget er endvidere generelt at give mulighed for digital kommunikation med skifteretten ved behandlingen af dødsboer, ægtefælleskifte, konkurs, rekonstruktion og gældssanering.

Endelig er formålet med lovforslaget at fastsætte en pligtig

afgangsalder for dommerfuldmægtige på 70 år svarende til den pligtige afgangsalder for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene.

1.2. Med lovforslaget foreslås *for det første* en række ændringer af retsplejeloven, der har til formål at sikre respekten for retsvæsenet og mindske antallet af udeblivelser i straffesager. Når tiltalte udebliver fra retsmøder, betyder det ofte, at sagerne trækkes i langdrag med konsekvenser for både anklagemyndighed, domstole, vidner og ikke mindst forurettede i sagen.

Det foreslås således at ændre retsplejelovens regler om tiltaltes udeblivelse ved lovligt forfald, så lovligt forfald fremover skal dokumenteres – og ikke blot oplyses – forud for et berammet retsmøde. Fremlægges der ikke tilstrækkelig dokumentation forud for retsmødet, eller tilsidesætter retten de fremlagte oplysninger som mangelfuld dokumentation for lovligt forfald, vil retten i visse tilfælde kunne fremme sagen i tiltaltes fravær.

Det foreslås desuden, at retten skal afvise tiltaltes anke, hvis tiltalte udebliver fra en sag, som tiltalte selv har anket, medmindre retten undtagelsesvist finder det nødvendigt at fremme sagen i tiltaltes fravær.

Mulighederne for at gennemføre en ankesag som en udmålingsanke trods tiltaltes udeblivelse vil fortsat bestå i de tilfælde, hvor anklagemyndigheden har anket eller kontraanket. Det vil således alene være tiltaltes anke, der som det helt klare udgangspunkt afvises, når tiltalte udebliver uden dokumenteret lovligt forfald.

Endvidere foreslås det, at landsretten forud for hovedforhandlingen – og dermed uden domsmænd – kan træffe afgørelse om afvisning af tiltaltes anke, hvis indkaldelsen til

retsmødet på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte.

Herudover foreslås det at udvide adgangen til at fremme straffesager til dom, uden at den tiltalte er til stede under sagen (udeblivelsesdom) og uden tiltaltes samtykke, i sager hvor der er nedlagt påstand om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med den foranstaltning, som tiltalte allerede er idømt, og i sager hvor der er nedlagt påstand om rettighedsfrakendelse efter lov om sikkerhed til søs.

Det foreslås endvidere, at retten ved kendelse kan bestemme, at der kan tilvejebringes oplysninger om den sigtedes personlige forhold til brug for mentalundersøgelse ved henvendelse til sigtedes pårørende eller andre privatpersoner, hvis sigtede trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald udebliver fra retsmødet.

De foreslåede ændringer skal medvirke til at sikre, at anklagemyndigheden og domstolene ikke bruger unødvendige ressourcer på berømmelse, forkyndelse og afholdelse af yderligere retsmøder mv., fordi den tiltalte ikke møder op i retten.

1.3. Med lovforslaget foreslås *for det andet* enkelte ændringer af reglerne om forkyndelse og om afholdelse af retsmøder ved brug af video, der skal medvirke til at sikre effektivitet i straffesagskæden, og at reglerne er indrettet, så de tager højde for den teknologiske udvikling.

Det foreslås således, at udeblivelsesdomme, der er afsagt uden den tiltaltes samtykke, ikke længere vil skulle forkyndes personligt for den dømte, men fremover vil kunne forkyndes på anden vis, herunder ved brug af forenklet digital forkyndelse. Det foreslås derudover, at anklagemyndigheden fremover ikke skal forkynde en meddelelse om omgørelse af påtaleopgivelse og tiltalefrafald, men i stedet blot kan sende en meddelelse herom med Digital Post eller med anbefalet brev.

Det foreslås derudover, at retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse om foranstaltninger i henhold til retsplejelovens kapitel 69-74, og hvor der ikke er beskikket en forsvarer eller en bistandsadvokat eller en advokat for den, som indgrebet vedrører, fremover så vidt muligt gennemføres ved, at anklageren deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede (videoretsmøde) eller på skriftligt grundlag.

De foreslåede ændringer vil medvirke til at sikre, at processen og afviklingen af retsmøder samt forkyndelse og meddelelse til tiltalte, sker effektivt, og at den digitale udvikling og de teknologiske muligheder i højere grad udnyttes.

1.4. Lovforslaget indeholder *for det tredje* forslag til ændringer af reglerne om sammenlægning og tilskæring af straffesager.

Det er afgørende, at sagsbehandlingstiden på tværs af hele straffesagskæden nedbringes, så tidsrummet fra en forbrydelse begås, til den skyldige afsoner sin straf, forkortes mest muligt. For at sagsbehandlingstiderne ikke bliver unødigt lange, er det en forudsætning, at der er en effektiv proces frem mod hovedforhandlingen i sagen, og at så mange retsmøder som muligt gennemføres uden udsættelser eller omberømmelser. Når nye overtrædelser løbende skal inddrages i allerede berammede straffesager, kan konsekvensen blive, at retsmøder må udskydes, da sagen ikke længere kan holdes inden for den afsatte tid.

Det foreslås derfor, at der i højere grad end i dag gives mulighed for at afskære nye forhold fra allerede berammede straffesager, så der ikke sker sammenlægning af sagerne, hvis det vil betyde, at sagen dermed forhales urimeligt.

Med ændringen må det forventes, at der fremover vil være flere småsager, herunder sager hvor der som følge af den allerede idømte straf ikke kan forventes idømt yderligere eller kun ubetydelig straf til den tiltalte.

Det foreslås derfor at udvide anklagemyndighedens muligheder for at kunne anvende påtaleopgivelse af ressource-mæssige grunde, når der ikke kan forventes idømt, eller kun kan forventes idømt en ubetydelig, tillægsstraf.

Forslagene skal medvirke til at sikre, at sager ikke trækker unødigt ud, fordi den tiltalte bliver ved med at begå ny kriminalitet, som søges inddraget under en allerede berammet straffesag. Samtidig vil en udvidet adgang til påtaleopgivelse samlet set kunne effektivisere straffesagsbehandlingen, idet navnlig større sager ikke i samme omfang vil skulle kompliceres af adskillige mindre lovovertrædelser, der ikke har betydning for strafudmålingen, og hvor en domfældelse for forholdene heller ikke i øvrigt skønnes at have væsentlig betydning.

1.5. Det foreslås *for det fjerde* at undtage sager om overtrædelse af straffelovens § 191 a (grov doping) og § 290 a, stk. 2 (hvidvask af særlig grov beskaffenhed) fra nævninge-behandling.

Nævningesager er ressourcekrævende for alle aktører i straffesagskæden – både i forhold til antallet af aktører og de mange retsdage, som skal afsættes til behandlingen af sagerne. Med forslaget undtages de nævnte sagstyper fra nævninge-behandling, ligesom det allerede i dag er tilfældet for sager vedrørende grov narkokriminalitet og grov berigelses-kriminalitet. For de omtalte sagstyper gælder det således,

at bevisførelsen ofte vil være omfattende og langvarig og vedrøre komplekse forhold, hvilket kan gøre sagernes bevismæssige problemer særligt vanskelige at overskue og håndtere. Det er medvirkende til, at sådanne nævningsager kan strække sig over lang tid og således lægge beslag på mange ressourcer i retsvæsenet og udgøre en væsentlig tidsmæssig belastning for de borgere, der udtages til at medvirke som nævninger. Sagerne er således i praksis mindre egnede til nævningebehandling.

Det foreslås desuden, at der ikke medvirker domsmænd i sager, der er omfattet af straffelovens § 61, stk. 2 (ny kriminalitet i prøvetiden for en betinget dom), hvor der alene bliver spørgsmål om bødestraf.

Herudover foreslås det, at der ikke medvirker domsmænd, når der under hovedforhandlingen skal træffes afgørelse efter retsplejelovens § 920 om afvisning af anklagemyndighedens anke (stk. 1) eller tiltaltes anke (stk. 2 og 3).

Derudover foreslås det, at sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning i alle tilfælde behandles uden medvirken af domsmænd.

Forslagene vil medvirke til at sikre en bedre ressourceanvendelse i forhold til brug af lægdommere ved at undtage bestemte kategorier af straffesager, som i praksis er mindre egnede til behandling af domsmænd og nævninge.

1.6. Med lovforslaget foreslås *for det femte* en række ændringer af relevante ydelseslove, der medfører, at tiltalte, der udebliver fra retsmøder trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, i en periode kan få nedsat visse offentlige ydelser.

Konkret indebærer forslaget, at en person i en periode på 12 uger alene kan modtage visse offentlige ydelser med et niveau, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen.

Forslaget skal medvirke til at sikre tiltaltes fremmøde til et retsmøde, respekten for retsvæsenet og mindske antallet af udeblivelser i straffesager.

1.7. Herudover foreslås *for det sjette* en række yderligere ændringer af retsplejeloven og færdselsloven, der samlet set skal medvirke til at sikre en effektiv straffesagsbehandling. Det drejer sig konkret om, at anklagemyndigheden

fremover skal kunne anke straffesager, hvor der ikke kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen, hvis anken er til fordel for tiltalte, at behandlingen af sager om frakendelse af retten til at føre lille knallert i visse tilfælde ligestilles med sager om frakendelse af retten til at føre bil mv. og fremover vil kunne afgøres ved udenretlig vedtagelse, og at Rigsadvokaten i stedet for Justitsministeriet fremover skal modtage indberetninger fra retten vedrørende sager om politiets uberettigede tvangsindgreb.

1.8. Med lovforslaget foreslås det *for det syvende* at indsætte en bestemmelse om digital kommunikation med skifteretten i henholdsvis dødsboskifteloven, ægtefællesskifteloven og konkursloven, som erstatter både den gældende bestemmelse i konkurslovens § 7 a og ikkeikrafttrådte bestemmelser om digital kommunikation i de tre love.

Fremover vil en part, f.eks. en arving eller en ægtefælle, som udgangspunkt kunne sende meddelelser til skifteretten ved digital kommunikation, eksempelvis ved e-mail eller ved Digital Post. Skifteretten vil dog, hvis den finder anledning til det, kunne kræve, at en meddelelse forsynes med original underskrift. Hvis skifteretten er i tvivl om, hvorvidt en meddelelse stammer fra den angivne afsender, kan skifteretten altså kræve et underskrevet papirdokument.

1.9. Endvidere foreslås det *for det ottende* at fastsætte en pligtig afgangsalder for dommerfuldmægtige på 70 år svarende til den pligtige afgangsalder for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene.

Det foreslås at indsætte en regel i retsplejeloven, hvorefter ikketjenestemandsansatte fuldmægtige ved domstolene afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år.

Begrundelsen for at indføre en pligtig afgangsalder for dommerfuldmægtige er, at dommerfuldmægtige af retspræsidenten kan bemyndiges til at afgøre retssager på linje med dommere. Endvidere har dommerfuldmægtige samme retsplejemæssige beskyttelse mod afskedigelse som tjenestemandsansatte retsassessorer. På den baggrund bør der gælde samme pligtige afgangsalder for dommerfuldmægtige som for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene.

1.10. Endelig foreslås det *for det niende* at ophæve udpantningsloven (lov om udpantning og om udlæg uden grundlag af dom eller forlig). De regler i udpantningsloven, der ikke er formelt ophævet, må anses for erstattet af senere regler i anden lovgivning, og forslaget om at ophæve loven indebærer således ingen ændringer i gældende ret.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Tiltaltes udeblivelse – skærpet dokumentationskrav til lovligt forfald

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. En tiltalt skal, medmindre andet er bestemt i loven, personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen i en straffesag, indtil sagen er optaget til dom, jf. retsplejelovens § 853, 1. pkt. Der gælder dog en række modifikationer til dette udgangspunkt, herunder hvis tiltalte udebliver og har oplyst eller har undladt at oplyse om lovligt forfald.

Tiltaltes fremmøde i retten forudsætter for det første, at den pågældende er behørigt tilsagt til retsmødet. Ifølge retsplejelovens § 844, stk. 2, forkynnder retten en indkaldelse til hovedforhandlingen for tiltalte med mindst 4 dages varsel med oplysning om tid og sted for hovedforhandlingen. Retten kan dog fastsætte et kortere varsel.

Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald, kan den pågældende fremstilles under anvendelse af tvang. Retten kan i medfør af retsplejelovens § 757 afsige anholdelsesbeslutning, hvis det af indkaldelsen til hovedforhandlingen fremgår, at tiltalte skal møde personligt og i udeblivestilfælde må vente at blive anholdt.

Hvis tiltalte udebliver ved begyndelsen af eller i løbet af hovedforhandlingen i en straffesag, og den pågældende ikke straks kan bringes til stede, udsættes sagen, medmindre retten beslutter at fremme hovedforhandlingen helt eller delvist, jf. retsplejelovens § 855, stk. 1. Rettens mulighed for at fremme hovedforhandlingen helt eller delvist i tiltaltes fravær følger af retsplejelovens § 855, stk. 2 og 3.

Er tiltalte udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten bestemme, at der skal ske afhøring af vidner og skøns mænd, der er mødt, hvis retten finder, at dette er foreneligt med hensynet til tiltalte, og hvis udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig udsættelse af sagen, jf. § 855, stk. 2. Afhøringen forudsætter, at tiltaltes forsvarer er mødt.

En hovedforhandling kan endvidere i visse tilfælde fremmes til dom, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, jf. § 855, stk. 3. Heri ligger, at sagen til trods for tiltaltes udeblivelse skal være tilstrækkeligt oplyst.

En hovedforhandling skal, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilste-

deværelse nødvendig, bl.a. fremmes til dom i tiltaltes fravær, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning, jf. § 855, stk. 3, nr. 4.

En hovedforhandling kan dog i dette tilfælde kun fremmes i tiltaltes fravær, hvis tiltalte enten har samtykket heri, eller hvis tiltalte har været lovligt indkaldt til hovedforhandlingen, og det fremgår af indkaldelsen, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. § 855, stk. 4.

2.1.1.2. Hvis tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald i en sag, hvor der ikke er spørgsmål om højere straf end bøde, skal retten, medmindre omstændighederne taler imod det, behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, jf. retsplejelovens § 897, stk. 1, nr. 1. Dommen i sagen kan udfærdiges ved en påtegning på anklageskriftet, jf. § 897, stk. 2.

2.1.1.3. Efter retsplejelovens § 902, stk. 2, kan tiltalte kun anke en straffesag til landsretten, når vedkommende har givet møde i byretten og er idømt mere end 20 dagbøder, en bøde på over 6.000 kr., konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller andre offentligretlige følger. Tiltalte kan dog anke, selv om vedkommende ikke har givet møde i byretten, hvis sagen er fremmet i tiltaltes fravær i medfør af lovens § 855, stk. 3, nr. 4, og hvis betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt, jf. § 902, stk. 3.

2.1.1.4. Er en udebleven tiltalt blevet domfældt, uden at anke efter reglerne i retsplejelovens kapitel 82 kan finde sted, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, når den pågældende godtgør at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret i at anmelde dette i tide, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab, jf. § 987, stk. 1. Nægtes genoptagelse, kan spørgsmålet indbringes for Den Særlige Klageret efter reglerne om kære til Højesteret.

Hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, hvis domfældte er afskåret fra at anke dommen i medfør af § 902, stk. 3, jf. stk. 2, eller hvis domfældte godtgør at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret i at anmelde dette i tide, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab, jf. § 987, stk. 3. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 14 dage fra dommens forkyndelse efter § 219 a, stk. 5. Retten

kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis begæring indgives senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse.

Udebliver domfældte under den nye hovedforhandling, hæver retten ved kendelse sagen, og den afsagte dom bliver stående ved magt, jf. § 987, stk. 4.

2.1.1.5. Hvis tiltalte har oplyst lovligt forfald som årsagen til sin udeblivelse fra et retsmøde, skal retten udsætte retsmødet. Rettens muligheder for at fremme hovedforhandlingen i tiltaltes fravær finder dermed ikke anvendelse.

Det er retten, som skønsmæssigt afgør, om der er oplyst lovligt forfald i det konkrete tilfælde. Til brug for vurderingen vil retten normalt stille krav om, at tiltalte dokumenterer at være eller have været ude af stand til at deltage i et retsmøde på grund af den oplyste forfaldsgrund, herunder i tilfælde af sygdom ved en til formålet indhentet lægeerklæring. Retten kan desuden ved vurderingen tage hensyn til, hvilken type straffesag der er tale om, og hvilke konsekvenser vurderingen af lovligt af forfald vil have for den tiltalte selv og straffesagens andre aktører, jf. herved Fröhlich i U. 2020B. 1.

Dokumentationen for tiltaltes forfald skal som udgangspunkt være retten i hænde inden retsmødet. Det ses dog i praksis, at retten giver tiltalte en frist til fremsendelse af lægeerklæring, hvis tiltalte oplyser lovligt forfald i nogenlunde tidsmæssig sammenhæng med retsmødet, der således bliver udsat.

Retten tager konkret stilling til, om de fremlagte oplysninger udgør tilstrækkelig dokumentation for lovligt forfald, og om retsmødet dermed skal udsættes. Hvis der er tvivl om indholdet af en lægeerklæring i en straffesag, kan anklagemyndigheden desuden henstille til, at lægeerklæringen bliver forelagt for Retslægerådet til en afgørelse af, om erklæringen kan lægges til grund.

2.1.1.6. Retsplejeloven indeholder ikke en definition af begrebet lovligt forfald, som anvendes i en række af lovens bestemmelser vedrørende parter, tiltaltes, vidners og lægdommeres udeblivelse fra retsmøder. Ifølge Udkast til Lov om Strafferetsplejen, der ligger til grund for retsplejeloven af 1919, anføres det i bemærkningerne til udkastets § 106 om vidnetvang, at lovligt forfald normalt vil være sygdom, legemssvaghed, uopsættelige embedsforretninger eller andet uopsætteligt offentligt hverv af vigtighed, militærtjeneste, transportstandsninger eller bortrejse. Lovligt forfald er typisk det samme, uanset om der for eksempel er tale om udeblivelse i relation til afsigelse af udeblivelsesdom eller i relation til anvendelse af reglerne for vidnetvang i retsplejelovens § 178, jf. Otken i U. 2001B. 322.

De oftest forekommende oplyste forfaldsgrunde for tiltalte i

straffesager ses i praksis at være sygdom og arbejdsmæssige forhold.

For så vidt angår tiltaltes udeblivelse på grund af sygdom gælder der både krav om dokumentation og årsagssammenhæng, således at vedkommendes sygdom for at udgøre lovligt forfald skal være dokumenteret ved lægeerklæring og konkret skal forhindre den pågældende i at møde i retten.

Højesteret har i den forbindelse slået fast, at lovligt forfald som det klare udgangspunkt vil være dokumenteret, hvis tiltalte fremlægger en lægeerklæring, der er udfærdiget på et tilstrækkeligt oplysningsgrundlag og er tilstrækkeligt specifik i vurderingen af vedkommendes manglende mulighed for at deltage i retsmødet på grund af symptomerne, jf. U. 2019.492H. Med kendelsen slog Højesteret samtidig fast, at dette udgangspunkt må fraviges, bl.a. hvis der foreligger særlige omstændigheder, der giver grundlag for at betvivle rigtigheden af tiltaltes oplysninger til lægen. Sådanne særlige omstændigheder kan f.eks. foreligge, hvis der er oplysninger om tiltaltes aktiviteter, der må anses for uforenelige med oplysningerne om hans sygdom, eller hvis tiltalte som i den foreliggende sag gentagne gange udebliver fra en berammet hovedforhandling, fordi den pågældende angiveligt er ramt af akut sygdom, uden at der foreligger oplysninger om tiltaltes helbredsforhold, der kan forklare, hvorfor den pågældende gentagne gange på tidspunktet for en berammet hovedforhandling skulle blive syg.

Der findes en særlig formular for lægeerklæringer til dokumentation af sygdom som lovligt forfald ved møde i retten, som er udarbejdet i et samarbejde mellem Domstolsstyrelsen og Lægeforeningens Attestudvalg. Ved udfærdigelsen af erklæringen skal lægen konkret vurdere, om patientens sygdom er til hinder for fremmøde i retten på tidspunktet for retsmødet, herunder for et kortvarigt fremmøde af op til en times varighed, ligesom lægen skal vurdere, hvor længe patienten skønnes at være forhindret i at møde i retten. Desuden fremgår det af attesten, at denne kan indhentes såvel forud for et berammet retsmøde som efter retsmødet.

For så vidt angår udeblivelse på grund af arbejdsmæssige forhold er der ifølge retspraksis tale om lovligt forfald, hvis tiltalte er bortrejst fra Danmark for at arbejde i udlandet efter instruks fra sin arbejdsgiver. Er der derimod blot tale om, at arbejdsmæssige forhold gør det besværligt for den pågældende at møde, er dette ikke tilstrækkeligt. En skriftlig tilkendegivelse fra arbejdsgiveren om ansættelsesforholdet og instruksen om arbejde i udlandet kan udgøre den nødvendige dokumentation for lovligt forfald på grund af arbejdsmæssige forhold, jf. U. 2013.3366H.

Ved tiltaltes udeblivelse grundet transportproblemer vil der være tale om lovligt forfald, hvis det kan dokumenteres, at eksempelvis vejret eller andre transporthindringer vil være

eller har været skyld i udeblivelse. Det kræves dog, at der er tale om hindringer af en vis størrelse og ikke blot forsinkelse, fordi den pågældende er taget for sent hjemmefra. Retten kan – ligesom ved lovligt forfald på grund af sygdom – kræve dokumentation for forsinkelsen eller for, at fremmøde vil være eller har været umuligt. Det kan for eksempel ske via internetoplysninger eller – mere udførligt – ved skriftlige erklæringer fra tog- eller flyselskab eller fra Danmarks Meteorologiske Institut, jf. Otken i U. 2001B. 322.

2.1.1.7. Samlet set viser retspraksis, at domstolene anvender en forholdsvis streng fortolkning af begrebet lovligt forfald, når det angår tiltaltes udeblivelse fra retsmøder. Dette skal ses i lyset af, at tiltalte som nævnt ovenfor har en lovbestemt pligt til at være til stede i retten under en hovedforhandling. Desuden viser retspraksis, at domstolene som udgangspunkt stiller krav om, at dokumentationen for tiltaltes lovlige forfald skal være retten i hænde inden retsmødet, men at retten i praksis giver tiltalte en frist til fremsendelse af en lægeerklæring, hvis tiltalte oplyser lovligt forfald i nogenlunde tidsmæssig sammenhæng med retsmødet.

2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

2.1.2.1. Når tiltalte udebliver fra retsmøder, betyder det ofte, at sagerne trækkes i langdrag. Lange sagsbehandlingstider indebærer, at sager er uafsluttede i uforholdsmæssig lang tid i straffesagsskæden, hvilket er en belastning for de involverede parter. Det gælder ikke mindst for dem, der har været udsat for en forbrødelse.

Rettidig og effektiv sagsbehandling er af afgørende betydning både for de forurettede, vidner og de tiltalte – men også for borgernes generelle retsfølelse. Derfor skal enhver sag så vidt muligt fremmes med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. En forudsætning herfor er, at der er en effektiv proces frem mod hovedforhandlingen i sagen, og at retsmøderne så vidt muligt gennemføres uden udsættelser eller omberømmelser.

Udsættelse af en straffesag skyldes ofte oplyst lovligt forfald fra den tiltalte, hvor sygdommeligheder i praksis udgør den væsentligste forfaldsgrund. Uanset at retten i mange tilfælde vil stille krav om dokumentation for det oplyste lovlige forfald, ses der i praksis at blive givet tiltalte en vis frist til at fremkomme med denne dokumentation, hvis f.eks. oplysninger om tiltaltes sygdom fremkommer i nogenlunde tidsmæssig sammenhæng med retsmødet.

Der ses i den forbindelse eksempler på, at den tiltalte sygemelder sig kort før hovedforhandlingens start ved et telefonopkald, en SMS eller e-mail til den pågældendes forsvarer, som videreformidles til retten, når retsmødet er påbegyndt. I sådanne situationer vil retten i dag normalt udsætte retsmødet og give tiltalte mulighed for at eftersende den nødvendige lægeerklæring inden for en frist fastsat af retten. Hvis den

tiltalte ikke fremsender den nødvendige dokumentation for sin udeblivelse, kan retten beslutte, at vedkommende skal anholdes til det næste retsmøde i sagen.

Det er afgørende, at der er respekt for retssystemet. Derfor skal sygdommeligheder som udgangspunkt heller ikke kunne ringes ind på dagen, uden at der er dokumentation herfor, med den konsekvens at retsmødet udsættes. Det giver mulighed for spekulation i udsættelse af sagen og er grundlæggende et udtryk for en mangel på respekt for retssystemet.

2.1.2.2. Justitsministeriet finder, at der er behov for at skærpe kravet til dokumentation for lovligt forfald fra tiltalte i straffesager med henblik på at begrænse antallet af retsmøder, der udsættes, fordi tiltalte ikke har fremlagt den nødvendige dokumentation for lovligt forfald inden et retsmødes begyndelse.

Justitsministeriet finder, at en præcisering af retsplejelovens regler om tiltaltes udeblivelse, så lovligt forfald fremover skal dokumenteres – og ikke blot oplyses – forud for et berammet retsmøde, vil medvirke til at sikre, at den nødvendige dokumentation for lovligt forfald i højere grad foreligger ved retsmødets begyndelse, og at en sådan ændring vil kunne forbedre rettens grundlag for at fremme sager, hvor tiltalte udebliver.

2.1.2.3. Et skærpet dokumentationskrav vil efter Justitsministeriets vurdering medføre, at der vil kunne afsiges udeblivelsesdomme og afhøres vidner mv. i tiltaltes fravær i et større antal sager end i dag.

Der vil dog samtidig skulle tages højde for, at der vil være tilfælde, hvor tiltalte faktisk har haft lovligt forfald, men under de konkrete omstændigheder ikke har haft mulighed for at fremskaffe dokumentation herfor forud for retsmødet.

Der vil således fortsat være mulighed for anke eller genoptagelse af en straffesag, som er fremmet i tiltaltes fravær, ligesom retten fortsat vil have mulighed for at undlade at fremme en sag til dom, hvis tiltaltes tilstedeværelse findes nødvendig. Justitsministeriet finder det på den baggrund retssikkerhedsmæssigt forsvarligt at indføre et skærpet krav om dokumentation for tiltaltes lovlige forfald i straffesager.

2.1.3. Den foreslåede ordning

2.1.3.1. Det foreslås at ændre retsplejelovens § 855, stk. 2 og 4, om tiltaltes udeblivelse ved lovligt forfald, så lovligt forfald fremover skal dokumenteres – og ikke blot oplyses – forud for et berammet retsmøde.

Det skærpede dokumentationskrav indebærer et strengere tidsmæssigt krav til fremlæggelse af dokumentation for lov-

ligt forfald. Det betyder eksempelvis, at tiltalte i tilfælde af sygdom vil skulle fremlægge en tilstrækkelig lægerklæring senest ved retsmødets begyndelse, så retten i forbindelse med retsmødet kan tage stilling til de fremlagte oplysninger. Fremlægges der ikke tilstrækkelig dokumentation forud for retsmødet, eller tilsidesætter retten de fremlagte oplysninger som mangelfuld dokumentation for lovligt forfald, vil retten kunne afhøre fremmødte vidner mv., jf. retsplejelovens § 855, stk. 2, samt i visse tilfælde fremme sagen til dom i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4.

Der er med den foreslåede ordning ikke tilsigtet ændringer i kravene til indholdet af den dokumentation, der skal fremlægges, ligesom det fortsat fremover vil bero på domstolens skønsmæssige afgørelse, om tiltaltes fremlagte dokumentation i den enkelte sag udgør tilstrækkelig dokumentation for lovligt forfald.

2.1.3.2. Med den foreslåede ordning vil der være behov for at foretage en række ændringer i retsplejelovens regler for at ensrette reglerne om udeblivelse, så der fremover generelt vil være tale om et krav om dokumenteret lovligt forfald frem for oplyst lovligt forfald.

Det foreslås derfor at ændre retsplejelovens § 757, så retten, når en sigtet, der er behørigt tilsagt til et retsmøde, udebliver uden *dokumenteret* lovligt forfald, kan beslutte, at han skal anholdes, såfremt det i tilsigelsen eller under møde for retten er tilkendegivet, at han skal møde personligt og i udeblivestilfælde må vente at blive anholdt.

Desuden foreslås det at ændre retsplejelovens § 809, stk. 1, 3. pkt., så retten, når en sigtet er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden *dokumenteret* lovligt forfald, uden sigtedes tilstedeværelse kan bestemme, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse. Ligeledes foreslås det at ændre bestemmelsens stk. 1, 4. pkt., så det skal fremgå af indkaldelsen til retsmødet, at udeblivelse uden *dokumenteret* lovligt forfald kan medføre, at retten træffer bestemmelse om mentalundersøgelse.

Det foreslås derudover at ændre retsplejelovens § 896, stk. 3, nr. 2, så rettens indkaldelse af tiltalte til straffesagens hovedforhandling fremover skal angive, at tiltaltes udeblivelse uden *dokumenteret* lovligt forfald kan medføre, at tiltalte anholdes, jf. § 757, eller at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, uden mulighed for anke, jf. §§ 855 og 902.

Desuden foreslås det at ændre retsplejelovens § 897, stk. 1, nr. 1, så retten i sager om bødestraf, medmindre omstændighederne taler imod det, skal behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, hvis tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen uden *dokumenteret* lovligt forfald.

Derudover foreslås det at ændre retsplejelovens § 920, stk. 2, så retten – i tilfælde hvor tiltalte udebliver uden *dokumenteret* lovligt forfald, og hvor dommen er anket af tiltalte – ved kendelse afviser tiltaltes anke, medmindre retten undtagelsesvist finder det nødvendigt at fremme sagen i tiltaltes fravær.

Det foreslås endvidere at ændre retsplejelovens § 987, stk. 1 og 3, så en tiltalt, som er blevet domfældt i sit fravær, kan begære en sag genoptaget, hvis vedkommende bl.a. *dokumenterer* at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette.

Endelig foreslås det at ændre retsplejelovens § 1007 a så sigtede, som er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden *dokumenteret* lovligt forfald, og hvor hovedforhandlingen ikke er fremmet til dom i tiltaltes fravær, jf. § 855, stk. 3, eller § 897, stk. 1, nr. 1, skal erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til behandlingen af det pågældende retsmøde.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 15 og 31, og bemærkningerne hertil.

2.2. Afvisning af anke ved tiltaltes udeblivelse mv.

2.2.1. Gældende ret

2.2.1.1. Reglerne om anke til landsretten af byrettens domme i straffesager fremgår af retsplejelovens kapitel 82. Efter reglerne i dette kapitel kan byrettens domme i straffesager ankes til landsretten af såvel anklagemyndigheden som tiltalte.

Hvis anken omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld (bevisanke), finder en fuldstændig ny hovedforhandling sted for landsretten, jf. retsplejelovens § 917, stk. 1. Anken forberedes, behandles og afgøres i så fald efter reglerne i kapitel 77-79, medmindre andet er bestemt i kapitel 82. Reglerne i retsplejelovens §§ 926-930 a finder ikke anvendelse.

Hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld (udmålingsanke), behandles sagen efter reglerne i kapitel 78, medmindre andet er bestemt i kapitel 82, jf. § 917, stk. 2. § 843 a og § 849 finder tilsvarende anvendelse. Reglerne i § 748 a finder tilsvarende anvendelse under hovedforhandlingen. Reglen i § 854 finder ikke anvendelse.

Tiltalte har ret til at deltage i retsmøder vedrørende behandling af anken, jf. § 921, stk. 1. Hvis anken omfatter beviserne for tiltaltes skyld, er det derudover en forudsætning for sagens behandling, at tiltalte er til stede. Hvis tiltalte

udebliver uden lovligt forfald, eller tiltalte ikke møder, kan retten efter reglerne i §§ 920 og 921 beslutte enten at afvise sagen eller at behandle sagen i tiltaltes fravær.

Det følger af retsplejelovens § 920, stk. 2, at hvis tiltalte udebliver uden oplyst lovligt forfald i et tilfælde, hvor dommen er anket af tiltalte, og hvor anken omfatter bevisbedømmelsen, kan retten ved kendelse afvise tiltaltes anke, hvis retten finder, at sagen ikke med nytte kan behandles, uden at tiltalte er til stede.

Retsplejelovens § 920, stk. 2, vedrører efter sin ordlyd alene det tilfælde, hvor anken omfatter bevisbedømmelsen. Tiltaltes anke kan således i det hele afvises, hvis tiltalte alene har påstået frifindelse. Bestemmelsen i § 920 tager ikke udtrykkeligt stilling til, om afvisningen tillige kan omfatte en subsidær anke til formildelse, og spørgsmålet er ikke berørt i forarbejderne til bestemmelsen. Det følger imidlertid af retsplejelovens § 921, stk. 2, at en anke, der ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld, kan behandles, selv om tiltalte ikke møder, hvis dennes forsvarer er mødt, og bestemmelsen i § 920, stk. 2, giver herefter ikke hjemmel til at afvise den tiltaltes subsidære anke til formildelse, jf. også herved Højesterets kendelse af 23. august 2017 (trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2017, s. 3422).

Efter bestemmelsen er det alene tiltaltes anke, der kan afvises, og det er således en betingelse for at afvise sagen, at anklagemyndigheden enten ikke har kontraanket eller frafalder kontraanken.

Det er endvidere en betingelse, at tiltalte ikke har oplyst lovligt forfald, og at retten finder, at sagen ikke med nytte kan behandles, uden at tiltalte er til stede. Er dette omvendt tilfældet, vil sagen skulle behandles i tiltaltes fravær.

Om sagen med nytte kan behandles, uden at tiltalte er til stede, afgøres efter en konkret vurdering i hver enkelt sag. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvor der har været enighed om faktum i sagen, og tvisten alene angår retsreglernes forståelse, jf. herved Østre Landsrets dom gengivet i Tidsskrift for Kriminalret 2017, s. 323 ff. (TfK 2017.323).

Der findes ikke en tilsvarende regel om afvisning af tiltaltes anke, der ikke vedrører bevisbedømmelsen (udmålingsanker), hvis tiltalte ikke møder. I et sådant tilfælde, hvor anken ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld, kan sagen behandles, selv om tiltalte ikke møder. Sagen kan dog kun behandles, hvis tiltaltes forsvarer er mødt, jf. retsplejelovens § 921, stk. 2. Bestemmelsen omfatter både tiltaltes og anklagemyndighedens anke.

Ankens behandling uden tiltaltes tilstedeværelse forudsætter, at tiltalte har været givet behørig meddelelse om hovedfor-

handlingen. Ifølge retsplejelovens § 917, stk. 2, er der dog ikke, som ved behandlingen af bevisanker, jf. § 917, stk. 1, krav om, at indkaldelsen til retsmødet er forkyndt for tiltalte, men alene at den pågældende er givet meddelelse herom.

Afvises en ankesag på grund af tiltaltes udeblivelse, kan tiltalte begære ankesagen genoptaget efter bestemmelsen i retsplejelovens § 987, stk. 5, under de i § 987, stk. 1, 1. pkt., angivne betingelser. En tiltalt kan således begære en ankesag, der er afvist på grund af vedkommendes udeblivelse, genoptaget, når den pågældende godtgør at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette.

Begæring om genoptagelse fremsættes over for den ret, der har afvist anken, jf. § 987, stk. 5, 3. pkt., inden for 14 dage efter afvisningskendelsen. Nægtes genoptagelse, kan spørgsmålet indbringes for Den Særlige Klageret efter reglerne om kære til Højesteret.

2.2.1.2. Efter retsplejelovens § 920, stk. 3, kan landsretten endvidere afvise tiltaltes anke, hvis anklageskrift eller indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte. Sådant afvisning forudsætter efter retspraksis, jf. bl.a. Højesterets kendelse af 23. februar 2017 trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2017, side 1581, at der foreligger oplysninger om de foretagne forkynningsbestrebelse – typisk i form af en politirapport om, hvordan politiet har søgt at forkynde efter retsplejelovens § 155, stk. 1, nr. 5, jf. § 58, stk. 2 (stævningsmandsforkyndelse), når tiltalte har undladt at reagere på forenklet digital forkyndelse efter retsplejelovens § 155, stk. 1, nr. 3.

Retsplejelovens § 920, stk. 3, giver ikke udtrykkelig hjemmel til at forhåndsafvise tiltaltes anke, jf. Højesterets kendelse af 23. august 2017 trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2017, side 3419. En afgørelse om afvisning træffes derfor først normalt i forbindelse med hovedforhandlingen og – hvis den træffes, når hovedforhandlingen er indledt – under medvirken af domsmænd, jf. således Højesterets kendelse af 23. oktober 2018 trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2019, side 489.

Efter retsplejelovens § 987, stk. 5, kan tiltalte under de i bestemmelsens stk. 1, 1. pkt., anførte betingelser begære genoptagelse af en ankesag, som er afvist på grund af hans udeblivelse. Er en anke afvist i medfør af § 920, stk. 3, kan tiltalte begære genoptagelse, når han godtgør, at det skyldes ham utilregnelige omstændigheder, at anklageskrift eller stævning ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for ham. Begæring om genoptagelse må fremsættes over for den ret, der har afvist anken. I øvrigt finder bestemmelserne i stk. 1, 2.-4. pkt., tilsvarende anvendelse.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

2.2.2.1. Retsplejelovens § 920, stk. 2, giver som anført oven for hjemmel til at afvise en anke, der omfatter bevisbedømmelsen, ved tiltaltes udeblivelse uden oplyst lovligt forfald. Tiltaltes anke kan i det hele afvises, hvis tiltalte alene har påstået frifindelse (bevisanke), men § 920, stk. 2, giver ikke hjemmel til at afvise den tiltaltes subsidiære anke til formildelse (udmålings-anke).

Det medfører i praksis, at en række ankesager gennemføres uden den tiltaltes tilstedeværelse, og dermed bruger aktørerne i straffesagen tid på at gennemføre sager, hvor den tiltalte ikke har udvist den grad af interesse for at få behandlet sin sag, der som minimum må kunne forventes. Det er grundlæggende et udtryk for mangel på respekt for retssystemet, når tiltalte ikke dukker op til behandlingen af en sag, som vedkommende selv har anket. Desuden bidrager det til, at ressourcerne hos straffesagskædens aktører ikke anvendes på den mest effektive måde.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at retsplejelovens § 920 bør ændres, så der bliver adgang til også at afvise udmålingsanker, herunder ankesager med subsidiær påstand om formildelse, når tiltalte ikke møder op. En sådan ændring vil indebære ressourcebesparelser for såvel anklagemyndigheden som domstolene.

Justitsministeriet finder derudover, at det bør være sådan, at der stilles et helt klart krav til tiltalte, om at vedkommende møder op til sagens behandling, når denne selv har foranstaltet en anke. Justitsministeriet finder på den baggrund, at reglerne bør indrettes sådan, at det bliver det helt klare udgangspunkt, at en anke afvises, hvis tiltalte udebliver uden lovligt forfald – i modsætning til i dag, hvor anken alene kan afvises, hvis retten finder, at sagen ikke med nytte kan behandles, uden at tiltalte er til stede. Det gælder, uanset om der er tale om en bevisanke eller en udmålingsanke.

Justitsministeriet finder i den forbindelse, at retten bør have mulighed for helt undtagelsesvist at beslutte, at sagen fremmes i tiltaltes fravær uanset tiltaltes udeblivelse uden lovligt forfald. En sådan undtagelse skal navnlig sikre, at retten kan fremme en sag i tiltaltes fravær i tilfælde, hvor retten finder, at den indankede afgørelse er åbenbart urigtig, og sagen derfor af retssikkerhedsmæssige grunde bør fremmes og ikke afvises.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der ikke vil være væsentlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder forbundet med den foreslåede ordning, idet afvisningen af tiltaltes anke i medfør af ordningen alene vil bero på tiltaltes dispositioner, og idet udfaldet heraf blot vil være at stille tiltalte, som hvis pågældende ikke havde taget initiativ til at anke i første omgang.

Det bemærkes i den forbindelse, at tiltalte vil have adgang

til at begære ankesagen genoptaget efter reglen i retsplejelovens § 987, stk. 5.

2.2.2.2. Retsplejelovens § 920, stk. 3, indeholder som anført ovenfor ikke udtrykkelig hjemmel til at forhåndsafvise tiltaltes anke, jf. Højesterets kendelse af 23. august 2017 trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2017, side 3419. En afgørelse om afvisning træffes derfor normalt først i forbindelse med hovedforhandlingen og – hvis den træffes, når hovedforhandlingen er indledt – under medvirken af domsmænd, jf. således Højesterets kendelse af 23. oktober 2018 trykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2019, side 489.

I nogle sager kan landsretten allerede forud for hovedforhandlingen konstatere, at indkaldelse ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes på grund af tiltaltes forhold.

Justitsministeriet finder det i sådanne tilfælde hensigtsmæssigt, at landsretten ikke skal afvente hovedforhandlingen, før der kan tages stilling til spørgsmålet om afvisning. Herved undgås det, at domsmænd, vidner, forsvarere og anklagere møder op til hovedforhandlinger i sager, hvor det på forhånd står klart, at tiltaltes anke med meget stor sandsynlighed vil blive afvist som følge af, at tiltalte ikke er mødt, og forkyndelse ikke har kunnet finde sted. En afvisning forud for hovedforhandlingen gør det endvidere efter omstændighederne muligt at gennemføre en anden straffesag i stedet og derved udnytte den frigjorte tid.

Justitsministeriet finder derfor, at der bør indføres udtrykkelig hjemmel i retsplejeloven til, at landsretten forud for hovedforhandlingen kan træffe afgørelse om afvisning af tiltaltes anke, hvis indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte.

I tilknytning hertil finder Justitsministeriet ikke behov for at videreføre muligheden for afvisning af tiltaltes anke på grund af vanskeligheder med at forkynde anklageskriftet – hvor dette undtagelsesvis kræves – på grund af tiltaltes forhold ved siden af muligheden for at kunne afvise anken på grund af vanskeligheder med at forkynde indkaldelsen på grund af tiltaltes forhold. Som oftest vil anklageskriftet for landsretten være identisk med det anklageskrift, som forelå for byretten, og i praksis vil anklageskriftet (tiltalen) endvidere være indarbejdet som en integreret del af anklagemyndighedens ankemeddelelse. Som konsekvens heraf vil der ikke være behov for at videreføre muligheden for at begære genoptagelse af en sag, som er blevet afvist på grund af vanskeligheder med at forkynde anklageskriftet på grund af tiltaltes forhold.

2.2.2.3. Justitsministeriet finder endvidere, at der som følge af de ovennævnte ændringer, der foreslås i retsplejelovens § 920, stk. 2 og 3, af retssikkerhedsmæssige grunde bør indføres krav om forkyndelse af indkaldelsen til hovedfor-

handlingen i ankesager, som ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, jf. retsplejelovens § 917, stk. 2, svarende til forkyndelseskravet ved bevisankesager, jf. retsplejelovens § 917, stk. 1.

2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at retsplejelovens § 920, stk. 2, ændres, så retten – i tilfælde hvor tiltalte udebliver uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor dommen er anket af tiltalte – ved kendelse afviser tiltaltes anke, medmindre retten undtagelsesvist finder det nødvendigt at fremme sagen i tiltaltes fravær.

Den foreslåede ordning indebærer, at tiltaltes anke fremover som det helt klare udgangspunkt afvises i tilfælde, hvor tiltalte udebliver uden lovligt forfald. Dette vil gælde, uanset om der er tale om en udmålingsanke eller en bevisanke.

Det foreslås endvidere, at retten undtagelsesvist får mulighed for at beslutte, at sagen fremmes i tiltaltes fravær, uanset tiltaltes udeblivelse uden lovligt forfald, hvis retten finder det nødvendigt.

Undtagelsen forudsættes administreret restriktivt og vil navnlig kunne være relevant i tilfælde, hvor landsretten skønner, at byrettens afgørelse er åbenbart urigtig, eksempelvis hvis tiltalte ved den indankede dom er idømt frihedsstraf i en situation, hvor der efter fast praksis alene udmåles bødestraf, og sagen derfor af retssikkerhedsmæssige grunde bør behandles uanset tiltaltes fravær.

Det bemærkes, at det fortsat vil være muligt at gennemføre en ankesag i de tilfælde, hvor anklagemyndigheden har anket eller kontraanket, og anken ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld, selvom tiltalte ikke er fremmødt, jf. reglerne i retsplejelovens § 855 og § 921, stk. 2.

Det foreslås i den forbindelse præciseret, at retsplejelovens § 921, stk. 2, med den foreslåede ordning fremover alene vil vedrøre anklagemyndighedens anke og kontraanke.

Det vil – som i dag – ikke være muligt at fremme en sag i tiltaltes fravær, hvor en anke eller kontraanke fra anklagemyndigheden omfatter beviserne for tiltaltes skyld, jf. herved Østre Landsrets kendelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2018, s. 1280 ff. (U. 2018.1280).

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Desuden foreslås det, at der i retsplejelovens § 920, stk. 3, 2. pkt., indføres udtrykkelig hjemmel til, at landsretten forud for hovedforhandlingen kan træffe afgørelse om afvisning af

tiltaltes anke, hvis indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte.

Hvis det uagtet rimelige forkyndelsesforsøg ikke har været muligt at forkynde for tiltalte, og landsretten på den baggrund overvejer at forhåndsafvise tiltaltes anke, skal der efter den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 920, stk. 3, 3. pkt., gives den beskikkede forsvarer og anklagemyndigheden frist for eventuelle bemærkninger hertil, herunder om hvorvidt tiltalte på anden måde kan være gjort bekendt med tidspunktet for hovedforhandlingen. Forsvareren og anklagemyndigheden skal underrettes om det materiale, der foreligger om bestræbelserne på at forkynde for tiltalte. Efter udløbet af fristen vil landsretten – hvis det findes at bero på tiltaltes forhold, at forkyndelse ikke har kunnet finde sted – kunne afvise tiltaltes anke.

Forhåndsafvisning af tiltaltes anke vil efter forslaget alene kunne ske, hvis indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes, jf. retsplejelovens § 920, stk. 3. Afvisning som følge af tiltaltes udeblivelse trods lovlig tilsigelse, jf. retsplejelovens § 920, stk. 2, vil således som hidtil først kunne ske i forbindelse med hovedforhandlingen.

Det foreslås i tilknytning hertil, at ordene ”anklageskrift eller” udgår af § 920, stk. 3, så der fremover ikke sker afvisning af tiltaltes anke på grund af vanskeligheder med at forkynde anklageskriftet på grund af tiltaltes forhold. Som konsekvens heraf foreslås tillige, at ordene ”anklageskrift eller” også udgår af § 987, stk. 5, 2. pkt., da der med den foreslåede ændring af § 920, stk. 3, ikke længere vil være grundlag for at begære genoptagelse af en sag, som er blevet afvist på grund af vanskeligheder med at forkynde anklageskriftet på grund af tiltaltes forhold.

Endvidere foreslås det, at der indføres krav om forkyndelse af indkaldelsen til hovedforhandlingen for tiltalte i ankesager, som ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, jf. retsplejelovens § 917, stk. 2, svarende til forkyndelseskravet ved bevisankesager, jf. retsplejelovens § 917, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 26-30.

2.3. Øget adgang til afsigelse af udeblivelsesdomme og kendelser

2.3.1. Gældende ret

2.3.1.1. Som det fremgår under pkt. 2.1.1, skal retten i en række nærmere bestemte tilfælde fremme en hovedforhandling til dom i tiltaltes fravær, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes

tilstedeværelse nødvendig. Det gælder bl.a. efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3, når der under sagen alene er spørgsmål om ubetinget fængselsstraf i 1 år eller derunder, konfiskation, udvisning, rettighedsfrakendelse eller erstatning og tiltalte har givet samtykke til gennemførelse af hovedforhandlingen. Desuden gælder det efter § 855, stk. 3, nr. 4, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Bestemmelserne i retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3 og 4, angiver udtømmende de tilfælde, hvor en sag kan fremmes efter bestemmelserne.

En hovedforhandling, hvor tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning, kan kun fremmes i tiltaltes fravær, hvis tiltalte enten har samtykket heri, eller hvis tiltalte har været lovligt indkaldt til hovedforhandlingen, og det fremgår af indkaldelsen, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. § 855, stk. 4.

Det er forudsat med retsplejelovens § 855, stk. 3, at der skal afsiges udeblivelsesdomme i samtlige sager, hvor reglerne giver mulighed for det, jf. lovforslag nr. L 105 af 14. december 2016 om ændring af retsplejeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v. og lov om elektroniske kommunikationsnet og -tjenester (Udeblivelsesdomme, forkyndelse og anvendelse af digital kommunikation i straffesager m.v.), jf. Folketings-tidende 2016-17, A, L 105 som fremsat, pkt. 2.4.2 og 2.4.3.

2.3.1.2. Ifølge straffelovens § 68 kan retten, hvis en tiltalt frifindes for straf i medfør af lovens § 16, træffe bestemmelse om anvendelse af andre foranstaltninger, der findes formålstjenlige for at forebygge yderligere lovovertrædelser. Såfremt mindre indgribende foranstaltninger som tilsyn, bestemmelser vedrørende opholdssted eller arbejde, afvænningsbehandling, psykiatrisk behandling mv. ikke findes tilstrækkelige, kan retten bestemme, at den pågældende skal anbringes i hospital for sindslidende, i institution for personer med vidtgående psykiske handicap eller under tilsyn med mulighed for administrativ anbringelse eller i egnet hjem eller institution til særlig pleje eller forsorg.

Hvis en foranstaltningsdømt findes skyldig i ny kriminalitet begået under den igangværende foranstaltning, kan retten enten idømme en ny foranstaltningsdom, lade den nye dom have sit forblivende med den igangværende foranstaltningsdom, idømme almindelig straf eller fastsætte en bøde. Sanktionen afhænger i den forbindelse af de konkrete omstændigheder i sagen, herunder kriminalitetens art og grovhed og tiltaltes personlige forhold.

Retten vil typisk idømme en ny foranstaltningsdom, hvis der er grundlag for at idømme en mere indgribende foranstaltning, f.eks. anbringelse i stedet for behandling, eller en foranstaltning uden længstetid, hvis den tidligere idømte foranstaltning har været med længstetid.

Retten kan i andre situationer beslutte, at den nye dom skal have sit forblivende med den igangværende foranstaltningsdom. Denne domstype kan f.eks. anvendes, når der ikke er fastsat en længstetid for den igangværende foranstaltning, og der vil skulle fastsættes en længstetid for den ny kriminalitet på grund af kriminalitetens karakter, jf. straffelovens § 68 a, eller hvis den igangværende foranstaltning er en forvaringsdom, jf. straffelovens § 70, og den nye kriminalitet ville resultere i en mindre indgribende straf end forvaring.

Der er i dag ikke mulighed for at fremme en sag til dom i tiltaltes fravær, hvis anklagemyndigheden har nedlagt påstand om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med den foranstaltning, som den tiltalte allerede er idømt. De retsfølger, der fremgår af straffelovens § 68, er således ikke omfattet af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3 eller 4.

2.3.1.3. Ifølge § 29 e, stk. 1, i lov om sikkerhed til søs kan retten til at føre skib eller gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester ved dom frakendes den, som har gjort sig skyldig i spiritussejlads. Frakendelsen sker ubetinget, men kan under formildende omstændigheder dog ske betinget.

Frakendelse kan generelt ske i forhold til personer, der har ført skib eller udført arbejde om bord på et skib i en stilling af væsentlig betydning for sikkerheden.

Frakendelse er ikke betinget af, at den pågældende har sønærings-, dueligheds- og/eller speedbådsbevis. Ved frakendelse meddeles der ved dommen et generelt forbud mod at føre skib eller gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, L 135 som fremsat, bilag 3, note 2.

Det følger i øvrigt af forarbejderne til bestemmelsen, at frakendelse af retten til at føre skib eller gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester som følge af spiritussejlads som udgangspunkt forudsættes at skulle ske efter samme retningslinjer som frakendelse af førerretten som følge af spirituskørsel efter færdselsloven. Det gælder både for spiritussejlads på erhvervsfartøjer og fritidsfartøjer, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 4104.

Retten til at føre skib eller gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester kan efter § 29 e, stk. 2, i lov om sikkerhed til søs under skærpende omstændigheder tillige frakendes i forbindelse med dom for overtrædelse af lovens § 29, stk. 1

(foranledige grundstødning, forlis eller anden søulykke ved grov fejl eller grov forsømmelse i tjenesten) eller 2 (på grov måde eller gentagne gange navigere eller behandle skibet i strid med godt sømandskab). Frakendelsen kan ske betinget.

Betinget frakendelse sker på vilkår af, at den pågældende i en prøvetid på 3 år fra endelig dom ikke fører skib eller gør tjeneste som styrmand eller maskinmester under sådanne omstændigheder, at retten hertil skal frakendes. Ved betinget frakendelse udsættes fastsættelsen af frakendelsestiden. Begår den dømte i prøvetiden et nyt forhold, der medfører frakendelse af retten til at føre skib eller gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester, fastsætter retten en fælles frakendelse for dette forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse, jf. § 29 e, stk. 5, i lov om sikkerhed til søs.

Ubetinget frakendelse efter § 29 e, stk. 1 og 2, i lov om sikkerhed til søs sker for et tidsrum af mellem 6 måneder og 5 år eller for bestandig, jf. § 29 e, stk. 3, i lov om sikkerhed til søs.

Frakendes retten til at føre skib eller gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester ubetinget, sender anklagemyndigheden vedkommendes søneringsbevis, duellighedsbevis eller speedbådsbevis og udskrift af dommen til Erhvervsministeriet. Er retten til at føre skib eller gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester frakendt nogen for længere tid end 3 år, kan spørgsmålet om generhvervelse af retten inden frakendelsestidens udløb indbringes for domstolene. Indbringelsen sker efter reglerne i straffelovens § 78, stk. 3, og kan tidligst finde sted, når der er forløbet 3 år fra endelig dom. Retten kan kun generhverves, når ganske særlige omstændigheder foreligger, jf. § 29 e, stk. 4, i lov om sikkerhed til søs.

Skønner politiet i tilfælde af spiritussejlads, at betingelserne for ubetinget frakendelse af retten til at føre skib eller gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester foreligger, kan politiet midlertidigt inddrage denne ret, dog således at retten, inden spørgsmålet endeligt afgøres ved dommen, kan ophæve den af politiet trufne bestemmelse. Afsiges der frifindende dom i første instans, og ankes dommen af anklagemyndigheden, kan anklagemyndigheden, hvor forholdene særligt taler for at opretholde inddragelsen af retten til at føre skib eller gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester under anken, indbringe spørgsmålet for appelinstanden, der træffer afgørelse herom ved kendelse. Det tidsrum, hvori retten til at føre skib eller gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester har været inddraget, fradrages i frakendelsestiden, jf. § 29 e, stk. 6, i lov om sikkerhed til søs.

Frakendes en skibsfører, styrmand eller maskinmester retten til at gøre tjeneste, bestemmes det ved dommen henholdsvis, om skibsføreren kan gøre tjeneste som styrmand, og om styrmanden eller maskinmesteren kan gøre tjeneste i stilling

af lavere grad. Erhvervsministeren meddeler i så fald den pågældende fornødent søneringsbevis. Delvis frakendelse kan dog ikke finde sted, hvis den pågældende har gjort sig skyldig i spiritussejlads, jf. § 29 e, stk. 7, i lov om sikkerhed til søs.

Der er i dag ikke hjemmel i retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, til at fremme en sag til dom i tiltaltes fravær, hvis anklagemyndigheden har nedlagt påstand om frakendelse af retten til at føre skib eller gøre tjeneste som styrmand eller maskinmester.

2.3.1.4. Det fremgår af retsplejelovens § 809, stk. 1, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse, når dette findes at være af betydning for sagens afgørelse. Hvis sigtede ikke udtrykkeligt samtykker i undersøgelsen, kan denne kun finde sted efter retskendelse. Er sigtede udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten uden sigtedes tilstedeværelse bestemme, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse. Det skal fremgå af indkaldelsen til retsmødet, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at retten træffer bestemmelse om mentalundersøgelse. Er sigtede fængslet, kan han ikke mentalundersøges uden rettens bestemmelse.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 810, at hvis sigtede ikke samtykker i, at der søges tilvejebragt oplysninger om hans personlige forhold ved henvendelse til hans pårørende eller andre privatpersoner, kan dette kun ske, hvis retten finder det af væsentlig betydning for sagens afgørelse og ved kendelse træffer bestemmelse herom.

Som det fremgår, indeholder bestemmelsen i § 810 ikke regler svarende til § 809, stk. 1, 3. og 4. pkt., som blev indsat ved § 1, nr. 12, i lov nr. 714 af 8. juni 2018 om ændring af retsplejeloven (nedbringelse af sagsbehandlingstiden i straffesager). Retten kan derfor ikke uden sigtedes tilstedeværelse afsige kendelse om, at der kan søges tilvejebragt oplysninger om hans personlige forhold ved henvendelse til hans pårørende eller andre privatpersoner.

2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

2.3.2.1. Det er afgørende, at kriminelle hurtigt mærker konsekvensen af deres handlinger. Samtidig er det også vigtigt, at straffesager gennemføres hurtigst muligt af hensyn til, at ofre for forbrydelser kan komme videre med deres liv. Derudover skal myndighederne så vidt muligt ikke bruge ressourcer på berømmelse, forkyndelse og afholdelse af yderligere retsmøder mv., fordi den tiltalte ikke møder op i retten. Disse hensyn skal vejes op mod de væsentlige hensyn, der også er til retssikkerheden for tiltalte.

Efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, kan visse sager allerede i dag fremmes i tiltaltes fravær, hvis tiltalte er udeble-

vet uden lovligt forfald, herunder når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Der er omvendt i dag ikke hjemmel i retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, til at fremme en sag i tiltaltes fravær, hvis anklagemyndigheden nedlægger påstand om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med den foranstaltning, som den tiltalte allerede er idømt.

I praksis betyder en dom, hvor det har sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, at retten alene har taget stilling til skyldsspørgsmålet, og at der ikke idømmes straf eller en anden mere indgribende foranstaltning.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at den gældende retstilstand, hvorefter sager, hvor anklagemyndigheden har nedlagt påstand om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, ikke kan afgøres uden tiltaltes tilstedeværelse, udgør en unødigt belastning af straffesagsbehandlingen, når der henses til, at der i disse sager ikke sker ændringer i den foranstaltning, som den tiltalte allerede er underlagt.

2.3.2.2. Det er som angivet ovenfor ikke muligt at fremme straffesager til dom i tiltaltes fravær efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, hvis der nedlægges påstand om frakendelse efter lov om sikkerhed til søs. Det betyder i praksis, at en frakendelsessag på baggrund af spiritussejlads ikke vil kunne fremmes til dom i tiltaltes fravær, mens en frakendelsessag på baggrund af spirituskørsel vil kunne fremmes efter bestemmelsen.

Justitsministeriet finder, at denne forskel er uhensigtsmæssig, og at der bør indføres en tilsvarende adgang til at fremme sager om frakendelse efter lov om sikkerhed til søs til dom i tiltaltes fravær efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4.

2.3.2.3. I de tilfælde, hvor sigtede ikke møder op til et retsmøde, vil der i dag som udgangspunkt ikke være mulighed for, at retten træffer bestemmelse om indhentelse af oplysninger efter retsplejelovens § 810.

Der vil derfor i disse tilfælde skulle ske omberømmelse af retsmødet, og udebliver sigtede gentagne gange, vil der i nogle sager kunne gå lang tid, inden retten har mulighed for at træffe bestemmelse om indhentelse af oplysninger efter retsplejelovens § 810.

Det bemærkes hertil, at oplysninger indhentet fra pårørende eller andre privatpersoner til brug for udarbejdelse af en mentalundersøgelse er en ikke uvæsentlig del af indholdet af

en mentalerklæring, herunder i særlig grad når sigtede ikke ønsker at udtale sig om sine personlige forhold.

Justitsministeriet finder derfor, at såfremt sigtede udebliver trods lovlig indkaldelse til retsmødet og uden lovligt forfald, bør det være muligt for retten at træffe bestemmelse om tilvejebringelse af oplysninger om den sigtedes personlige forhold ved henvendelse til hans pårørende eller andre privatpersoner efter retsplejelovens § 810, selv om den pågældende dermed ikke får lejlighed til at udtale sig, inden retten træffer bestemmelse.

Af hensyn til den sigtede bør indkaldelsen til et sådant retsmøde forkyndes. Endvidere bør det fremgå af indkaldelsen, at sigtedes udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at retten træffer bestemmelse om at tilvejebringe oplysninger om den sigtedes personlige forhold ved henvendelse til hans pårørende eller andre privatpersoner. Sigtede gøres derved bekendt med, at der kan blive truffet en sådan bestemmelse på det foreliggende grundlag, uden at sigtede får lejlighed til at udtale sig.

2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, så bestemmelsen også omfatter sager med påstand om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, og sager med påstand om frakendelse efter lov om sikkerhed til søs.

En hovedforhandling i en straffesag vil herefter, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, skulle fremmes til dom i tiltaltes fravær, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, konfiskation, udvisning, frakendelse efter færdselsloven eller lov om sikkerhed til søs eller erstatning.

Der er med forslaget, herunder den ændrede ordlyd for så vidt angår sager om førerretsfrakendelse efter færdselsloven, ikke i øvrigt tilsigtet ændringer i anvendelsesområdet for retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4.

Det foreslås endvidere at ændre retsplejelovens § 810, så retten uden sigtedes tilstedeværelse kan bestemme, at der kan tilvejebringes oplysninger om den sigtedes personlige forhold ved henvendelse til hans pårørende eller andre privatpersoner, såfremt sigtede trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald udebliver fra retsmødet.

Indkaldelsen til retsmødet skal forkyndes, jf. retsplejelovens § 844, stk. 2, og det skal fremgå af indkaldelsen, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at

retten træffer bestemmelse efter retsplejelovens § 810. Hvis dette ikke fremgår af indkaldelsen, vil retten således ikke uden sigtedes tilstedeværelse kunne træffe bestemmelse herom, medmindre ganske særlige omstændigheder udelukker, at sigtede kommer til stede i retten, eller sigtede har givet samtykke til mentalundersøgelsen, jf. retsplejelovens § 809.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 22 og 23.

2.4. Forkyndelse af udeblivelsesdomme

2.4.1. Gældende ret

2.4.1.1. Det er udgangspunktet, at der ikke skal ske forkyndelse af straffedomme. Det følger dog af retsplejelovens § 219 a, stk. 5, 2. pkt., at hvis sagen er fremmet i tiltaltes fravær efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 1-5, skal en udskrift af dommen forkyndes.

Er sagen fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4 (fremmet uden at tiltalte er mødt og uden tiltaltes samtykke), skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig, jf. retsplejelovens § 219 a, stk. 5, 3. pkt. Baggrunden for, at forkyndelsen i disse tilfælde, skal ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen til hovedforhandlingen har været forkyndt personlig, er, at det hermed sikres, at tiltalte får en *personlig* underretning om, at hovedforhandlingen vil finde sted eller har fundet sted.

2.4.1.2. Efter retsplejelovens § 844, stk. 2, forkynder retten en indkaldelse til hovedforhandlingen for tiltalte med mindst 4 dages varsel med oplysning om tid og sted for hovedforhandlingen. Retten kan dog fastsætte et kortere varsel.

Der er ikke krav om, at indkaldelse til retsmøde forkyndes personlig, men det er dog en betingelse for at fremme en sag efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, at tiltalte enten har samtykket heri eller har været lovligt indkaldt, og at det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, jf. § 855, stk. 4.

En sag kan således ikke fremmes efter § 855, stk. 3, nr. 4, uden at tiltalte har fået forkyndt indkaldelse til hovedforhandlingen og i den forbindelse er blevet oplyst, at udeblivelse uden lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.

2.4.1.3. Retsplejelovens § 155 indeholder regler om de forskellige måder, hvorpå der kan ske forkyndelse. Forenklet digital forkyndelse, der blev indført ved lov nr. 1242 af 18. december 2012 om ændring af retsplejeloven, straffeloven og lov om elektroniske kommunikationsnet og –tjenester

(revision af reglerne om forkyndelse mv.), er en forkyndelsesform, hvor forkyndelse sker ved, at den meddelelse, der skal forkyndes, med eventuelle bilag, gøres tilgængelig for den pågældende i en digital postkasse, der anvendes til sikker digital kommunikation med det offentlige, jf. retsplejelovens § 155, stk. 1, nr. 3.

Ved forenklet digital forkyndelse anses meddelelsen for forkyndt, hvis meddelelsen åbnes, eller der sker anden behandling af meddelelsen, den besked, hvortil meddelelsen er vedhæftet, eller et bilag eller en anden meddelelse, der er vedhæftet beskeden, jf. retsplejelovens § 156 c, 1. pkt. Den dag meddelelsen, bilaget eller den besked, hvortil meddelelsen er vedhæftet, åbnes eller på anden måde behandles, anses forkyndelse for at være sket, jf. retsplejelovens § 156 c, 2. pkt.

Retsplejelovens § 156 c blev senest ændret ved lov nr. 203 af 28. februar 2017 om ændring af retsplejeloven, lov om fuldbyrdelse af straf mv. og lov om elektroniske kommunikationsnet og –tjenester (udeblivelsesdomme, forkyndelse og anvendelse af digital kommunikation i straffesager m.v.).

Ændringen af bestemmelsen medførte, at det ikke kun er i de situationer, hvor meddelelsen er åbnet, men ligeledes situationer, hvor anden behandling af meddelelsen mv. har fundet sted, at forkyndelse er sket. Justitsministeriet fremhævede i bemærkningerne, at der efter Justitsministeriets opfattelse ikke var retssikkerhedsmæssige betænkeligheder forbundet med en sådan ordning. Justitsministeriet lagde herved vægt på, at modtageren under alle omstændigheder skulle foretage sig noget aktivt i forhold til den besked, som indeholder den eller de meddelelser, som skal forkyndes. Når den digitale postkasse tilgås via en app, skal modtageren således trykke på hovedbeskeden. Når den digitale postkasse tilgås via en internetbrowser, skal modtageren foretage en behandling af hovedbeskeden eller åbne ét bilag eller én meddelelse, som er vedhæftet hovedbeskeden.

Dette krav om, at modtageren skal foretage sig noget aktivt, samt at modtageren tydeligt bliver opmærksom på, at den aktive handling medfører forkyndelsesvirkning for den pågældende meddelelse, var efter ministeriets opfattelse tilstrækkeligt til at sikre, at den pågældende får lejlighed til at gøre sig bekendt med indholdet af meddelelsen. Hertil kommer, at der heller ikke med retsplejelovens øvrige forkyndelsesformer i alle tilfælde er sikkerhed for, at den person, som meddelelsen angår, rent faktisk er vidende om, at meddelelsen er blevet forkyndt, jf. Folketidende 2016-17, A, L 105 som fremsat, side 9f.

For så vidt angår kravet om personlig forkyndelse, der følger af retsplejelovens § 219 a, stk. 5, sidste pkt., har Østre Landsret ved kendelse af 3. oktober 2019, som gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2020, side 30, fastslået, at forenklet

digital forkyndelse efter retsplejelovens § 155, stk. 1, nr. 3, ikke opfylder kravet om personlig forkyndelse i retsplejelovens § 219 a, stk. 5, sidste pkt.

2.4.1.4. Er en sag fremmet uden tiltaltes tilstedeværelse, jf. § 855, stk. 3, nr. 4, uden at anke efter ovennævnte regler kan finde sted, kan den domfældte i stedet efter retsplejelovens § 987, stk. 1, begære sagen genoptaget til ny forhandling, når den pågældende godtgør at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab. Begæringen herom fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden sådan frist som bestemt i § 904, jf. § 910 – dvs. en frist på 14 dage.

For sager fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, er det særligt fastsat i § 987, stk. 3, at den domfældte har en ubetinget adgang til at kræve genoptagelse, hvis bl.a. sagen ikke kan ankes efter retsplejelovens § 902, stk. 2, jf. stk. 3. Begæringen herom må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 14 dage fra dommens forkyndelse efter § 219 a, stk. 5. Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis begæring indgives senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse.

2.4.2. Justitsministeriets overvejelser

Digitaliseringen har de senere år vundet stadig større indpas i borgernes hverdag, og borgerne er således i mange sammenhænge i dag både vant til og afhængige af at få information via digitale meddelelser. Strafferetsplejen bør løbende tilpasses denne udvikling, således at behandlingen af straffesager bliver så effektiv som muligt, og således at sagerne kan afsluttes hurtigere til gavn for alle sagens parter.

Efter Justitsministeriets opfattelse kan de nuværende regler om personlig forkyndelse af enten tilsigelsen til hovedforhandlingen eller udskriften af dommen i sager efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, være en hæmsko for effektiviteten i straffesagskæden, idet der i nogle tilfælde går lang tid, før dommene får retsvirkning, og de domfældte dermed kan begynde en eventuel afsoning eller samfundstjeneste. Samtidig kan det for ofrene for forbrydelserne virke stødende, at det trækker i langdrag med at få en endelig afklaring på sagen.

En ophævelse af kravet om, at domme i sager, der er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, skal forkyndes personligt, vil efter Justitsministeriets opfattelse medvirke til en mere effektiv straffesagskæde, da det vil betyde, at straffesager vil kunne afsluttes mere effektivt.

Det bemærkes i den forbindelse, at det er en betingelse for at fremme en sag i tiltaltes fravær efter retsplejelovens §

855, stk. 3, nr. 4, at retten har forkyndt indkaldelse til hovedforhandlingen for tiltalte, og at det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår. Uanset at der ikke stilles krav om, at denne forkyndelse er sket personlig, finder Justitsministeriet dog, at det er rimeligt at antage, at tiltalte hermed har været gjort bekendt med hovedforhandlingen, og de konsekvenser, som en udeblivelse herfra kan medføre.

Justitsministeriet finder det på den baggrund retssikkerhedsmæssigt forsvarligt ikke at stille krav om personlig forkyndelse i denne type sager.

Justitsministeriet er opmærksom på, at det ikke i forbindelse med forenklet digital forkyndelse kan konstateres, hvem der har åbnet meddelelsen, idet en person f.eks. kan have givet andre adgang til at åbne sin digitale postkasse. Dette bør efter ministeriets opfattelse imidlertid ikke udelukke, at forenklet digital forkyndelse anvendes. Det bør således være den pågældendes eget ansvar, hvem den pågældende måtte give adgang til den digitale postkasse.

2.4.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ophæve retsplejelovens § 219 a, stk. 5, 3. pkt.

Ophævelsen vil betyde, at retterne fremover vil kunne forkynde domme i sager, der er fremmet efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, på samtlige de måder, der er angivet i retsplejelovens § 155, jf. § 1 i bekendtgørelse nr. 816 af 25. juni 2013 om forkyndelse. De pågældende domme vil dermed – i modsætning til i dag – fremover også kunne forkyndes ved brug af forenklet digital forkyndelse.

Forkyndelse af domme i sager, der er fremmet i medfør af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, bliver således fremover lettere, og dommene får retsvirkning hurtigere end hidtil. I de tilfælde, hvor der ikke kan ske forenklet digital forkyndelse, eller hvor retten vurderer, at forenklet digital forkyndelse ikke er hensigtsmæssig, vil de øvrige former for forkyndelse, der er angivet i retsplejelovens § 155, i stedet kunne anvendes.

Ændringen af retsplejelovens § 219 a, stk. 5, indebærer således, at der fremover vil være sket korrekt forkyndelse i de situationer, hvor en modtager åbner eller foretager anden behandling af den digitalt meddelte dom.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 5.

2.5. Meddelelse af omgørelse af påtaleopgivelse eller tiltalefrafald

2.5.1. Gældende ret

Reglerne om forkyndelse af processuelle meddelelser i civile sager og straffesager findes i retsplejelovens kapitel 17.

Der sondres mellem meddelelser og forkyndelser. Forkyndelser har til formål at sikre, at en meddelelse er kommet frem til adressaten, således at adressaten har mulighed for at gøre sig bekendt med indholdet, samt at sikre den, der har iværksat forkyndelsen, det fornødne bevis for, at meddelelsen er kommet frem, således at de retsvirkninger, der er knyttet til forkyndelsen, kan indtræde. Efter retsplejelovens § 155, stk. 1, kan forkyndelse ske på en række forskellige måder, herunder ved brevforkyndelse, digital forkyndelse, forenklet digital forkyndelse, postforkyndelse, stævningsmandsforkyndelse eller telefonforkyndelse. Fælles for forkyndelsesformerne er, at der for, at en meddelelse anses for forkyndt, skal foreligge bevis for, at modtageren er gjort bekendt med meddelelsen. Det kan f.eks. være i form af et underskrevet modtagelsesbevis (brevforkyndelse og digital forkyndelse), eller hvis der er sket åbning eller anden behandling af meddelelsen, den besked hvortil meddelelsen er vedhæftet, eller et bilag eller en anden meddelelse, der er vedhæftet beskeden (forenklet digital forkyndelse).

Forkyndelse i straffesager skal, jf. retsplejelovens § 153, stk. 3, kun ske, hvis det er bestemt i retsplejeloven. Retsplejeloven indeholder i den forbindelse en række regler om forkyndelse af meddelelser i straffesager.

Det følger af retsplejelovens § 724, stk. 1, at sigtede, forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende, underrettes ved afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald. Det samme gælder andre, der må antages at have en rimelig interesse heri. En afgørelse om påtaleopgivelse kan påklages til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i retsplejelovens kapitel 10. Sigtede kan efter samme regler klage over en afgørelse om tiltalefrafald.

Er der truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, kan strafforfølgning mod den, der har været sigtet, kun fortsættes efter den overordnede anklagemyndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse, eller betingelserne for genoptagelse efter § 975 er opfyldt, jf. retsplejelovens § 724, stk. 2.

Det følger af retsplejelovens § 975, at når retsforfølgning frafaldes, efter at tiltale er rejst, uden at der afsiges dom i sagen, kan der ud over det i § 724, stk. 2, nævnte tilfælde kun rejses tiltale, når nye beviser af vægt senere kommer for dagen, eller de i § 976 angivne betingelser er til stede.

Efter retsplejelovens § 976 kan genoptagelse af en sag, som er pådømt ved Højesteret eller ved landsretten, og hvorunder tiltalte er frifundet, finde sted efter rigsadvokatens begæring, når det ifølge en tilståelse, tiltalte senere har afgivet, eller andre beviser der senere er kommet for dagen, må antages, at han har begået forbrydelsen, eller når falske forklaringer eller erklæringer er afgivne under sagen af vidner eller skøns mænd, eller falske eller forfalskede dokumenter er benyttede under samme, eller noget strafbart forhold, sigtende til at påvirke eller bestemme sagens udfald, er udvist enten af tiltalte eller af nogen, der i medfør af sit embede eller offentligt hverv har medvirket ved sagens behandling, og der efter omstændighederne er god grund til at antage, at sådant har bevirket eller medvirket til, at tiltalte har undgået domfældelse.

Under tilsvarende betingelser kan genoptagelse finde sted, hvor tiltalte påstås at have gjort sig skyldig i en væsentlig større forbrydelse end den, som han er domfældt for, jf. § 976, stk. 2.

2.5.2. Justitsministeriets overvejelser

Hvis der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, kan strafforfølgning mod den, der har været sigtet, kun fortsættes, hvis det er forkyndt for pågældende inden 2 måneder efter afgørelsen, jf. retsplejelovens § 724, stk. 2. Det kan i praksis medføre, at sagen trækkes unødigt i langdrag, hvis det viser sig vanskeligt at forkynde omgørelsen, ligesom det i tilfælde, hvor forkyndelse ikke er sket inden for 2 måneder, skal kunne dokumenteres, at det er sigtedes forhold, der har hindret rettidig forkyndelse, før strafforfølgningen kan fortsættes. Kan dette ikke dokumenteres, vil strafforfølgningen ikke kunne fortsættes, medmindre betingelserne for genoptagelse er til stede, og anklagemyndigheden vil således være afskåret fra at forfølge en sag, uanset en eventuelt fornyet gennemgang af samme beviser måtte føre til en ændret vurdering fra anklagemyndigheden.

På den baggrund er der efter Justitsministeriet opfattelse behov for at ændre reglerne for forkyndelse af meddelelse om omgørelser af påtaleopgivelse og tiltalefrafald til personer, som har været sigtet, således at anklagemyndigheden i stedet skal fremsende omgørelsen til den, der har været sigtet, med Digital Post eller med anbefalet brev.

Justitsministeriet finder, at der med denne meddelelsesform vil være tilstrækkelig sikkerhed for, at meddelelsen når frem, og det bemærkes i den forbindelse, at den pågældende allerede ved afgørelsen om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald er gjort bekendt med, at der er mulighed for omgørelse af afgørelsen. Den efterfølgende efterforskning, der f.eks. kan medføre, at der rejses tiltale i sagen, vil endvidere medføre, at den sigtede på sædvanlig vis vil blive gjort bekendt med en eventuel tiltale, hovedforhandling m.v.

Derudover vil det i øvrigt fortsat være sådan, at anklagemyndigheden vil skulle give meddelelse om, at strafforfølgningen fortsættes inden 2 måneder efter afgørelsen om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, ligesom den pågældende fortsat også vil have mulighed for selv at rette henvendelse til anklagemyndigheden efter udløbet af fristen på 2 måneder for at få oplyst, om afgørelsen er omgjort. Spørgsmålet om, hvorvidt pågældende kan blive dømt – hvis der som følge af genoptagelse af efterforskningen rejses tiltale – afgøres af domstolene. Det vil i den forbindelse fortsat gælde, at et anklageskrift og indkaldelsen til hovedforhandlingen skal forkyndes for tiltalte.

Endelig bemærkes, at den foreslåede ordning stemmer overens med proceduren, som allerede i dag benyttes, når der fremsendes en genpart af en ankemeddelelse til tiltalte, jf. retsplejelovens § 907, stk. 1, 2. pkt.

2.5.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at retsplejelovens § 724, stk. 2, ændres, så anklagemyndigheden fremover alene skal sende en meddelelse om omgørelse af påtaleopgivelse eller tiltalefrafald til pågældende med Digital Post eller med anbefalet brev.

Med den foreslåede ændring vil personer, som har været sigtet, fremover blive underrettet om en omgørelse af en påtaleopgivelse eller et tiltalefrafald med Digital Post eller anbefalet brev, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig meddelelse. Det medfører, at der ikke fremover vil skulle ske forkyndelse af meddelelsen om omgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald.

Dermed vil proceduren i medfør af bestemmelsen blive bragt i overensstemmelse med den procedure, som benyttes, når der fremsendes en genpart af en ankemeddelelse til tiltalte, jf. retsplejelovens § 907, stk. 1, 2. pkt.

At omgørelsen af afgørelsen om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald skal sendes til den pågældende, sigter til, at den i medfør af den foreslåede ordning skal sendes med Digital Post eller med anbefalet brev til pågældendes folkeregisteradresse eller den adresse, som pågældende har oplyst til politiet. Anklagemyndigheden kan i medfør af den foreslåede ordning som udgangspunkt frit vælge, om en omgørelse skal sendes med Digital Post eller med anbefalet brev. Justitsministeriet forudsætter dog, at der i praksis som hovedregel vil blive anvendt Digital Post til at fremsende omgørelsen.

Er anklagemyndigheden ikke bekendt med den pågældendes adresse – f.eks. fordi den pågældende ikke har oplyst en adresse og i folkeregisteret er registreret som værende uden fast bopæl, forsvundet eller udrejst af landet – vil fremsendelse af omgørelsen kunne undlades, såfremt det heller ikke er muligt at anvende Digital Post. Bliver det efter fristens

udløb efterfølgende muligt at sende omgørelsen til den pågældende, f.eks. fordi anklagemyndigheden bliver bekendt med vedkommendes adresse, vil anklagemyndigheden ikke være forpligtet hertil.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 13.

2.6. Øget anvendelse af telekommunikation med billede mv.

2.6.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens regler er det udgangspunktet, at retsmøder afholdes i retten med fremmøde af straffesagens aktører, f.eks. de sigtede (de tiltalte), dommere, forsvarere og anklagere. Retsplejeloven giver dog også mulighed for, at retsmøder i visse tilfælde kan afholdes ved hjælp af telekommunikation med billede. Reglerne herom fremgår af retsplejelovens § 748 a.

Efter retsplejelovens § 748, stk. 1, 1. pkt., underrettes den sigtede så vidt muligt om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. Dette gælder dog ifølge retsplejelovens § 748, stk. 1, 2. pkt., ikke retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående kendelse om foretagelse af foranstaltninger i henhold til kapitlerne 69-74 (eksempelvis indgreb i meddelelshemmeligheden, legemsindgreb, ransagning mv.).

Sigtedes forsvarer underrettes om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem, jf. retsplejelovens § 748, stk. 2, 1. pkt. Er det ikke muligt at give forsvareren meddelelse, kan der kun afholdes retsmøder, som ikke kan opsættes, jf. § 748, stk. 2, 2. pkt. Det gælder dog ikke retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående kendelse om foretagelse af foranstaltninger i retsplejelovens kapitel 69-74, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller til tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet at fravige reglen om underretning af forsvareren, jf. § 748, stk. 2, 3. pkt.

I forbindelse med afholdelse af retsmødet er forsvareren berettiget til at fremsætte bemærkninger og kort få disse tilført protokollen, jf. retsplejelovens § 748, stk. 3.

Det fremgår af retsplejelovens § 748 a, stk. 1, at retten kan tillade, at sigtede deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis sigtedes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. Skal sigtede afgive forklaring, finder retsplejelovens § 192 (om reglerne for vidneforklaring ved hjælp af telekommunikation med billede)

tilsvarende anvendelse. En eventuel forsvarer skal deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten.

For så vidt angår retsmøder, hvor den sigtede ikke deltager, kan retten tillade, at forsvareren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det er forsvarligt, jf. retsplejelovens § 748 a, stk. 2.

Retten kan desuden tillade, at anklageren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis betingelserne i retsplejelovens § 748 a, stk. 2, er opfyldt, jf. retsplejelovens § 748 a, stk. 3.

I en række tilfælde afsiger retten kendelse om foranstaltninger i henhold til retsplejelovens kapitel 69-74, hvor der ikke er krav om beskikkelse af en advokat for den, som indgrebet vedrører (indgrebsadvokat).

Det gælder foranstaltninger efter retsplejelovens §§ 754 a (agentvirksomhed), 791 d (blokering af hjemmesider), 792 c, stk. 2 (andre legemsundersøgelser af sigtede end nærmere undersøgelse af legemets ydre, sikring af prøver herfra og udtagelse af spyt- eller blodprøver), 792 d (legemsindgreb over for ikke-sigtede), 793 (ransagning), 801 (beslaglæggelse) og 804 (edition).

Såfremt der i disse tilfælde er beskikket en forsvarer, vil forsvareren have ret til at deltage i retsmødet, jf. retsplejelovens § 748, stk. 2, 1. pkt. Det bemærkes i den forbindelse, at der ifølge retsplejeloven i en række tilfælde beskikkes en bistandsadvokat for den forurettede i en straffesag, som både vil kunne medvirke under efterforskningen og have adgang til at deltage i sagens behandling ved domstolene. Efter retsplejelovens § 741 c, underrettes bistandsadvokaten om retsmøder i sagen.

2.6.2. Justitsministeriets overvejelser

Efterforskningsmuligheder, der kræver rettens kendelse, er et vigtigt instrument i forbindelse med forfølgelsen af strafbare forhold. Det er derfor vigtigt, at processen og afviklingen af retsmøder kan gennemføres effektivt, og at den digitale udvikling og de teknologiske muligheder udnyttes bedst muligt.

Gennemførelse af retsmøder ved hjælp af telekommunikation kan bl.a. reducere ressourcforbruget i forbindelse med transport til retten. Samtidig har den teknologiske udvikling medført, at både opløsningen og hastigheden af videoforbindelser i dag normalt er af en sådan kvalitet, at retsmøder, der gennemføres ved hjælp af telekommunikation med billede, i mange henseender opleves at være på højde med afholdelse af retsmøder (dvs. ved fysisk fremmøde i retten). Desuden

er det et område, hvor de tekniske løsninger løbende vil forbedres.

Retsmøder om foranstaltninger, som gennemgået ovenfor, hvor der ikke er beskikket en advokat for den, som indgrebet vedrører, er sædvanligvis af kortere varighed og gennemføres som udgangspunkt uden tilstedeværelse af den, som foranstaltningen vedrører. Det indebærer i praksis, at det ofte kun er en repræsentant fra anklagemyndigheden og en dommer, som deltager i retsmødet.

Det er på denne baggrund vurderingen, at sådanne retsmøder generelt er egnede til som udgangspunkt at blive gennemført ved hjælp af telekommunikation med billede eller på skriftligt grundlag, såfremt der i sagen heller ikke er beskikket forsvarer eller bistandsadvokat.

2.6.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes et nyt stk. 4 i retsplejelovens § 748 a, hvorefter retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse om foranstaltninger i henhold til retsplejelovens kapitel 69-74, hvor der ikke er beskikket en forsvarer eller en bistandsadvokat eller en advokat for den, som indgrebet vedrører, så vidt muligt gennemføres ved, at anklageren deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede eller på skriftligt grundlag, medmindre retten skønner, at det ikke vil være forsvarligt.

Det indebærer, at det vil være det klare udgangspunkt, at sådanne retsmøder fremover sker ved, at aktørerne deltager ved anvendelse af telekommunikation med billede, eller at sagen behandles på skriftligt grundlag, hvis sagens omstændigheder i øvrigt tilsiger det, og det findes forsvarligt. Det bemærkes, at retsmøder omfattet af den foreslåede ordning efter det oplyste allerede i dag behandles på skriftligt grundlag ved visse retter.

Der vil fortsat kunne gøres undtagelse til det foreslåede udgangspunkt, således at det kan besluttes, at der afholdes et fysisk retsmøde.

Eksempelvis vil anklagemyndigheden kunne anmode om, at der afholdes et fysisk retsmøde, hvis forholdene af hensyn til ressourcemæssige og logistiske årsager tilsiger dette, f.eks. hvis den mødende anklager under alle omstændigheder skal deltage i et fysisk retsmøde ved samme ret med henblik på indhentelse af kendelser, som ikke er omfattet af fremgangsmåden i den foreslåede ordning.

Derudover vil retten kunne beslutte, at retsmødet skal gennemføres fysisk, hvis retten finder, at gennemførelsen af retsmødet ved anvendelse af telekommunikation ikke vil være forsvarligt, eller retten skønner det nødvendigt af logistiske og ressourcemæssige grunde.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde. Det forudsættes således, at retsmøder, som falder uden for den foreslåede bestemmelse, også fremover vil kunne afholdes ved anvendelse af telekommunikation med billede eller på skriftligt grundlag i samme omfang, som det er tilfældet i dag.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 14.

2.7. Sammenlægning af straffesager

2.7.1. Gældende ret

2.7.1.1. Reglerne om forening af straffesager findes i retsplejelovens kapitel 63.

Det følger af retsplejelovens § 705, stk. 1, at i tilfælde, hvor en tiltalt har begået flere forbrydelser, bør forfølgelse af sagerne ske under én sag, hvis dette kan ske uden væsentlig forhaling eller vanskelighed (objektiv kumulation).

Formålet med reglerne om sammenlægning af straffesager er dels hensynet til tiltalte, dels hensynet til procesøkonomi. Omvendt er der også et hensyn til en hurtig og effektiv straffesagsbehandling, hvorfor udgangspunktet om sammenlægning af straffesager modificeres af betingelsen om, at sammenlægning ikke bør ske, såfremt det vil medføre væsentlig forhaling eller vanskelighed, jf. § 705, stk. 1.

Som udgangspunkt er det anklagemyndigheden, der foretager vurderingen af, om sagerne skal sammenlægges eller ej. Retten har dog kompetence til at beslutte, at sager skal adskilles og behandles særskilt, jf. retsplejelovens § 706.

I Vestre Landsrets kendelse af 13. april 2018, som gengivet i TfK 2018.825/3, fandt landsretten, at den omstændighed, at en hovedforhandling, som følge af et tillægsanklageskrift med otte yderligere forhold, ikke kunne færdigbehandles ved oprindelig berammet retsdag, men næsten tre måneder senere, ikke kunne føre til, at forfølgningen mod tiltalte ikke skulle ske under én sag.

2.7.1.2. I de tilfælde, hvor der sker sammenlægning af straffesager mod samme tiltalte, vil straffen blive fastsat efter principperne i straffelovens § 88 om fastsættelse af en fælles straf for flere begåede lovovertrædelser. Behandles flere sager mod den samme tiltalte ikke samlet, selvom det principielt er muligt, finder straffelovens § 89 om tillægsstraf derimod anvendelse. Bestemmelsen regulerer den situation, hvor en person, der allerede er dømt til straf, findes yderligere skyldig i en forud for dommen begået strafbar handling. I den situation idømmes en tillægsstraf, såfremt samtidig pådømmelse af den strafbare handling ville have

medført en forhøjelse af straffen. På den måde er det som udgangspunkt uden betydning for strafudmålingen, om en sigtet får behandlet flere strafbare forhold samlet eller adskilt.

2.7.1.3. Det er ikke alle straffesager, der kan behandles samlet. I Vestre Landsrets kendelse af 11. august 2005, som gengivet i U 2005.3290 V, fandt landsretten f.eks., at en sag om vilkårsovertrædelser til en betinget dom i medfør af § 705, stk. 1, ikke kunne behandles sammen med en anden straffesag om overtrædelse af udlændingeloven, da overtrædelsen ikke kunne begrunde fastsættelse af en fællesstraf, jf. straffelovens § 67 stk. 1, jf. § 61, stk. 2.

2.7.2. Justitsministeriets overvejelser

Når nye overtrædelser løbende skal inddrages i allerede berammede straffesager, kan konsekvensen blive, at retsmøder må udskydes, da sagen ikke længere kan holdes inden for den afsatte tid. Det nuværende udgangspunkt om, at forfølgelsen af straffesager bør ske under én sag, hvis dette kan ske uden væsentlig forhaling eller vanskelighed, kan derfor være en medvirkende årsag til længere sagsbehandlingstider, ligesom berammelse og senere omberammelse af straffesager i dag er ressourcekrævende for de enkelte retter.

Når en allerede berammet straffesag mod en gerningsmand må udsættes på grund af nye kriminelle forhold, er det en hindring for konsekvent retsforfølgning. Det betyder i værste fald, at nogle gerningsmænd i stedet for at sidde i fængsel, begår ny kriminalitet, mens de afventer behandlingen af deres sag.

For at sagsbehandlingstiderne ikke bliver unødigt lange, er det en forudsætning, at der er en effektiv proces frem mod hovedforhandlingen i sagen, og at så mange retsmøder som muligt gennemføres uden udsættelser eller omberammelser.

Allerede i dag foretages der en afvejning af hensynet til samtidig forfølgelse af straffesager over for hensynet til effektiviteten i straffesagsbehandlingen. Det er dog Justitsministeriets opfattelse, at udgangspunktet om, at der skal ske sammenlægning af sager, hvis dette kan ske uden væsentlig forhaling eller vanskelighed, medfører, at der sker sammenlægning i for mange tilfælde, hvor konsekvensen er, at der skal ske omberammelser, herunder især i sager mod gerningsmænd der begår mange lovovertrædelser. Efter ministeriets opfattelse bør allerede berammede straffesager i højere grad kunne behandles og afsluttes særskilt for at sikre en mere konsekvent retsforfølgning, hvor der er kortere vej fra forbrydelse til afsoning.

Samlet set finder Justitsministeriet således, at hensynet til sagsbehandlingstiden bør tillægges større vægt, end det sker efter de gældende regler.

Samtidig er det dog væsentligt at fremhæve, at der fortsat vil være tilfælde, hvor hensynet til, at straffesager mod samme tiltalte behandles samlet, eksempelvis ud fra en samlet bevisvurdering af forholdene, vejer tungere end hensynet til en hurtigere afgørelse af en allerede berammet sag.

2.7.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at retsplejelovens § 705, stk. 1, ændres, så der fremadrettet bør ske samtidig forfølgning mod samme sigtede for flere forbrydelser eller mod flere sigtede som delagtige i en eller flere forbrydelser, hvis dette kan ske uden *urimelig* forhaling eller vanskelighed. Det foreslås herved, at der i højere grad end i dag gives mulighed for at afskære nye forhold mod samme sigtede fra allerede berammede straffesager, så der ikke sker sammenlægning af sagerne.

Det foreslås således, at nye forhold som udgangspunkt ikke vil skulle sammenlægges med allerede berammede sager vedrørende samme sigtede, hvis det vurderes, at sagen dermed må udsættes og omberammes, medmindre dette kan ske uden *urimelig* forhaling eller vanskelighed. Sagens parter bør i den forbindelse høres til, om det er muligt, at der kan afsættes ekstra retstid i umiddelbar forlængelse af allerede berammede sager. Er der tale om erkendte strafbare forhold, tilsigtes det ud fra en ressourcemæssig betragtning, at disse inddrages i allerede berammede sager.

Der vil for eksempel i højere grad skulle undgås sammenlægning, herunder ske afvisning af inddragelse af forhold i tillægsanklageskrifter, hvis hovedforhandlingen af en straffesag, som allerede er berammet, ikke kan forventes færdiggjort inden for den afsatte tid, hvis de konkrete forhold i et tillægsanklageskrift vil skulle medinddrages, og retsmødet i så fald vil skulle udskydes.

Hvis behandlingen af nye forhold ikke kan ske inden for den fastlagte tidsramme, og inddragelsen af disse forhold derfor ikke vil kunne ske uden *urimelig* forhaling af hele sagen, vil retten fremover i højere grad kunne afvise sammenlægning i straffesagen, da der fremover alene gælder et krav om, at inddragelsen ikke medfører *urimelig* forhaling af sagen.

Det betyder, at retten i praksis i større omfang vil kunne tilbagesende et tillægsanklageskrift og eventuelle bilag til anklagemyndigheden med henblik på, at der fremsendes et nyt anklageskrift, der vil blive registreret og behandlet særskilt på et senere tidspunkt.

Det er afgørende at fremhæve, at sammenlægning af straffesager konkret kan have betydning for strafudmålingen i en sag. I disse tilfælde bør sagerne behandles samlet. Det kan eksempelvis være en sag, hvor nye forhold har en direkte sammenhæng eller afsmitning på de oprindelige forhold, og

det kan have en straffskærpende betydning. Omvendt vil et enkelt forhold om uligeartet kriminalitet ikke nødvendigvis skulle inddrages i hovedsagen.

Det bemærkes i den forbindelse, at der med forslaget ikke er tilsigtet nogen ændring i anvendelsesområdet for bestemmelserne i straffelovens §§ 88 og 89 om fastsættelse af fælles straf for flere strafbare handlinger.

Lovændringen vil tilsige, at sager i mindre grad skal sammenlægges, hvis det vurderes, at sammenlægningen vil forhale eller vanskeliggøre sagen. Omvendt vil ikke enhver omberømmelse eller udsættelse betyde, at der sker en *urimelig* forhaling eller vanskeliggørelse af sagen. En udsættelse på mere end en måned må dog som udgangspunkt anses for at være en *urimelig* forhaling eller vanskelighed.

Det vil dermed fremover udgøre et mere tungtvejende hensyn, at retsforfølgning mod tiltalte i en straffesag så vidt muligt skal kunne ske under en sag, der allerede er berammet.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 10.

2.8. Tilskæring af straffesager – øget brug af påtaleopgivelse

2.8.1. Gældende ret

2.8.1.1. Anklagemyndigheden er med reglerne i retsplejelovens kapitel 65 tillagt visse skønsmæssige beføjelser til helt eller delvis at opgive påtale eller frafalde tiltale i straffesager.

Ved opgivelse af påtale undlades tiltale for et strafbart forhold, fordi anklagemyndigheden ikke mener, at der er tilstrækkeligt bevis til, at den sigtede kan blive dømt. Et tiltalefrafald er derimod en sanktion, som kan meddeles sigtede i en sag, hvis sigtedes skyld er utvivlsom, eller alle faktiske omstændigheder i forbrydelsens gerningsindhold er erkendt. Hvorvidt der i en sag skal meddeles et tiltalefrafald, vil herudover altid afhænge af en helt konkret vurdering af samtlige omstændigheder i sagen.

Ifølge retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, kan påtale i en sag helt eller delvis opgives, hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig. Der er således adgang til at anvende påtaleopgivelse, hvor der ikke kan, eller det vurderes, at der ikke kan, føres bevis for den sigtedes skyld. Antages det, at der er eller kan opnås bevis for skyld, skal sagen som det klare udgangspunkt føres i retten til afgørelse eller, hvis betingelserne herfor er opfyldt, afgøres med et tiltalefrafald efter retsplejelovens § 722.

Efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, kan påtale i en sag endvidere helt eller delvis opgives i tilfælde, hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt. Adgangen til påtaleopgivelse efter denne bestemmelse beror således på ressourcemæssige hensyn, uanset at anklagemyndigheden måtte mene, at sagen ville kunne føre til domfældelse.

Påtaleopgivelse kan foreligge i form af en direkte meddelelse til sigtede om, at sagen slutes uden tiltale, eller som en indirekte meddelelse i og med, at anklageskriftet begrænses til en del af de påsagede forhold.

Retsplejelovens § 722 indeholder en tilsvarende regel for så vidt angår tiltalefrafald af ressourcemæssige grunde. Efter § 722, stk. 1, nr. 5, kan der meddeles tiltalefrafald i tilfælde, hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt.

2.8.1.2. Behovet for at kunne begrænse straffesager af ressourcemæssige grunde gør sig ikke mindst gældende i sager om økonomisk kriminalitet, hvor man må søge at modvirke den situation, at sagerne gennemføres på grund af efterforskningens komplicerede beskaffenhed tager årevis, således at de sigtede og eventuelt tiltalte i meget lang tid må leve med den uvished og det pres, som efterforskningen og pådømmelsen af en straffesag indebærer.

I betænkning nr. 1066/1986 om bekæmpelse af økonomisk kriminalitet, som bestemmelserne i retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 5, og § 721, stk. 1, nr. 3, bygger på, blev det forudsat, at reglerne bl.a. vil kunne anvendes i sager, hvor et eller flere forhold kræver omfattende efterforskning, f.eks. i form af rekonstruktion af et bogholderi, afhøring af et stort antal vidner, vanskeligt gennemførlige kontakter til udenlandske myndigheder eller lignende, og hvor efterforskning i disse forhold vil være både tids- og mandskabskrævende, mens resten af sagen vil kunne gennemføres hurtigt.

I disse tilfælde vil man ikke på forhånd kunne sige, om fortsat efterforskning i givet fald vil kunne give grundlag for en fældende dom. Bestemmelsen i retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, giver derfor anklagemyndigheden mulighed for at opgive disse forhold, således at resten af sagen kan fremmes så hurtigt som muligt. I sager med flere sigtede giver bestemmelsen mulighed for at begrænse sagen til kun at omfatte sagens hovedpersoner. Dette vil navnlig kunne komme på tale, hvor en gennemførelse af sagen mod personer, hvis medvirken skønnes at have været af mere underordnet karakter, urimeligt vil forlænge eller vanskeliggøre hele sagens gennemførelse.

Selv om retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, og § 722, stk. 1, nr. 5, formelt giver hjemmel til at frafalde hele tiltalen, vil den typiske situation i praksis være den, at påtaleopgivelsen eller tiltalefrafaldet ikke omfatter hele sagen, men kun nogle af flere forhold i et større sagskompleks eller en del af et forhold. I praksis kan det også forekomme, at der sker en påtalebegrænsning ved, at der rejses sigtelse eller tiltale for en trinværdig bestemmelse, f.eks. for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer eller våbenloven i stedet for straffelovens §§ 191 (grov narkotikakriminalitet) og 192 a (våbenbesiddelse). Endelig giver bestemmelserne mulighed for at begrænse tiltalen til bestemmelser, som efter deres indhold er subsidiære, f.eks. mandatsvig i forhold til bedrageri.

Det forudsættes i betænkning nr. 1066/1986, at sager ikke skal kunne beskæres i et sådant omfang, at en forventet flerårig frihedsstraf reduceres til en bøde. Derimod vil det ifølge betænkningen ikke være udelukket at foretage beskæring af en sag, selv om dette indebærer, at den forventede straf reduceres fra f.eks. 4 års fængsel til 1-2 års fængsel.

2.8.1.3. Efter retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 4, kan tiltale i en sag endvidere helt eller delvis frafaldes i tilfælde, hvor straffelovens § 10 b eller § 89 er anvendelig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt, og at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning. Bestemmelsen retter sig for det første mod strafforfølgning mod personer, der allerede i en anden stat er blevet straffet for den samme handling, jf. henvisningen til straffelovens § 10 b. For det andet retter bestemmelsen sig mod handlinger, der er begået forud for en allerede afsagt dom, og hvor det derfor må vurderes, om der er grundlag for at idømme en tillægsstraf. Bestemmelsen i retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 4, giver således hjemmel til at frafalde tiltale for et forhold, hvis anklagemyndigheden vurderer, at den sigtede vil blive idømt ingen eller kun en ubetydelig tillægsstraf for forholdet. Dette gælder efter bestemmelsen dog ikke, hvis domfældelse i øvrigt vil være af væsentlig betydning.

Der kan ikke på samme måde som ved tiltalefrafald meddeles påtaleopgivelse, hvor straffelovens § 10 b eller § 89 er anvendelig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt, og at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning.

2.8.1.4. Det følger af retsplejelovens § 724, stk. 1, at sigtede, forurettede og andre, der må antages at have en rimelig interesse i sagen, skal underrettes om anklagemyndighedens afgørelse om at opgive påtale eller frafalde tiltale, og at afgørelsen kan påklages til den overordnede anklagemyndighed.

Når der er truffet afgørelse om påtaleopgivelse, følger det af § 724, stk. 2, at strafforfølgning mod den, der har været

sigtet, kun kan fortsættes, hvis vedkommende inden 2 måneder fra datoen for (den underordnede anklagemyndigheds) afgørelse om påtaleopgivelse får forkyndt den overordnede anklagemyndigheds omgørelsesbeslutning. Denne frist gælder dog ikke, hvis det skyldes sigtedes forhold, at omgørelsesbeslutningen ikke har kunnet forkyndes rettidigt.

2.8.2. Justitsministeriets overvejelser

2.8.2.1. Justitsministeriet har overvejet, hvordan de nuværende muligheder for tilskæring af sager ud fra ressourcemæssige hensyn kan styrkes.

Som det fremgår ovenfor af afsnit 2.7.1.2, giver bl.a. retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, i dag mulighed for at beskære sager af ressourcemæssige årsager. Det er imidlertid Justitsministeriets vurdering, at bestemmelsen kun sjældent anvendes i praksis, bl.a. fordi bestemmelsen i høj grad tager sigte på sager om økonomisk kriminalitet.

Det forekommer ikke sjældent i praksis, uanset emnet, at mindre forhold vil blive søgt sammenlagt med sager, der allerede er berammet, og hvor konsekvensen herefter kan blive, at retsmøder dermed må udskydes, da sagen ikke længere kan gennemføres inden for den afsatte tid.

I større sager, hvor der ofte er mange tiltalte og dermed mange forsvarere, kan en række mindre strafbare forhold endvidere komplicere og trække behandlingen af sagerne i langdrag. Er der f.eks. adskillige forhold om mindre mængder euforiserende stoffer, våbenovertrædelser, tyveri eller lignende, som skal behandles samlet med de større sager, vil der således ofte være behov for yderligere berammelsestid, ligesom domsmænd eller eventuelle nævninge vil skulle klædes på til at kunne vurdere overtrædelserne. Derimod vil forholdene sjældent have betydning for strafudmålingen.

Som det fremgår ovenfor, foreslår Justitsministeriet, at der i mindre grad end i dag skal være mulighed for at sammenlægge sager til samtidig behandling, hvis det betyder, at sagen dermed urimeligt forhales eller vanskeliggøres. Med ændringen må det forventes, at der fremover vil være flere sager, hvor straffelovens § 89 om tillægsstraf finder anvendelse, herunder sager hvor der som følge af den allerede idømte straf ikke kan forventes idømt yderligere eller kun ubetydelig straf.

I sådanne sager, som således forudsættes fremover i videre omfang at skulle behandles særskilt, og hvor forudsætningerne for at kunne meddele tiltalefrafald ikke er til stede, fordi sigtedes skyld ikke er utvivlsom, eller sigtede ikke erkender alle sagens faktiske omstændigheder, er der efter Justitsministeriets opfattelse behov for at udvide anklagemyndighedens muligheder for at kunne anvende påtaleopgivelse af ressourcemæssige grunde.

Justitsministeriet finder på denne baggrund, at der bør skabes hjemmel for anklagemyndigheden til i videre omfang at kunne påtaleopgive forhold i tilfælde, hvor straffelovens § 10 b eller § 89 er anvendelig, såfremt sigtede var at finde skyldig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt, og domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning.

Det bør efter Justitsministeriets opfattelse dog være en forudsætning for at kunne opgive påtale, at den dom, der ligger efter de forhold, som det overvejes at påtaleopgive, er endelig. Der bør således ikke kunne opgives påtale efter den foreslåede bestemmelse, så længe det fortsat er muligt at anke dommen, idet den sigtede ellers vil kunne ende med slet ikke at blive straffet, hvis vedkommende frifindes i den sag, som måtte have begrundet en påtaleopgivelse for de øvrige forhold.

2.8.2.2. En sådan udvidet adgang til at påtaleopgive forhold vil efter Justitsministeriets opfattelse for det første skulle være et supplement til retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 3, hvorefter påtale i en sag helt eller delvist kan opgives i tilfælde, hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt. Det vil herudover også være et relevant supplement til retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 4, som giver hjemmel til at frafalde tiltale under de samme betingelser, men kun hvis den sigtedes skyld er utvivlsom. Hensigten er således, at en række af de forhold, som i dag kan slutes administrativt med et tiltalefrafald, hvis den sigtede erkender, eller skylden på anden måde er utvivlsom, fremover også skal kunne slutes i de tilfælde, hvor den sigtede ikke erkender forholdet, og hvor betingelserne for at meddele et tiltalefrafald derfor ikke er opfyldt.

Med en udvidet adgang til at opgive påtale vil behovet for at inddrage yderligere forhold i sager, der allerede er berammet, kunne begrænses. Er der tale om forhold, der som følge af princippet om modereret kumulation, jf. straffelovens § 88, har ingen eller kun ubetydelig betydning for den straf, som sigtede må forventes at ville blive idømt, vil forholdene således kunne skæres fra og efterfølgende påtaleopgives, når der foreligger en endelig dom, medmindre domfældelse for forholdene i øvrigt har en væsentlig betydning. Derudover vil større sager, herunder nævningsager, lettere kunne skæres til allerede i forbindelse med tiltalerejsningen, således at f.eks. en drabssag ikke »forstyrres« af en række mindre forhold, som ikke vil have nogen betydning for den endelige straf.

2.8.2.3. Justitsministeriet forventer således, at sagsbehandlingen med den udvidede adgang til at opgive påtale samlet set vil kunne effektiviseres, idet navnlig større sager ikke i samme omfang vil skulle kompliceres af adskillige mindre

lovovertrædelser, der ikke har betydning for strafudmålingen, og hvor en domfældelse for forholdene heller ikke i øvrigt skønnes at have væsentlig betydning.

Betingelsen om, at domfældelse ikke i øvrigt skønnes at have væsentlig betydning indebærer, at der efter ministeriets opfattelse generelt vil skulle udvises særlig tilbageholdenhed med at opgive påtale i sager, hvor der er en forurettet, og den forurettede er en fysisk person. Der er således et vægtigt hensyn til forurettede, som vil kunne opleve det som krænkende, hvis en gerningsmand, der må anses for skyldig, ikke retsforfølges ved domstolene eller på anden måde gives en afgørelse, der fastslår vedkommendes skyld.

Justitsministeriet skal bemærke, at sigtede, forurettede, eller hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende vil kunne påklage en afgørelse om påtaleopgivelse til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i retsplejelovens kapitel 10, jf. retsplejelovens § 724, stk. 1.

2.8.3. Den foreslåede ordning

2.8.3.1. Det foreslås at indsætte et nyt nr. 3 i retsplejelovens § 721, stk. 1, hvorefter påtale i en sag helt eller delvist kan opgives, hvor straffelovens § 10 b eller § 89 ville være anvendelig, såfremt sigtede var at finde skyldig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt, og domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning.

Den foreslåede bestemmelse svarer i vidt omfang til bestemmelsen i retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 4, der giver mulighed for at meddele tiltalefrafald under tilsvarende betingelser. Den er dog subsidiær i forhold til bestemmelsen om tiltalefrafald og vil således ikke kunne anvendes, såfremt betingelserne for at meddele et tiltalefrafald er opfyldt. Der vil herudover også i øvrigt være visse forskelle i anvendelsesområdet for de to bestemmelser, bl.a. fordi der ikke kan knyttes vilkår til en påtaleopgivelse, som ellers er en mulighed ved tiltalefrafald.

Den foreslåede bestemmelse indeholder efter sin ordlyd tre led, som alle skal være opfyldt, for at det kan komme på tale at påtaleopgive en sag efter bestemmelsen.

2.8.3.2. Det vil således for det første være et krav, at straffelovens § 10 b eller § 89 ville være anvendelig, såfremt sigtede var at finde skyldig. Dette indebærer bl.a., at bestemmelsen – når bortses fra tilfælde omfattet af straffelovens § 10 b – kun vil finde anvendelse på forhold, der er begået *før* en dom, hvor tiltalte blev fundet skyldig.

Bestemmelsen kan således ikke anvendes på forhold, der er begået efter dommen, og vil heller ikke kunne anvendes, hvis forholdet er begået før en betinget dom, da det i så

fald vil være straffelovens § 61, stk. 1, og ikke § 89, der finder anvendelse. Er der i disse tilfælde tale om forhold, som ikke vil give en straf af betydning, vil de dog efter omstændighederne kunne påtaleopgives efter bestemmelsen i den gældende § 721, stk. 1, nr. 3, som med lovforslaget bliver nr. 4. Efter denne bestemmelse kan påtale i en sag således helt eller delvis opgives, hvis sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt.

2.8.3.3. Det vil for det andet skulle skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt. Det vil således være en forudsætning for at opgive påtale efter den foreslåede bestemmelse, at lovovertrædelserne som følge af princippet om modereret kumulation, jf. straffelovens § 88, ikke ville have medført en højere straf af betydning, såfremt sigtede var at finde skyldig. Det vil afhænge af en konkret vurdering, hvornår dette er tilfældet.

Straffen vil dog altid skulle vurderes i forhold til den straf, som den sigtede allerede er idømt ved en dom, der ligger efter de forhold, som nu er til overvejelse. Det betyder, at selv en helt kort forventet frihedsstraf efter omstændighederne vil skulle anses for betydelig, hvis den sigtede kun er idømt en kort frihedsstraf ved den dom, der ligger efter det forhold, som det overvejes at påtaleopgive. Omvendt vil en forventet kortere frihedsstraf godt kunne være ubetydelig, hvis den sigtede er idømt en lang frihedsstraf ved den dom, der ligger efter det forhold, som det overvejes at påtaleopgive. Det kunne eksempelvis være i tilfælde, hvor tiltalte i forbindelse med et grundlovsforhør erkender flere forhold om overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer, men nægter et forhold om besiddelse af euforiserende stoffer til eget forbrug. I det tilfælde vil det nægtede forhold kunne skæres fra sagen, og de erkendte forhold kunne fremmes til dom.

En forventet mindre bødestraf, f.eks. for overtrædelse af særlovgivningen, vil efter omstændighederne også kunne anses for en ubetydelig straf, hvis den sigtede allerede er idømt en længere frihedsstraf ved den dom, der ligger efter det forhold, som det overvejes at påtaleopgive. Bestemmelsen vil derfor f.eks. kunne finde anvendelse i forhold til færdselslovsovertrædelser, når overtrædelserne ligger før den dom, hvorved den sigtede er idømt en længere fængselsstraf. Dette gælder dog ikke, hvis der i sagen er spørgsmål om andet end bøde, herunder f.eks. førerretsfrakendelse, jf. også nedenfor. Det forudsættes endvidere, at bestemmelsen ikke anvendes, hvis der er tale om et større antal bødeforhold, idet forholdene i dette tilfælde i stedet bør samles og indbringes for domstolene, såfremt de ikke kan afgøres udenretligt ved vedtagelsen af en bøde.

Er der flere forhold, som det overvejes at påtaleopgive efter den foreslåede bestemmelse, vil der skulle ses på forholdene

samlet, således at påtale ikke opgives, hvis forholdene samlet set må forventes at ville medføre en ikke ubetydelig straf, såfremt sigtede var at finde skyldig.

2.8.3.4. For det tredje vil det være et krav, at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning. Det vil bero på en konkret vurdering, hvornår det vil være tilfældet.

I den forbindelse vil der bl.a. skulle ses på, om der er forurettede i det eller de forhold, som det overvejes at påtaleopgive. Det forudsættes således, at der generelt udvises tilbageholdenhed med at anvende bestemmelsen i sager, hvor der er forurettede.

Bestemmelsen vil dog godt kunne anvendes i f.eks. mindre sager om bl.a. berigelseskriminalitet, herunder f.eks. tyveri, bedrageri, hæleri og hærværk, selvom der i sådanne sager som udgangspunkt vil være forurettede. Den vil også kunne anvendes i bl.a. sager om overtrædelse af straffelovens § 134 a og 244, når der er tale om meget begrænset voldsanvendelse mv., og der ikke er sket betydelig skade på den forurettede. Det samme gælder f.eks., hvor der er tale om mindre sager omfattet af straffelovens 14. kapitel (forbrydelser mod den offentlige myndighed mv.) eller om ulovlig tvang (straffelovens § 260) og freds- og ærekrænkelser (straffelovens 27. kapitel). Derimod bør bestemmelsen ikke anvendes, hvis der er tale om grovere overtrædelser, eller hvis der i øvrigt er særlige hensyn at tage til den forurettede.

Justitsministeriet er i den forbindelse opmærksom på, at en videre adgang til at opgive påtale vil kunne vanskeliggøre gennemførelsen af forurettedes eventuelle erstatningskrav. Dette bør dog efter Justitsministeriets opfattelse ikke i sig selv udelukke, at der gennemføres en sådan adgang. Justitsministeriet finder således ikke, at straffesager bør gennemføres alene med det formål at afklare eventuelle spørgsmål om erstatning.

Det forhold, at forurettede har et potentielt erstatningskrav mod den sigtede, vil således ikke i sig selv skulle være til hinder for, at bestemmelsen bringes i anvendelse, men der vil i sådanne tilfælde skulle udvises tilbageholdenhed med anvendelsen af bestemmelsen. Justitsministeriet skal i den forbindelse bemærke, at sigtede, forurettede eller, hvis forurettede er afdøde, forurettedes nære pårørende kan påklage en afgørelse om påtaleopgivelse til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i retsplejelovens kapitel 10, jf. retsplejelovens § 724, stk. 1.

Der bør også udvises tilbageholdenhed i de tilfælde, hvor spørgsmål om gentagelsesvirkning kan forventes at få væsentlig betydning på et senere tidspunkt. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet for overtrædelser af knivloven, hvor antallet af tidligere overtrædelser efter omstændighederne kan have stor betydning for sanktionen, eller for overtrædel-

ser af færdselsloven der kan udløse klip. Det vil endvidere mere generelt kunne være tilfældet i forhold til overtrædelser begået af personer, der er dømt for mere organiseret kriminalitet, herunder bandekriminalitet. De anførte eksempler er ikke udtømmende, og det vil således være op til anklagemyndigheden i hvert enkelt tilfælde at vurdere, om spørgsmål om gentagelsesvirkning kan forventes at få væsentlig betydning på et senere tidspunkt.

I sager, hvor der ikke er forurettede, vil der generelt være en noget videre adgang til at anvende bestemmelsen. Bestemmelsen forudsættes således bl.a. at kunne finde anvendelse på et bredt udsnit af overtrædelser af særlovgivningen, herunder f.eks. færdselsloven, udlændingeloven, lov om euforiserende stoffer, lov om visse dopingmidler, våbenloven og knivloven. Det vil endvidere kunne være mindre sager om overtrædelse af straffelovens 15. kapitel (forbrydelser mod den offentlige orden og fred), f.eks. overtrædelser af maskerings- eller tildækningsforbud.

De angivne eksempler er ikke udtømmende, og bestemmelsen vil således kunne anvendes i andre sager, når betingelserne i øvrigt er opfyldt.

2.8.3.5. Bestemmelsen vil – uanset om betingelserne i øvrigt er opfyldt – ikke kunne anvendes, hvis der konkret er grundlag for at nedlægge påstand om f.eks. udvisning, zoneforbud, opholdsforbud, rettighedsfrakendelse el.lign. I disse tilfælde vil det således som udgangspunkt være nødvendigt at indbringe sagen for domstolene.

Justitsministeriet skal i forhold til sager med påstand om konfiskation bemærke, at der i praksis vil være visse muligheder for at anvende den foreslåede bestemmelse, uanset at der i sagen måtte være beslaglagt genstande med henblik på konfiskation. Det forudsættes således, at anklagemyndigheden efter omstændighederne vil kunne påtaleopgive sager og tilbagelevere beslaglagte genstande, hvis genstandene ikke i sig selv er ulovlige, og konfiskation heller ikke i øvrigt vurderes at være af væsentlig betydning. Vurderes konfiskation at være af væsentlig betydning, men ønsker anklagemyndigheden alligevel at påtaleopgive efter den foreslåede bestemmelse, må de beslaglagte genstande søges konfiskeret efter straffelovens § 77 a. Det følger i den forbindelse af straffelovens § 77 a, at genstande samt andre formuegoder, herunder penge, som på grund af deres beskaffenhed i forbindelse med andre foreliggende omstændigheder må befrygtes at ville blive brugt ved en strafbar handling, kan konfiskeres, for så vidt det må anses for påkrævet for at forebygge den strafbare handling. Konfiskation efter straffelovens § 77 a kan således ske, selv om der ikke konkret er bevis for en strafbar handling, og uanset hvem genstandene tilhører.

For så vidt angår genstande, der i sig selv er ulovlige (f.eks. narkotika, ulovlige våben, falske penge), vil konfiskation

altid være af væsentlig betydning, da genstandene i sagens natur ikke vil kunne tilbageleveres til den sigtede. Sådanne genstande må derfor søges konfiskeret efter straffelovens § 77 a, jf. ovenfor, hvis anklagemyndigheden ønsker at påtaleopgive sagen efter den foreslåede bestemmelse, og betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

2.8.3.6. Det vil endelig være en forudsætning for at kunne opgive påtale efter bestemmelsen, at den dom, der ligger efter de forhold, som det overvejes at påtaleopgive, er endelig. Der vil således ikke kunne opgives påtale efter den foreslåede bestemmelse, så længe det fortsat er muligt at anke dommen.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 12.

2.9. Bedre ressourceanvendelse i forhold til brug af lægdommere

2.9.1. Nævningesager

2.9.1.1. Gældende ret

2.9.1.1.1. De gældende regler om nævningebehandling bygger på et grundlæggende retssikkerhedsmæssigt princip om, at de mest alvorlige straffesager behandles under medvirken af lægdommere (nævninge), der har afgørende indflydelse på skyldsspørgsmålet. Nævningesagsbehandlingen forbeholdes dermed afgørelsen af skyldsspørgsmålet og strafudmålingen i alvorlige straffesager, hvor tiltalte nægter sig skyldig.

Reglerne om medvirken af lægdommere i straffesager i 1. instans ved byretterne findes i retsplejelovens § 686.

Retsplejelovens § 686, stk. 4, angiver anvendelsesområdet for nævningesager. Nævninger medvirker herefter i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om straf af fængsel i 4 år eller derover. Dog medvirker nævninger ikke, hvis der alene skal udmåles en straf på mindst 4 års fængsel som følge af bestemmelserne i straffelovens § 40, stk. 1, eller § 61 (fastsættelse af fællesstraf, når en prøveløsladt person begår nyt strafbart forhold i prøvetiden, eller når en person, der er straffet med en betinget dom, begår nyt strafbart forhold i prøvetiden, eller i prøvetiden strafforfølges for et forhold, der er begået forud for den betingede dom). Nævninger medvirker ikke ved fastsættelse af straf i tillæg til en allerede idømt straf, jf. straffelovens § 89, hvis tillægsstraffen fastsættes til under 4 års fængsel. Dette gælder, uanset om den samlede straf som følge af den idømte tillægsstraf bliver 4 års fængsel eller derover, jf. Højesterets dom af 24. april 2003 som gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2003, side 1546, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5299.

Derudover medvirker nævninger i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om dom til anbringelse i institution i med-

før af straffelovens § 68 eller dom til forvaring i medfør af straffelovens § 70, og straffesager vedrørende politiske lovovertrædelser, jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 2 og 3. Det skal bemærkes, at såfremt anklagemyndigheden i en straffesag har en påstand om, at det har sit forblivende med en allerede idømt forvaring, skal der ikke medvirke nævninge, jf. Højesterets kendelse af 26. februar 2019 som gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2019, side 1560. Tilsvarende må antages at gælde for straffesager, hvor anklagemyndigheden har en påstand om, at det har sit forblivende med en allerede idømt anbringelse.

Den tiltalte kan som udgangspunkt beslutte, at en straffesag, der skal behandles under medvirken af nævninger efter retsplejelovens § 686, stk. 4, i stedet skal behandles under medvirken af domsmænd, jf. retsplejelovens § 687, stk. 1. Udgangspunktet modificeres i tilfælde af samtidig forfølgning mod flere tiltalte som delagtige i en eller flere forbrydelser, hvorefter en tiltalt ikke for sit vedkommende kan træffe beslutning om sagens behandling under medvirken af domsmænd i medfør af retsplejelovens § 687, stk. 1, medmindre enten alle tiltalte træffer beslutning i medfør af stk. 1, eller anklagemyndigheden samtykker i sådan behandling for så vidt angår vedkommende tiltalte, jf. retsplejelovens § 687, stk. 4.

2.9.1.1.2. Retsplejelovens § 686, stk. 5, nr. 1, undtager helt visse sager fra nævningebehandling. Det drejer sig om sager om overtrædelse af straffelovens § 172 (dokumentfalsk), § 173 (dokumentsvig), § 191 (grovt narkotikakriminalitet), § 286 (grove berigelsesforbrydelser), § 289 (grovt skattesvig mv.) eller § 290 (hæleri), medmindre sagen omfatter andre lovovertrædelser, der efter bestemmelsens stk. 4 skal pådømmes under medvirken af nævninger. Desuden medvirker nævninger ikke ved behandlingen af tilståelsessager, jf. retsplejelovens § 831, jf. retsplejelovens § 686, stk. 5, nr. 2.

Vedrører en straffesag flere lovovertrædelser, hvoraf nogle er omfattet af retsplejelovens § 686, stk. 5, nr. 1, og andre ikke er, vil det afgørende være, om lovovertrædelserne, der ikke er omfattet af undtagelsesbestemmelsen, isoleret set ville skulle behandles med nævninger. Hvis lovovertrædelserne, der ikke er omfattet af undtagelsesbestemmelsen, ikke isoleret set ville skulle behandles med nævninger, vil sagen ikke skulle behandles med nævninger, uanset at der bliver spørgsmål om en samlet straf på mindst 4 års fængsel, jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5313.

Sager om groft underslæb, groft bedrageri, grovt mandatsvig og grovt skyldnersvig blev undtaget fra nævningebehandling ved lov nr. 209 af 23. juli 1932. Det skete i forbindelse med indførelsen af domsmandsinstitutionen og under henvisning til disse sagers ofte meget indviklede karakter. Sager om dokumentfalsk og dokumentsvig blev undtaget fra nævningebehandling ved lov nr. 192 af 12. juni 1962 under henvisning til de ofte meget indviklede regnskabstekniske

spørgsmål, der gør sagerne mindre egnede til nævningebehandling. Sager om groft tyveri, grov afpresning, grov åger og grov skattesvig samt om hæleri blev undtaget fra nævningebehandling ved lov nr. 298 af 6. juni 1984, idet det blev anset for uhensigtsmæssigt, at disse sager skulle behandles ved nævningeting, da sagerne ofte er af teknisk karakter og ofte tager lang tid i retten, jf. herved Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5299.

Sager om grov narkotikakriminalitet blev undtaget fra nævningebehandling ved lov nr. 538 af 8. juni 2006 (politi- og domstolsreformen) under henvisning til, at disse sager ofte vil omfatte en række teleoplysninger, omfattende telefon- og rumaflytninger af et større antal personer samt en række dokumenter, samtidig med at der ofte er et betydeligt antal vidneforklaringer. Derudover vedrører sagerne ofte flere tiltalte og forhold begået over en længere periode og er en del af et større sagskompleks. I praksis er sagerne om grov narkotikakriminalitet mindre egnede til nævningebehandling på samme måde som sager om dokumentfalsk og grove berigelsesforbrydelser mv., jf. Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5313.

2.9.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Det er afgørende, at domstolene og anklagemyndighedens ressourcer anvendes bedst muligt. Nævningesager er ressourcekrævende for alle aktører i straffesagskæden – både i forhold til antallet af aktører og de mange retsdage, som skal afsættes til behandlingen af sagerne.

Efter gældende regler skal sager om organiseret dopingkriminalitet, jf. straffelovens § 191 a, og sager om hvidvask af særligt grov beskaffenhed, jf. straffelovens § 290 a, stk. 2, ofte behandles under medvirken af nævninger, jf. retsplejelovens § 686, stk. 4, nr. 1, da sagerne i mange tilfælde vil rejse spørgsmål om straf på mindst 4 års fængsel.

De hensyn, der taler for, at bl.a. sager om grov narkotikakriminalitet og grov berigelseskriminalitet er undtaget fra nævningebehandling, gør sig imidlertid på tilsvarende måde gældende i forhold til sager om organiseret dopingkriminalitet og hvidvask af særligt grov beskaffenhed.

Bevismateriale i sager om grov doping vil således typisk være af samme karakter som det, der indgår i sager om grov narkotikakriminalitet. Der vil ofte være tale om sager, som foregår i organiserede kriminelle miljøer, og hvor bevismateriale bl.a. omfatter teleoplysninger og aflytningsmateriale i betydeligt omfang. Hertil kommer ofte et større antal vidneforklaringer. Endvidere kompliceres sagerne ikke sjældent af, at de vedrører både flere tiltalte og flere forhold begået over en længere periode samtidig med, at den enkelte sag ofte indgår i et større sagskompleks.

For så vidt angår sager om hvidvask af særligt grov beskaffenhed bemærkes, at disse sager før indførelsen af straffelovens § 290 a i 2018 blev behandlet efter straffelovens § 290 om hæleri. Sager omfattet af straffelovens § 290 er som nævnt ovenfor undtaget fra nævningebehandling, fordi de ofte er af teknisk karakter og tager lang tid i retten. Det samme er tilfældet for sager om hvidvask af særligt grov beskaffenhed, som efter Justitsministeriets opfattelse således i praksis er mindre egnet til nævningebehandling på samme måde som sager om f.eks. hæleri.

Fælles for de omtalte sagstyper er således, at bevisførelsen ofte vil være omfattende og langvarig og vedrøre komplekse forhold. Dette kan gøre sagernes bevismæssige problemer særligt vanskelige at overskue og håndtere, hvilket er medvirkende til, at sådanne nævningesager kan strække sig over længere tid og således lægge beslag på mange ressourcer i retsvæsenet og udgøre en væsentlig tidsmæssig belastning for de borgere, der udtages til at medvirke som nævninger. Sagerne er således i praksis mindre egnede til nævningebehandling.

2.9.1.3. Den foreslåede ordning

Retsplejelovens § 686, stk. 5, nr. 1, foreslås ændret således, at sager om grov dopingkriminalitet og sager om hvidvask af særligt grov beskaffenhed fremover undtages fra nævningebehandlingen og i stedet behandles som domsmandssager (eller som tilståelsessager, hvis betingelserne herfor er til stede). Hermed vil behandlingen af disse sager fremover ske i lighed med f.eks. sager om grov narkotikakriminalitet. Lovændringen vil således betyde en ensartet behandling af disse bevismæssigt komplicerede sager. Desuden vurderes lovændringen at være ressourcebesparende på tværs af straffesagskæden.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i anvendelsesområdet for retsplejelovens § 686.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 8.

2.9.2. Domsmandssager

2.9.2.1. Sager om afvisning af tiltaltes anke

2.9.2.1.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 91, stk. 2, virker domsmænd med samme beføjelse som dommere under hovedforhandlingen og de i forbindelse med denne stående afgørelser, men deltager ikke i andre under sagen forefaldende retshandlinger eller afgørelser. Dog træffes de i retsplejelovens § 998 omhandlede afgørelser (om dommes fortolkning) under medvirken af domsmænd.

Det følger af bestemmelsen, at domsmænd ikke medvirker i afgørelser på forberedelsesstadiet.

Efter retsplejelovens § 91, stk. 3, deltager domsmænd endvidere ikke, hvis der under hovedforhandlingen skal træffes afgørelse efter retsplejelovens § 60, stk. 3, § 62, stk. 2, eller § 90, jf. § 85; det vil sige afgørelser om retshåndhævelsesarrest, om en dommers habilitet eller om bødestraf til en udebleven domsmand. Domsmænd deltager heller ikke i afgørelser vedrørende borgerlige krav (erstatningskrav), der rejses under en straffesag.

2.9.2.1.2. Justitsministeriets overvejelser

Det er afgørende, at domstolene og anklagemyndighedens ressourcer anvendes bedst muligt. Ligesom i nævningsager er sagsbehandlingen i domsmandssager mere ressourcekrævende end i sager, der behandles udelukkende af juridiske dommere.

Retsplejelovens § 91, stk. 2 og 3, indebærer, at domsmænd bl.a. deltager, hvis der under hovedforhandlingen skal træffes afgørelse efter retsplejelovens § 920 om afvisning af anklagemyndighedens anke (stk. 1) eller tiltaltes anke (stk. 2 og 3).

Der opstår i praksis normalt ikke spørgsmål om at afvise anklagemyndighedens anke efter retsplejelovens § 920, stk. 1. Hvis spørgsmålet opstår, vil landsretten typisk træffe afgørelse herom forud for hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 846, og i givet fald uden medvirken af domsmænd.

Derimod opstår der jævnligt spørgsmål om at afvise tiltaltes anke i medfør af retsplejelovens § 920, stk. 2 og 3. Afgørelsen herom træffes på grundlag af sagens faktiske oplysninger om, hvornår og hvordan der er forkyndt eller søgt forkyndt for tiltalte, og om der foreligger dokumentation for lovligt forfald i form af lægeerklæring m.v.

Med det formål at effektivisere sagsbehandlingen i straffesager, som ankes af tiltalte, og sikre bedst mulig ressourceanvendelse i ankesagsbehandlingen finder Justitsministeriet det hensigtsmæssigt, at sager om afvisning af tiltaltes anke (også under hovedforhandlingen) behandles uden medvirken af domsmænd.

Forslaget herom skal ses i lyset af forslaget om at tilvejebringe en klar hjemmel til at forhåndsafvise tiltaltes anke, jf. lovforslagets § 1, nr. 29. Sådanne afgørelser vil således skulle træffes uden medvirken af domsmænd.

2.9.2.1.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at afgørelser om afvisning af anke i medfør

af retsplejelovens § 920 skal træffes uden medvirken af domsmænd.

Forslaget ses i lyset af forslaget om at tilvejebringe en klar hjemmel til at forhåndsafvise tiltaltes anke, jf. lovforslagets § 1, nr. 29. Sådanne afgørelser vil skulle træffes uden medvirken af domsmænd.

Ændringen foreslås gennemført ved i retsplejelovens § 91, stk. 3, også at undtage domsmænds medvirken i afgørelser efter retsplejelovens § 920 om afvisning.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 4.

2.9.2.2. Sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning

2.9.2.2.1. Gældende ret

Retsplejeloven regulerer i kapitel 93 a, hvornår der ydes erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, herunder erstatning til den, der har været anholdt eller varetægtsfængslet (retsplejelovens § 1018 a), til en sigtet for andre strafprocessuelle indgreb (retsplejelovens § 1018 b), til en person, der ikke har været sigtet (retsplejelovens § 1018 c), og til den, som har udstået fængselsstraf eller været undergivet anden strafferetlig retsfølge (retsplejelovens § 1018 d).

Afgørelser vedrørende krav om erstatning træffes af anklagemyndigheden, jf. retsplejelovens § 1018 e. Hvis erstatningskravet ikke imødekommes, kan den erstatningssøgende kræve sagen indbragt for domstolene, jf. retsplejelovens § 1018 f, stk. 1. Efter begæring beskikkes der en advokat for den erstatningssøgende, jf. § 1018 f, stk. 2.

Sagen behandles som udgangspunkt i strafferetsplejens former under medvirken af domsmænd, jf. § 1018 f, stk. 3 og 4. Dog følger det af retsplejelovens § 1018 f, stk. 4, at domsmænd ikke medvirker, hvis erstatningskravet er fremsat som følge af en sag vedrørende en lovovertrædelse, der efter loven ikke kan medføre højere straf end bøde eller fængsel i 4 måneder. Domsmænd medvirker heller ikke, hvis erstatningskravet er fremsat som følge af en sag, der er afgjort i retten uden medvirken af nævninge eller domsmænd.

2.9.2.2.2. Justitsministeriets overvejelser

Sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning har i praksis i højere grad karakter af en almindelig civilretlig erstatningssag frem for en straffesag. Der vil således normalt ikke være vidneførsel eller anden bevisførelse som i en straffesag, og der vil heller ikke skulle foretages en vurdering af, om tiltalte er skyldig i en rejst tiltale. Det, der skal

tages stilling til i sager om erstatning efter retsplejelovens kapitel 93 a, angår derimod typisk formueretlige spørgsmål om ansvarsgrundlag, kausalitet og adækvans m.v. samt den nærmere opgørelse af erstatningskravet.

Rejses erstatningskrav af forurettede under en straffesag, følger det af retsplejelovens § 91, stk. 3, at afgørelsen af, om et sådant civilretligt krav skal imødekommes, træffes uden medvirken af domsmænd (eller nævninger).

Det findes på den baggrund ikke hensigtsmæssigt at fastholde domsmænds medvirken i pådømmelsen af erstatningskrav omfattet af retsplejelovens kapitel 93 a.

2.9.2.2.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at affatte retsplejelovens § 1018 f, stk. 4, således, at bestemmelsen fremover fastsætter, at sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning i alle tilfælde behandles uden medvirken af domsmænd.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 32.

2.9.2.3. Vilkårsovertrædelser

2.9.2.3.1. Gældende ret

Straffelovens kapitel 7 indeholder regler om betinget fængsel. Det følger af lovens § 56, stk. 1, at finder retten det upåkrævet, at fængselsstraf kommer til fuldbyrdelse, bestemmes det i dommen, at fuldbyrdelsen udsættes og bortfalder ved udløbet af prøvetiden.

Såfremt der inden prøvetidens udløb foretages rettergangsskridt mod den person, der har modtaget en betinget dom, hvorved den pågældende sigtes for et strafbart forhold, der er begået før den betingede dom, fastsætter retten retsfølgen for dette forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse, jf. § 61, stk. 1 (samlet straf).

Begår den dømte nyt strafbart forhold i prøvetiden for den betingede dom, og foretages der inden dennes udløb rettergangsskridt, hvorved den pågældende sigtes for forholdet, fastsætter retten en ubetinget straf eller anden retsfølge for dette forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse, jf. § 61, stk. 2, 1. pkt. (fælles straf). Herved finder bestemmelserne i § 88, stk. 2-4, tilsvarende anvendelse. Medfører en af lovovertrædelserne fængsel og en anden bøde, kan retten således i stedet for en fælles fængselsstraf idømme bøde ved siden af fængsel. Medfører en af lovovertrædelserne dagbod og en anden af dem bødestraf af anden art, fastsætter retten en fælles straf af dagbod, medmindre det efter omstændighederne skønnes rettest at fastsætte straf for hver overtrædelse for sig. Medfører en af lovovertrædelserne for-

anstaltning efter §§ 68-70 eller § 74 a, mens der for en anden er forskyldt straf, kan retten bestemme, at denne straf bortfalder.

Når omstændighederne taler derfor, kan retten i stedet idømme ubetinget straf alene for det nye forhold, eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene i den betingede dom, eller afsige ny betinget dom vedrørende begge lovovertrædelser eller alene for det nye forhold, jf. § 61, stk. 2, 3. pkt.

Det følger af retsplejelovens § 686, stk. 2, at domsmænd ved byretterne medvirker i straffesager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse, medmindre andet følger af bestemmelsens stk. 3 og 4. Det følger bl.a. af § 686, stk. 3, nr. 3, at domsmænd ikke medvirker i de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, og § 66, stk. 4, nævnte sager vedrørende betinget dømte, samt de i § 61, stk. 1, nævnte sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom.

Det følger endvidere af retsplejelovens § 689, stk. 3, at domsmænd ved landsretterne medvirker i straffesager, hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af nævninger, og hvor anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, straffesager, hvor byrettens afgørelse er truffet under medvirken af domsmænd, og straffesager, hvor der for landsretten bliver spørgsmål om højere straf end bøde, eller som i øvrigt skønnes at være af særlig indgribende betydning for tiltalte eller af særlig offentlig interesse.

Det følger af § 689, stk. 4, at domsmænd ved landsretterne ikke medvirker i straffesager, som behandles under medvirken af sagkyndige efter § 20 b, stk. 2, og de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, og § 66, stk. 4, nævnte sager vedrørende betinget dømte.

I modsætning til i byretten vil der i landsretten således skulle medvirke domsmænd i de i § 61, stk. 1, nævnte sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom.

Henvisningen til straffelovens § 61, stk. 1, blev tilføjet til retsplejelovens § 686, stk. 3, nr. 3, ved lov nr. 203 af 28. februar 2017. Det fremgår af forarbejderne til ændringen, at det efter Justitsministeriets opfattelse ville være hensigtsmæssigt, hvis det ved behandlingen af disse sager afhænger af det konkrete strafbare forhold, der er begået før den betingede dom, om der skal medvirke domsmænd under dette forholds behandling i retten efter straffelovens § 61, stk. 1, således at domsmænd alene medvirker, hvis der for dette forhold – som i andre straffesager – kan blive spørgsmål om

højere straf end bøde, jf. Folketingstidende 2016-17, A, L 105 som fremsat, side 17.

For så vidt angår straffelovens § 61, stk. 2 (fastsættelse af fællesstraf), gælder, at en sag – uanset anklagemyndighedens konkrete strafpåstand – skal behandles under medvirken af domsmænd. Der kan i den forbindelse henvises til Vestre Landsret kendelse af 4. marts 2015, som gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2015, side 535, hvor anklagemyndigheden havde nedlagt påstand om bødestraf, ubetinget førerretsfrakendelse samt konfiskation for en række færdselslovsovertrædelser og bekendtgørelse om euforiserende stoffer. Overtrædelserne var begået både før og efter en betinget dom med vilkår (30 dages fængsel og bøde på 1.250 kr.). På den baggrund fandt landsretten, at der skulle idømmes en fælles straf efter straffelovens § 61, stk. 1 og 2, hvor der ville blive spørgsmål om højere straf end bøde. Der skulle derfor medvirke domsmænd, jf. retsplejelovens § 686, stk. 2.

2.9.2.3.2. Justitsministeriets overvejelser

Ved fastsættelse af en fællesstraf efter straffelovens § 61, stk. 2, vil der altid være spørgsmål om højere straf end bøde, da den dømte allerede er idømt en betinget dom. Der skal derfor altid medvirke domsmænd i disse straffesager. Dette gælder også, hvor der for det eller de forhold, der er begået i prøvetiden for den betingede dom, alene bliver spørgsmål om at idømme bøde, og hvor der derfor ellers ikke ville skulle medvirke domsmænd.

Det følger således af § 61, stk. 2, 2. pkt., at bestemmelserne i straffelovens § 88, stk. 2-4, finder tilsvarende anvendelse. Ifølge § 88, stk. 2, kan retten i stedet for en fælles fængselsstraf idømme bøde ved siden af fængsel, hvis en af lovovertrædelserne medfører fængsel og en anden medfører bøde.

Uanset at der ved en sag efter straffelovens § 61, stk. 2, således altid vil være spørgsmål om højere straf end bøde, vil der i praksis forekomme tilfælde, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde for det eller de forhold, der er begået i prøvetiden for den betingede dom, jf. § 88, stk. 2. Dette gælder særligt for sager om overtrædelse af færdselslovgivningen, hvor udgangspunktet efter færdselslovens § 118 a, stk. 4, således er, at der skal udmåles en bøde ved siden af frihedsstraffen.

Efter Justitsministeriets opfattelse er det væsentligt, at domstolenes ressourcer anvendes mest hensigtsmæssigt, så der ikke skal medvirke domsmænd i straffesager, hvor det som følge af sagens karakter ikke er nødvendigt. Domsmænd bør efter Justitsministeriets opfattelse således kun medvirke, hvis der – som i andre straffesager – kan blive spørgsmål om højere straf end bøde for det eller de nye forhold, der er til pådømmelse.

Det er derfor efter Justitsministeriets opfattelse hensigtsmæssigt, hvis det ved behandlingen af disse sager vil afhænge af det konkrete straffbare forhold, der er begået i prøvetiden for den betingede dom, om der skal medvirke domsmænd under dette forholds behandling i retten efter straffelovens § 61, stk. 2. Domsmænd bør således fremover alene medvirke, hvis der for dette forhold kan blive spørgsmål om højere straf end bøde. Hermed vil behandlingen af sager efter straffelovens § 61, stk. 2, også blive ensrettet med behandlingen af sager efter straffelovens § 61, stk. 1.

Justitsministeriet har overvejet, om der er retssikkerhedsmæssige betænkeligheder ved at behandle de i straffelovens § 61, stk. 2, nævnte sager, hvor der alene bliver spørgsmål om bødestraf, uden domsmænd.

Justitsministeriet finder ikke, at det er tilfældet, da adgangen i princippet blot vil sidestille behandlingen af de i straffelovens § 61, stk. 2, nævnte sager med de i straffelovens § 61, stk. 1, nævnte sager.

Desuden vil lovovertrædelser, der alene medfører bøde, behandles uden domsmænd, hvis de ikke er begået i prøvetiden på en betinget dom. Justitsministeriet skal i den forbindelse tillige bemærke, at ændringen således ikke vil medføre, at sagerne kan behandles uden domsmænd, hvis der er påstand om frihedsstraf, men derimod alene understrege det gældende udgangspunkt om, at bødesager behandles uden domsmænd.

For så vidt angår ankebehandlingen af de i straffelovens § 61, stk. 1 og 2, nævnte sager, skal Justitsministeriet bemærke, at retsplejelovens § 689, stk. 4, nr. 2, ikke blev ændret samtidig med § 686, stk. 3, nr. 3, ved lov nr. 203 af 28. februar 2017 (Udeblivelsesdomme, forkyndelse og anvendelse af digital kommunikation i straffesager m.v.). Dette har den praktiske betydning, at der i dag skal medvirke domsmænd ved ankebehandlingen af de i straffelovens § 61, stk. 1, nævnte sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom, selvom domsmænd ikke har medvirket ved behandlingen i byretten. Det samme vil blive tilfældet i forhold til de i straffelovens § 61, stk. 2, nævnte sager, hvis retsplejelovens § 689, stk. 4, nr. 2, ikke ændres samtidig med en ændring af § 686, stk. 3, nr. 3.

Justitsministeriet finder derfor, at retsplejelovens § 689, stk. 4, nr. 2, bør ændres, således at ankebehandlingen af de i straffelovens § 61, stk. 1 og 2, nævnte sager følger behandlingen af sagerne i byretten. Domsmænd bør således heller ikke skulle medvirke i landsretten, når der alene er spørgsmål om bødestraf.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at ændringen – ligesom

det er tilfældet med ændringen af retsplejelovens § 686, stk. 3, nr. 3 – vil kunne effektivisere behandlingen af sagerne og dermed være ressourcebesparende for anklagemyndigheden og domstolene.

2.9.2.3.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 686, stk. 3, nr. 3, så der fremover ikke skal medvirke domsmænd i de straffesager, der skal behandles efter straffelovens § 61, stk. 2, hvis der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det eller de forhold, der er begået i prøvetiden for den betingede dom.

Det foreslås endvidere at ændre retsplejelovens § 689, stk. 4, nr. 2, så der fremover ikke skal medvirke domsmænd i de ankesager, der skal behandles efter straffelovens § 61, stk. 1 og 2, hvis der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det eller de forhold, der er begået i prøvetiden for den betingede dom. Forslaget vil sikre, at ankebehandlingen af sagerne ligestilles med behandlingen af sagerne ved byretterne i 1. instans, så der ikke skal medvirke domsmænd i sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med en betinget dom.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i anvendelsesområdet for straffelovens § 61, stk. 1 og 2, retsplejelovens § 686, stk. 2 og 3, eller § 689, stk. 3 og 4.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 7 og 9.

2.10. Anklagemyndighedens ankemuligheder ved bødesager mv.

2.10.1. Gældende ret

Byrettens domme i straffesager kan ankes til landsretten af anklagemyndigheden eller af tiltalte efter reglerne i retsplejelovens kapitel 82.

Der gælder efter retsplejelovens § 902, stk. 1 og 2, visse begrænsninger i anklagemyndighedens og tiltaltes ankeadgang.

Anklagemyndigheden kan således kun anke, når der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen, jf. § 902, stk. 1. Tiltalte kan kun anke, når tiltalte har givet møde i byretten og er idømt mere end 20 dagbøder, en bøde på over 6.000 kr., konfiskation af genstande af tilsvarende værdi eller andre offentligretlige følger, jf. § 902, stk. 2.

Ifølge retsplejelovens § 902, stk. 3, kan tiltalte, hvis sagen

er fremmet i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, anke, selv om tiltalte ikke har givet møde i byretten, og hvis betingelserne i stk. 2 i øvrigt er opfyldt.

Ankefristen er 14 dage og regnes som udgangspunkt fra dommens afsigelse, jf. § 904, stk. 1. Hvis dommen skal forkyndes efter § 219 a, stk. 5, regnes tiltaltes ankefrist fra forkyndelsen, jf. § 904, stk. 2. Hvis sagen er afgjort efter § 897, og tiltalte ikke var til stede eller gjort bekendt med tidspunktet for dommens afsigelse, regnes tiltaltes ankefrist fra den dag, hvor retten har sendt en udskrift af dommen til tiltalte.

Anklagemyndigheden kan dog under alle omstændigheder iværksætte anke til fordel for tiltalte, selv om ankefristen er udløbet. Sådan anke hindres heller ikke ved, at tiltalte har givet afkald på anke, jf. § 907, stk. 3.

Procesbevillingsnævnet kan tillade anke af domme, der ikke kan ankes efter § 902, stk. 1-3, hvis sagen er af principiel karakter eller særlige grunde i øvrigt taler for det, jf. retsplejelovens § 903, stk. 1.

Ansøgning om tilladelse til anke skal indgives til Procesbevillingsnævnet inden 14 dage efter dommens afsigelse, jf. § 903, stk. 2, 1. pkt. Procesbevillingsnævnet kan undtagelsesvis meddele tilladelse, hvis ansøgning indgives senere, men inden 1 år efter dommens afsigelse, jf. § 903, stk. 2, 3. pkt. Hvis det er anklagemyndigheden, der ønsker at anke, skal anklagemyndigheden samtidig med ansøgningen til Procesbevillingsnævnet sende underretning om ansøgningen til tiltalte, jf. § 903, stk. 2, 4. pkt. Manglende underretning medfører ikke, at sagen kan afvises, jf. § 903, stk. 2, 5. pkt.

Hvis Procesbevillingsnævnet meddeler tiltalte eller anklagemyndigheden tilladelse til anke efter § 903, stk. 1, indbringer anklagemyndigheden sagen for landsretten. Sagen skal indbringes inden 14 dage efter, at Procesbevillingsnævnet har underrettet anklagemyndigheden om tilladelsen. Hvis det er anklagemyndigheden, der har fået tilladelse til anke, skal anklagemyndigheden forkynde en meddelelse om anke for tiltalte inden udløb af fristen på 14 dage, jf. § 903, stk. 4.

2.10.2. Justitsministeriets overvejelser

Anklagemyndigheden kan kun anke, når der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen. Anklagemyndigheden skal således i andre tilfælde ansøge Procesbevillingsnævnet om tilladelse til anke. Hvis der er forløbet mere end 1 år fra dommens afsigelse, vil Procesbevillingsnævnet ikke længere kunne meddele tilladelse til at anke sagen til landsretten. I den situation vil anklagemyndigheden eventuelt skulle søge Den Særlige Klageret om genoptagelse efter retsplejelovens § 977, stk. 1, hvis tiltalte er dømt med urette eller burde

have været dømt efter en væsentlig mildere straffebestemmelse. Retsplejelovens § 977, stk. 1 omfatter efter sin ordlyd alene sager pådømt ved landsret og Højesteret, men efter fast praksis finder bestemmelsen også anvendelse på domme afsagt i byretten, jf. bl.a. U2000B. 371 (Viltoft m.f., ”Den særlige Klageret i 60 år”).

Denne retstilstand har den praktiske betydning, at anklagemyndigheden ikke kan anke sager, hvor der alene er bødestraf i strafferammen – selvom der skal rettes op på en urigtig domfældelse. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor der er idømt en bøde, som efterfølgende viser sig at være forkert som følge af en teknisk fejl i politiets systemer. Desuden kan der være tilfælde, hvor ny retspraksis fra Højesteret medfører, at tidligere afgjorte sager skal ændres. Endelig kan der være tilfælde, hvor der ved en fejl er idømt to bøder for samme overtrædelse.

Justitsministeriet finder det ikke hensigtsmæssigt, at der i disse sager skal indhentes tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at kunne anke, da nævnet som udgangspunkt må forventes at meddele tilladelsen, og da kravet derfor bliver et unødvendigt sagsskridt, som er ressourcetungt og trækker afgørelsen af sagerne i langdrag. Det samme gælder sager, hvor Procesbevillingsnævnet på grund af 1-årsfristen ikke længere kan meddele tilladelse, og det derfor er Den Særlige Klageret, der eventuelt skal træffe afgørelse om genoptagelse. Justitsministeriet finder derfor, at retsplejelovens § 902, stk. 1, bør ændres, således at det fremover ikke kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse, når anklagemyndigheden ønsker at anke til fordel for tiltalte.

En sådan ændring vil efter Justitsministeriets opfattelse kunne spare ressourcer hos anklagemyndigheden, Procesbevillingsnævnet og Den Særlige Klageret, samtidig med at domfældte må forventes hurtigere at få afgjort en sag, der er afgjort med urette.

2.10.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 902, stk. 1, så anklagemyndigheden fremover også vil kunne anke sager, hvor der efter loven ikke kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen, hvis anken er til fordel for tiltalte.

Ændringen vil f.eks. indebære, at anklagemyndigheden fremover får adgang til – uden Procesbevillingsnævnets tilladelse – at anke sager, hvor en tiltalt er dømt med urette. Bestemmelsen vil med den ændrede ordlyd således give anklagemyndigheden adgang til at anke sager, hvor der ikke frit kan ankes, jf. § 902, stk. 1, hvis anken er til fordel for tiltalte.

Der er med lovforslaget i øvrigt ikke tilsigtet nogen ændringer af retsplejelovens regler om anke.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 25.

2.11. Udenretlig vedtagelse af frakendelse af retten til at føre lille knallert

2.11.1. Gældende ret

Efter den gældende bestemmelse i færdselslovens § 119 a, stk. 1, kan en række sager om overtrædelse af færdselslovgivningen afgøres ved, at anklagemyndigheden i stedet for at indlevere anklageskrift til retten tilkendegiver over for den sigtede, at sagen kan afgøres uden retslig forfølgning, hvis sagen ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, og såfremt den pågældende erkender sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til at betale en i tilkendegivelsen angivet bøde samt vedtager et kørselsforbud eller en betinget eller ubetinget frakendelse af førerretten eller retten til at føre lille knallert i et i tilkendegivelsen nærmere angivet tidsrum og en eventuel udskydelse af det tidspunkt, hvor den pågældende efter sin alder kan få udstedt kørekort.

Baggrunden for ordningen er et ønske om at aflaste navnlig domstolene, men også i et vist omfang anklagemyndigheden, ved at give mulighed for udenretligt at afgøre sager, som i praksis afgøres efter faste retningslinjer.

Bestemmelsen i § 119 a, stk. 1, som blev indsat i færdselsloven ved lov nr. 299 af 6. juni 1984, omfattede oprindeligt alene sager om spirituskørsel, men omfatter nu også sager om hastighedsovertrædelser, overlæs, køre- og hviletid (herunder forkert betjening af og indgreb i kontrolapparat), indgreb i hastighedsbegrænser, kørsel under påvirkning af euforiserende stoffer, sygdom mv. og sager om førerretsfrakendelse som følge af klippekortordningen, jf. § 125, stk. 1, nr. 3-9, og stk. 2 og 3, samt § 126, stk. 1, nr. 1-4. Bestemmelsen omfatter kørsel med alle motordrevne køretøjer, hvortil der kræves kørekort, herunder også lille knallert.

Ved senere udvidelser af anvendelsesområdet for ordningen har der typisk været lagt vægt på, at de pågældende typer af sager har en bevismæssig ukompliceret karakter og ikke nødvendiggør en retlig/skønmæssig vurdering af den kørsel, der er tale om. Der har endvidere været lagt vægt på, at sanktionen er forudsigelig, hvilket taler for, at sagen ikke kun bør kunne afgøres ved domstolenes mellemkomst. Der henvises bl.a. til lov nr. 468 af 10. juni 1997, lov nr. 187 af 30. marts 1999, lov nr. 267 af 21. april 2004, lov nr. 363 af 24. maj 2005, lov nr. 557 af 24. juni 2005 og lov nr. 524 af 6. juni 2007.

Ved lov nr. 716 af 25. juni 2010 blev adgangen til udenretlig

vedtagelse af førerretsfrakendelser udvidet, idet det også blev muligt at afgøre sager vedrørende visse typetilfælde omfattet af færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1, om tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, med udenretlig vedtagelse af en bøde og en betinget frakendelse af førerretten eller et kørselsforbud.

Efter færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1, skal førerretten til motordrevet kørekort, hvortil der kræves kørekort, bortset fra lille knallert, frakendes betinget, hvis føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor.

Betinget frakendelse af førerretten er en obligatorisk retsfølge. Hvis føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor, skal førerretten således frakendes betinget.

Det følger herefter af færdselslovens § 119 a, stk. 2, at sager efter § 125, stk. 1, nr. 1, der skønnes ikke at ville medføre højere straf end bøde, og hvor der skønnes at være et sikkert grundlag for betinget frakendelse af førerretten eller kørselsforbud, kan afgøres på samme måde som nævnt i § 119 a, stk. 1, hvis der er tale om en række nærmere angivne tilfælde, f.eks. uagtsom fremkørsel for rødt lys, som forårsager færdselsuheld, manglende iagttagelse af ubetinget vigepligt og påkørsel af gående i fodgængerfelt.

Af forarbejderne fremgår det bl.a., at selv om der i de pågældende ”typetilfælde” som hovedregel vil være grundlag for en betinget frakendelse af førerretten, så vil anklagemyndigheden altid skulle foretage en konkret vurdering af, om føreren ved den omhandlede kørsel har tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og herved forvoldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor, jf. Folketingstidende 2009-10, A, L 179 som fremsat, s. 39.

Anklagemyndigheden vil således bl.a. skulle vurdere, om der foreligger formildende omstændigheder i sagen, f.eks. kørselsfejl hos andre trafikanter, som kan betyde, at forholdet falder uden for færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1, så der ikke kan ske betinget frakendelse, men eventuelt alene fastsættes en bødestraf og eventuelt et klip i kørekortet.

Anklagemyndigheden skal endvidere vurdere, om der foreligger skærpende omstændigheder, f.eks. forsæt til at forvoldte fare for andre eller anden særlig hensynsløs kørsel, som kan begrunde en ubetinget frakendelse af førerretten efter § 126, stk. 1, nr. 4, frem for en betinget frakendelse efter § 125, stk. 1, nr. 1.

§ 119 a, stk. 2, omfatter alene sager om kørselsforbud og betinget frakendelse af førerretten efter § 125, stk. 1, nr.

1. Bestemmelsen omfatter således ikke sager om betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert efter § 129, stk. 1, nr. 1, om tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden.

Efter færdselslovens § 129, stk. 1, nr. 1, skal føreren af en lille knallert betinget frakendes retten til at føre lille knallert, hvis føreren under tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden har voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor. Bestemmelsen svarer til den situation, som medfører betinget førerretsfrakendelse, såfremt overtrædelsen begås med motordrevet køretøj, hvortil der kræves kørekort, jf. færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1.

Ifølge § 119 a, stk. 4, kan sager omfattet af § 119 a, stk. 1 – tillige med sager om tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, jf. § 125, stk. 1, nr. 1, og § 129, stk. 1, nr. 1 – ligeledes afgøres ved, at den tiltalte i retten vedtager at betale en nærmere bestemt bøde og vedtager et kørselsforbud eller en frakendelse af førerretten eller frakendelse af retten til at føre lille knallert i et nærmere angivet tidsrum og en eventuel udskydelse af det tidspunkt, hvor den pågældende efter sin alder kan få udstedt kørekort. Det er i forbindelse med indenretlig vedtagelse ligeledes en betingelse, at der ikke opstår spørgsmål om anvendelse af højere straf end bøde, ligesom retten ikke må finde grundlag for at betvivle den tiltaltes skyld. § 119 a, stk. 4, om indenretlig vedtagelse, omfatter både frakendelse af førerretten og frakendelse af retten til at føre lille knallert.

Andre sager end de, der er omfattet af § 119 a, stk. 1, 2 og 4, hvor der nedlægges påstand om kørselsforbud eller frakendelse af førerretten eller retten til at føre lille knallert, kan efter gældende ret derimod kun afgøres ved dom.

Politiet skal i forbindelse med tilkendegivelser efter § 119 a, stk. 1 og 2, vejlede den sigtede om, at han, inden vedkommende tager stilling til spørgsmålet om vedtagelse, kan få bistand af en offentlig forsvarer, jf. § 119 b. Spørgsmålet om erstatning af omkostningerne ved eventuel forsvarerbistand afgøres efter retsplejelovens § 1012. Det følger bl.a. af retsplejelovens § 1012, stk. 4, at der i sager, som afgøres ved vedtagelse efter færdselslovens § 119 a, tillige kan ske afgørelse af omkostningsspørgsmål ved vedtagelse.

Både udenretlige og indenretlige vedtagelser har med hensyn til fuldbyrdelse og gentagelsesvirkning samme virkning som en dom, jf. § 119 a, stk. 5.

2.11.2. Justitsministeriets overvejelser

Sager om overtrædelse af færdselsloven, hvor der bliver spørgsmål om bøde og kørselsforbud, frakendelse af førerretten eller frakendelse af retten til at føre lille knallert, bør efter Justitsministeriets opfattelse kunne afgøres ved uden-

retlig vedtagelse af bødeforelæg, hvis der er et tilstrækkeligt sikkert grundlag for at antage, at overtrædelsen er af en sådan karakter, at den skal medføre en frakendelse eller et kørselsforbud.

I tilfælde, hvor der er et sådant sikkert grundlag for førerretsfrakendelse eller kørselsforbud, bør der efter Justitsministeriets opfattelse imidlertid også være adgang til at få sagen afgjort udenretligt, så borgeren ikke er nødsaget til at møde op i retten, selv om vedkommende erkender sig skyldig i sigtelsen og er enig i den påståede sanktion.

Som det fremgår ovenfor, kan sager om betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert efter færdselslovens § 129, stk. 1, nr. 1, om tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, ikke efter gældende ret afgøres ved udenretlig vedtagelse af en bøde og betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert.

Om føreren har tilsidesat sådanne væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, at der er grundlag for en betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert, beror ganske vist på en skønsmæssig vurdering. Dette er imidlertid også tilfældet for den tilsvarende bestemmelse i færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1, om betinget frakendelse af førerretten for andre motordrevne køretøjer (herunder bil, motorcykel og stor knallert). Disse sager har siden 2010 kunnet afsluttes ved anvendelse af udenretslige vedtagelser i visse »typetilfælde«, jf. færdselslovens § 119 a, stk. 2.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør mulighederne for at få afgjort en sag udenretligt være de samme for overtrædelser begået med lille knallert og andre typer af motordrevne køretøjer, hvortil der kræves kørekort. Dette er efter gældende ret også allerede i vidt omfang tilfældet for så vidt angår hastighedsovertrædelser og kørsel i spiritus- eller narkopåvirket tilstand, jf. § 119 a, stk. 1.

Det bør derfor efter Justitsministeriets opfattelse også være muligt at få en sag om betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert efter færdselslovens § 129, stk. 1, nr. 1, om tilsidesættelse af væsentlige hensyn til færdselssikkerheden, afgjort udenretligt efter samme betingelser som sager om betinget frakendelse af førerretten til andre motordrevne køretøjer efter færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1.

Justitsministeriet er opmærksom på, at ikke alle de »typetilfælde«, der er nævnt i § 119 a, stk. 2, vil være lige relevante for kørsel med lille knallert. Færdselslovens § 119 a, stk. 2, nr. 9 (bakning i nødsporet på motorvej eller i nødsporet på tilkørsels- eller frakørselsvej til sådan vej) vil således alene kunne være relevant, hvis føreren af en lille knallert i strid med forbuddet herom i færdselslovens § 44, stk. 1, færdes på motorvej og i den forbindelse foretager bakning i nødspor. For de øvrige »typetilfælde«, der er nævnt i færdselslovens § 119 a, stk. 2, er det til gengæld ministeriets opfattelse, at disse i det væsentlige vil være lige relevante i forhold til vurderingen efter § 125, stk. 1, nr. 1, og § 129, stk. 1, nr. 1.

Justitsministeriet finder derfor, at bestemmelsen i færdselslovens § 119 a, stk. 2, bør udvides, således at behandlingen af sager om betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert i disse tilfælde ligestilles med sager om førerretsfrakendelse.

2.11.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at der indsættes en henvisning til § 129, stk. 1, nr. 1, i § 119 a, stk. 2, og at formuleringen »betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert» indsættes i bestemmelsen. Ændringen indebærer, at behandlingen af sager om betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert efter § 129, stk. 1, nr. 1, ligestilles med sager om førerretsfrakendelse efter § 125, stk. 1, nr. 1, således at sager efter § 129, stk. 1, nr. 1, fremover vil kunne afgøres ved anvendelse af udenretslige vedtagelser i de tilfælde, der er angivet i § 119 a, stk. 2, nr. 1-9, og i øvrigt under de betingelser, der følger af den gældende § 119 a, stk. 2.

Det bemærkes i den forbindelse, at selv om der i de pågældende »typetilfælde« som hovedregel vil være grundlag for en betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert, vil anklagemyndigheden efter den gældende bestemmelse i § 119 a, stk. 2, altid skulle foretage en konkret vurdering af, om føreren ved den omhandlede kørsel har tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og herved voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor.

Anklagemyndigheden vil således bl.a. skulle vurdere, om der foreligger formildende omstændigheder i sagen, f.eks. kørselsfejl hos andre trafikanter, som kan betyde, at forholdet falder uden for færdselslovens § 129, stk. 1, nr. 1, så der ikke skal ske betinget frakendelse, men eventuelt alene fastsættes en bødestraf.

Anklagemyndigheden skal endvidere vurdere, om der foreligger skærpende omstændigheder, f.eks. forsæt til at forvolde fare for andre, som kan begrunde en ubetinget frakendelse af førerretten efter § 129, stk. 3, frem for en betinget frakendelse efter § 129, stk. 1, nr. 1.

Et bødeforelæg med påstand om betinget frakendelse kan efter den gældende bestemmelse i § 119 a, stk. 2, kun anvendes, hvor det skønnes, at der er et sikkert grundlag for denne påstand. Dette vil også være tilfældet for sager om betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert efter § 129, stk. 1, nr. 1. Det forudsættes i den forbindelse, at politiet og anklagemyndigheden ved behandlingen af sagen sikrer sig, at alle relevante – herunder formildende – omstændigheder

er belyst, og om nødvendigt foretager fornyet afhøring af den sigtede eller andre implicerede i sagen.

Skønnes der herefter at være et sikkert grundlag for en betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert, kan anklagemyndigheden søge sagen afgjort udenretligt ved fremsendelse af et bødeforelæg med påstand om betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert. I forbindelse med bødeforelægget skal den sigtede udtrykkeligt gøres opmærksom på, at sagen kan indbringes for retten, hvis pågældende ønsker det, ligesom den sigtede skal vejledes om, at han, inden vedkommende tager stilling til spørgsmålet om vedtagelse, kan få bistand af en offentlig forsvarer, jf. herved færdselslovens § 119 b.

Er der i den konkrete sag usikkerhed om, hvorvidt omstændighederne bør føre til en betinget frakendelse, men ønsker anklagemyndigheden at opretholde påstanden herom, vil sagen ikke kunne afgøres ved en udenretlig vedtagelse, men vil skulle indbringes for retten.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 2, nr. 1.

2.12. Indberetning af sager om uberettigede indgreb i meddelelseshemmeligheden mv.

2.12.1. Gældende ret

2.12.1.1. Det følger af retsplejelovens §§ 783, stk. 2, sidste pkt., 783, stk. 4, sidste pkt., 791 a, stk. 2, jf. stk. 8, jf. 783, stk. 4, 791 a, stk. 3, jf. stk. 8, jf. § 783, stk. 4, 791 a, stk. 5, jf. stk. 8, jf. § 783, stk. 4, 791 b, stk. 3, sidste pkt., jf. § 783, stk. 4, 791 c, stk. 4, sidst pkt., 791 d, stk. 6, sidste pkt., 791 e, stk. 4, sidste pkt., 799, stk. 1, 1. pkt., jf. stk. 2, jf. 783, stk. 4, og 807 e, stk. 1, jf. stk. 2, jf. 783, stk. 4, at retten i tilfælde, hvor retten finder, at politiet har foretaget et uberettiget tvangsindgreb, skal indberette dette til Justitsministeriet.

Den nuværende indberetningsordning blev indført ved lov nr. 202 af 11. juni 1954 om ændringer i og tilføjelser til lov om rettens pleje af 11. april 1916 (Telefonaflytning). Af lovforslaget som vedtaget fremgår, at hvis retskendelse ikke foreligger inden 24 timer fra aflytningens begyndelse, skal aflytningen afbrydes og vedkommende telefonadministration indberette den stedfundne aflytning til retten på det sted, hvor aflytning er sket, og til justitsministeriet. Burde aflytning efter rettens skøn ikke have været påbegyndt, giver retten justitsministeriet meddelelse herom.

Det følger endvidere af Folketingstidende 1953-54, tillæg F 5855, L 202, side 5859, at retten, hvis den skønner, at aflytningen ikke burde have været påbegyndt, skal give justitsministeren meddelelse herom. Dette skulle give en yder-

ligere garanti mod misbrug, idet den politimand, der uden rimelig grund foretager aflytning, må vente at blive straffet.

Ved lov nr. 227 af 6. juni 1985 om ændring af retsplejeloven (Telefonaflytning m.v.) blev reglerne om teleaflytning indført som selvstændigt kapitel. Indberetningspligten blev kodificeret, således at det herefter fremgik af daværende § 783, stk. 3, at uberettigede indgreb i meddelelseshemmeligheden på øjemed skulle indberettes til Justitsministeriet. Det fremgår af forarbejderne jf. Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/1984, at den i dag for telefonaflytning og teleoplysning gældende regel, hvorefter retten afgiver indberetning til justitsministeriet, hvis det ved den efterfølgende kontrol konstateres, at betingelserne for indgrebs foretagelse ikke var til stede, udvides til at gælde for alle indgreb i meddelelseshemmeligheden. Herved gives der justitsministeriet mulighed for disciplinær eller anden indgriben. Endvidere sikres det, at oplysning om omfanget af fejlagtig anvendelse af indgrebene samles og er tilgængelig.

Indberetningsordningen gælder for uberettigede indgreb foretaget i medfør af retsplejelovens § 780 (indgreb i meddelelseshemmeligheden), § 791 a, stk. 2 og 3 (videoovervågning), § 791 a, stk. 5 (GPS-sporing), § 791 b (dataaflysning), § 791 c (afbrydelse af radio- eller telekommunikation i et område i tilfælde), § 791 d (blokering af hjemmeside), § 791 e (overtagelse af tv-overvågning), § 799 (hemmelig ransagning) og § 807 e (hemmelig beslaglæggelse).

Politiet har i medfør af ovennævnte bestemmelser mulighed for at foretage indgrebet efter periculum in mora-regler. Det indebærer, at politiet kan udføre et tvangsindgreb uden at indhente forudgående retskendelse, hvis indgrebs øjemed ellers ville forspildes, og efterfølgende indbringe spørgsmålet for retten. Retten vil herefter prøve, om betingelserne for tvangsindgrebet er opfyldt, og om der var tale om en situation, hvor indgrebs øjemed ville være forspildt, hvis rettens kendelse skulle afventes. Politiet skal i medfør af de nævnte bestemmelser snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebs iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes. Øjemedsbetingelserne prøves i den forbindelse selvstændigt af retten. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten i disse tilfælde give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Efter rettens indberetning til Justitsministeriet anmoder Justitsministeriet den politikreds, der har foretaget indgrebet, den relevante statsadvokat samt Rigsadvokaten om en udtalelse om sagen. På baggrund af udtalelserne skriver Justitsministeriet en udtalelse til retten, hvori det bl.a. overvejes, om det uberettigede indgreb giver anledning til, at Justitsministeriet foretager sig yderligere i sagen.

I praksis forholder det sig allerede i dag således, at statsad-

vokaten og/eller Rigsadvokaten på det tidspunkt, hvor myndighedernes udtalelser fremsendes til Justitsministeriet, har forholdt sig til behovet for tiltag i den enkelte politikreds.

2.12.2. Justitsministeriets overvejelser

Reglerne om indberetning til Justitsministeriet er indsat i lovgivningen ud fra det hensyn, at det fra centralt hold skal være muligt at reagere, når der er foretaget indgreb, hvor betingelserne ikke var til stede. Efter Justitsministeriets opfattelse er Rigsadvokaten mest nærliggende til at modtage disse indberetninger fremadrettet – både ud fra en procesøkonomisk betragtning henset til sagsgangen i dag og set i forhold til, at en sådan indretning af ordningen i højere grad vil styrke muligheden for at lade området indgå i anklagemyndighedens løbende tilsyn.

Hvad angår det disciplinære sigte i sager om uberettigede indgreb i meddelelshemmeligheden, bemærkes det, at det er Rigspolitiet, der som udgangspunkt efter indstilling fra politikredsen træffer afgørelse i disciplinærsager vedrørende polititjenestemænd. Rigspoliets afgørelser i første instans i disciplinærsager kan påklages til Justitsministeriet, jf. retsplejelovens § 109, stk. 3, 2. pkt. I sager om indgreb i meddelelshemmeligheden vil det være den pågældende politikreds, der tager stilling til, om der i den konkrete sag er omstændigheder, der giver anledning til at oversende sagen til Rigspolitiet med henblik på at indlede en disciplinærsag.

Den foreslåede ordning giver således ikke anledning til ændringer for så vidt angår det disciplinære sigte, idet processen vil fortsætte som hidtil. Rigsadvokaten indtræder derimod i Justitsministeriets sted for så vidt angår modtagelsen af indberetninger fra retten.

For så vidt angår Politiets Efterretningstjenestes (PET) anvendelse af tvangsindgreb og efterforskning er dette reguleret af de samme regler i retsplejeloven, som gælder for det øvrige politi, jf. § 6 i lov om Politiets Efterretningstjeneste, jf. lovebkendtgørelse nr. 231 af 7. marts 2017 med senere ændringer. PET er således også omfattet af indberetningspligten og skal dermed efter den eksisterende ordning indberette uberettigede indgreb til Justitsministeriet efter retsplejelovens regler.

Det følger af bemærkningerne til PET-loven, at chefen for PET refererer direkte til Justitsministeriet, uanset at efterretningstjenesten organisatorisk er henlagt under rigspolitichefembedet, jf. Folketingstidende 2012-13, A, L 161 som fremsat, side 54. Det er således justitsministeren, der på vegne af regeringen, fører tilsyn med PET, og efterretningstjenesten er undergivet ministerens instruktioner. PET skal således holde justitsministeren underrettet om forhold af betydning for landets indre sikkerhed, om forhold af væsentlig betydning inden for efterretningstjenestens virksomhed og

om vigtige enkeltsager, jf. herved PET-lovens § 1, stk. 1, nr. 4.

På denne baggrund er det Justitsministeriets vurdering, at den eksisterende ordning, hvorefter PET indberetter uberettigede indgreb til Justitsministeriet, bør fastholdes.

2.12.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 783, stk. 2, 7. pkt., og stk. 4, 4. pkt., § 791 c, stk. 4, 4. pkt., § 791 d, stk. 6, 4. pkt., og § 791 e, stk. 4, 4. pkt., således, at Rigsadvokaten fremover modtager indberetninger fra retten vedrørende sager om ovennævnte uberettigede indgreb. Det vil indebære, at retternes indberetninger om uberettigede indgreb fremover skal sendes til Rigsadvokaten.

Samtidig vil ændringen indebære, at indhentelse af udtalelse hos den politikreds, der har foretaget indgrebet, og den relevante statsadvokat samt fremsendelse af udtalelse til retten, hvori det bl.a. overvejes, om det uberettigede indgreb giver anledning til yderligere, fremover vil være samlet hos anklagemyndigheden.

For så vidt angår PET foreslås der ikke ændringer i den eksisterende ordning. PET skal således også fremover indberette uberettigede indgreb til Justitsministeriet.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 16-21.

2.13. Nedsættelse af visse offentlige ydelser ved tiltaltes udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald

2.13.1. Gældende ret

2.13.1.1. Tiltaltes udeblivelse i straffesager

Som det fremgår under afsnit 2.1.1, skal en tiltalt, medmindre andet er bestemt i loven, personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen i en straffesag, indtil sagen er optaget til dom, jf. retsplejelovens § 853, 1. pkt., idet der dog gælder en række modifikationer til dette udgangspunkt.

Tiltaltes fremmøde i retten forudsætter i den forbindelse, at den pågældende er behørigt tilsagt til retsmødet. Ifølge retsplejelovens § 844, stk. 2, forkynder retten en indkaldelse til hovedforhandlingen for tiltalte med mindst 4 dages varsel med oplysning om tid og sted for hovedforhandlingen. Retten kan dog fastsætte et kortere varsel.

En tiltalt, der udebliver uden oplyst lovligt forfald, kan fremstilles under anvendelse af tvang. Retten kan således i medfør af retsplejelovens § 757 afsige anholdelsesbeslutning, hvis det af indkaldelsen til hovedforhandlingen frem-

går, at tiltalte skal møde personligt og i udeblivelsestilfælde må forventes at blive anholdt.

Rettens anholdelsesbeslutning er en kendelse, som retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, og hvis betingelserne i § 757 er opfyldt, kan afsige under et retsmøde, hvor tiltalte er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden lovligt forfald, og som skal optages i retsbogen for det pågældende retsmøde, jf. retsplejelovens § 35, stk. 5.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger om tiltaltes udeblivelse i straffesager.

2.13.1.2. Udbetaling af visse offentlige forsørgelsesydelse

Lovforslaget retter sig mod udbetaling af offentlige forsørgelsesydelse efter lov om aktiv socialpolitik samt udbetaling af folkepension, førtidspension, seniorpension og tidlig pension, fleksløntilskud og støtte i form af tilskud til selvstændig virksomhed.

Nedenfor redegøres for de gældende regler på de forskellige ydelsesområder.

2.13.1.2.1. Udbetaling af ydelser efter lov om aktiv socialpolitik

Efter § 11, stk. 1 og 2, i lov om aktiv socialpolitik yder kommunen hjælp i form af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp, kontanthjælp, tilbud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, tilbud efter kapitel 5 i lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v. og tilbud i medfør af selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet eller introduktionsprogrammet efter integrationsloven.

Det er en betingelse for at få hjælpen,

- 1) at ansøgeren har været ude for ændringer i sine forhold, f.eks. i form af sygdom, arbejdsløshed eller samlivsophør,
- 2) at ændringerne bevirker, at ansøgeren ikke har mulighed for at skaffe det nødvendige til sin egen eller familiens forsørgelse, og
- 3) at behovet ikke kan dækkes gennem andre ydelser.

Efter lovens § 11, stk. 3, er det endvidere en betingelse for at modtage uddannelses- eller kontanthjælp, at personen lovligt har opholdt sig her i riget i sammenlagt 9 år inden for de seneste 10 år. Retten til uddannelseshjælp eller kontanthjælp er efter lovens § 11, stk. 8, tillige betinget af, at personen har haft ordinær beskæftigelse her i riget i en periode, som sammenlagt svarer til fuldtidsbeskæftigelse i 2 år og 6 måneder inden for de seneste 10 år.

Kommunen træffer afgørelse om retten til selvforsørgelses-

og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp. Personen har pligt til at bidrage med oplysninger, der er nødvendige for at afgøre, hvilken hjælp ansøgeren er berettiget til. Kan personen ikke dokumentere, at opholdskravet i stk. 3 og beskæftigelseskravet i stk. 8 er opfyldt, yder kommunen selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse, jf. lovens § 11, stk. 11.

Efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik ydes selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen på følgende niveauer i 2021 (før skat):

- 1) 12.437 kr. for enlige forsørgere (lovens § 22, stk. 2, nr. 1).
- 2) 8.703 kr. for forsørgere (lovens § 22, stk. 2, nr. 2).
- 3) 6.219 kr. for ikke-forsørgere (lovens § 22, stk. 2, nr. 3).
- 4) 2.679 kr. for hjemmeboende under 30 år (lovens § 22, stk. 2, nr. 4).

Efter § 22, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik ydes selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen til en enlig forsørger, der ikke har erhvervet ret til ekstra børnetilskud som følge af betingelserne i § 5, stk. 1, nr. 1, eller § 5 a i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, med den sats, som den enlige forsørger ville have haft ret til, hvis betingelserne i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag var opfyldt. Det samme gælder for en enlig forsørger, der ikke har erhvervet ret til ekstra børnetilskud, som følge af at barnet er anbragt uden for hjemmet efter lov om social service, jf. § 5, stk. 1, nr. 4, i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

Ved § 8 i lov nr. 674 af 8. juni 2017 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Blokering af hjemmesider og stop af offentlige ydelser til fremmedkrigere) blev der indsat en bestemmelse i § 10 f i lov om aktiv socialpolitik, hvorefter en ydelsesmodtager alene kan modtage ydelser efter kapitel 4, 6 a-6 c og 7 med et beløb, der svarer til satsen på selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik i en periode på 3 år, når personen ved endelig dom findes at have overtrådt straffelovens § 101 a, stk. 1, § 114 c, stk. 3, eller §§ 114 d, 114 e eller 114 g for forhold begået i udlandet, straffelovens § 114 j, stk. 1, eller for at have været i udlandet i strid med et udrejseforbud fastsat i medfør af paslovens § 2 b i lov om pas til danske statsborgere m.v., og personen for den periode, dommen omfatter, har fået udbetalt en eller flere af 10 udtrykkeligt nævnte lovbestemte ydelser.

Desuden blev der ved § 1 i lov nr. 1526 af 18. december 2018 om ændring af lov om aktiv socialpolitik og forskellige andre love (Karantæneordning i ydelsessystemet for bandekriminelle m.v.) indsat en bestemmelse i § 10 h i lov om aktiv socialpolitik, hvorefter en person alene kan modtage ydelser efter kapitel 4, 6 a-6 c og 7 med et beløb, der svarer til satsen på selvforsørgelses- og hjemrejseydel-

se eller overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik i en periode på 3 år, hvis personen ved endelig dom er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a.

Efter de gældende regler i § 89, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik udbetales selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp med satsen for en person, der forsørger eget barn i hjemmet og har erhvervet ret til ekstra børnetilskud, hvis det er sandsynligt, at Udbetaling Danmark efterfølgende vil træffe afgørelse om, at en person har erhvervet ret til ekstra børnetilskud. I den situation udbetales hjælpen med forbehold for, at ansøgningen om ekstra børnetilskud imødekommes af Udbetaling Danmark. Kommunen skal senest ved udbetalingen af hjælpen oplyse modtageren om, at den udbetalte hjælp er foreløbig, og med hvilken begrundelse samt tage forbehold for tilbagebetaling.

Ifølge § 91, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik skal kommunen træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalte ydelser efter kapitel 4, 6 a-6 c og 7, hvis ydelserne overstiger niveauet for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, for den periode, der er nævnt i §§ 10 f og 10 h. Kommunen skal således træffe afgørelse om tilbagebetaling af forskellen mellem den fulde ydelse udbetalt efter kapitel 4, 6 a-6 c og 7 og niveauet for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i den 3-årige periode.

2.13.1.2.2. Udbetaling af folkepension, førtidspension, seniorpension og tidlig pension

Ret til folkepension, førtidspension efter regler gældende fra 2003 (ny ordning), seniorpension og tidlig pension reguleres i lov om social pension, jf.

lovbekendtgørelse nr. 983 af 23. september 2019 med senere ændringer, samt bekendtgørelser udstedt med hjemmel heri.

Ret til førtidspension efter regler gældende indtil 2003 (gammel ordning) reguleres i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 982 af 23. september 2019 med senere ændringer, samt bekendtgørelser udstedt med hjemmel heri.

Folkepension er en offentlig social pension, der sikrer de berettigede en indkomst, når de når folkepensionsalderen. Førtidspension til personer efter ny ordning sikrer et forsørgelsesgrundlag for personer mellem 18 år og folkepensionsalderen, hvis arbejdsevne er varigt og væsentligt nedsat i et sådant omfang, at personen ikke kan blive selvforsørgende ved indtægtsgivende arbejde, heller ikke i et fleksjob. Førtidspension efter gammel ordning sikrer et forsørgelsesgrundlag for personer, der på grund af nedsat erhvervsevne

er tilkendt en af de mulige typer af førtidspension. Personer, der ikke allerede er omfattet af lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., kan ikke tilkendes ydelser efter denne lov.

Der er tre grundlæggende betingelser, der skal være opfyldt, før der kan tilkendes folke- eller førtidspension:

- 1) Ansøgeren skal have dansk indfødsret.
- 2) Ansøgeren skal have fast bopæl i Danmark.
- 3) Ansøgeren skal have haft fast bopæl i Danmark i mindst 3 år mellem det fyldte 15. år og folkepensionsalderen eller det tidspunkt, hvorfra pensionen tilkendes.

Der er en række undtagelser til de grundlæggende betingelser for ret til pension. Disse undtagelser fremgår af lov om social pension og lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., EF-forordning nr. 883/04 om koordinering af de sociale sikringsordninger, nordisk konvention om social sikring eller af overenskomster, som Danmark har indgået med andre lande. Herudover skal en person have nået folkepensionsalderen for at have ret til udbetaling af folkepension, og en person skal opfylde betingelserne om nedsat arbejds- eller erhvervsevne for at have ret til førtidspension.

Folke- og førtidspension optjenes som udgangspunkt på baggrund af bopæl i riget i optjeningsperioden mellem det fyldte 15. år og folkepensionsalderen. Hvis der ikke er optjent ret til fuld pension, fastsættes den optjente pension som en brøkpension eller en procentandel af fuld pension.

Ved § 1 i lov nr. 1559 af 27. december 2019 om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Indførelse af seniorpension) blev der desuden i lov om social pension indsat regler om ret til seniorpension, hvorefter seniorpension kan tilkendes personer, som har højst 6 år til folkepensionsalderen, jf. § 26 a, stk. 1.

Det er en betingelse for at få tilkendt seniorpension, at personen har haft en langvarig tilknytning til arbejdsmarkedet med sammenlagt mindst 20-25 års beskæftigelse, og at personens arbejdsevne er varigt nedsat til højst 15 timer om ugen i forhold til seneste job, jf. § 26 a, stk. 2. Seniorpensionister får således pension efter lov om social pension, og de er derfor omfattet af lovgivning og anden regulering, der gælder for personer, der modtager pension efter lov om social pension.

Efter reglerne i lov om social pension består folkepensionen af et grundbeløb og et pensionstillæg. Hertil kommer den supplerende pensionsydelse. Grundbeløbet udgør 78.216 kr. årligt. Grundbeløbet nedsættes, hvis pensionistens indtægt ved personligt arbejde overstiger 344.600 kr. årligt. Pensionstillægget udgør årligt 88.020 kr. for enlige og 44.484 kr. for gifte og samlevende. Pensionstillægget nedsættes, hvis

pensionisten og dennes ægtefælle eller samlever har supplerende indkomster over en vis størrelse.

Efter reglerne i lov om social pension udgør førtidspensionen og seniorpensionen årligt 231.972 kr. for enlige og 197.184 kr. for gifte og samlevende. Pensionen sættes ned, hvis pensionisten eller dennes ægtefælle eller samlever har supplerende indkomster over en vis størrelse.

Efter reglerne i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. består pensionen af et grundbeløb og et pensionstillæg samt tillæg afhængig af den tilkendte type førtidspension. Grundbeløbet udgør 77.616 kr. årligt. Grundbeløbet nedsættes, hvis en enlig eller gift pensionist har supplerende indkomst, der årligt overstiger henholdsvis 344.600 kr. og 233.900 kr. Pensionstillægget udgør årligt 80.616 kr. for enlige og 38.952 kr. for gifte og samlevende. Pensionstillægget nedsættes, hvis pensionisten og dennes ægtefælle eller samlever har supplerende indkomster over en vis størrelse.

Alle beløb er angivet i 2021-niveau.

Ved §§ 2 og 3 i lov nr. 674 af 8. juni 2017 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Blokering af hjemmesider og stop af offentlige ydelser til fremmedkrigere) blev der indsat en bestemmelse i § 46 d i lov om social pension og § 45 d i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., hvorefter det beregnede grundbeløb og pensionstillæg til en folkepensionist og en beregnet førtidspension højst kan udbetales med et beløb svarende til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik i en periode på 3 år, når personen ved endelig dom findes at have overtrådt straffelovens § 101 a, stk. 1, § 114 c, stk. 3, eller §§ 114 d, 114 e eller 114 g for forhold begået i udlandet, straffelovens § 114 j, stk. 1, eller for at have været i udlandet i strid med et udrejseforbud fastsat i medfør af § 2 b, stk. 1, i lov om pas til danske statsborgere m.v., og personen for den periode, dommen omfatter, har fået udbetalt en eller flere af 10 udtrykkeligt nævnte lovbestemte ydelser.

Desuden blev der ved §§ 2 og 3 i lov nr. 1526 af 18. december 2018 om ændring af lov om aktiv socialpolitik og forskellige andre love (Karantæneordning i ydelsessystemet for bandekriminelle m.v.) indsat en bestemmelse i § 46 f i lov om social pension og § 45 f i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., hvorefter det beregnede grundbeløb og pensionstillæg til en folkepensionist og en beregnet førtidspension højst kan udbetales med et beløb svarende til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik i en periode på 3 år, hvis personen ved endelig dom er idømt ubetinget fængselsstraf eller

anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a.

Herudover blev der ved § 1 i lov nr. 2202 af 29. december 2020 om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Indførelse af ret til tidlig pension) i lov om social pension indsat regler om ret til tidlig pension, hvorefter en person, som er 3 år eller mindre fra folkepensionsalderen, har ret til tidlig pension, hvis personen opfylder en række nærmere fastsatte betingelser. Tidlig pension udbetales fra den 1. januar 2022 og er en pensionsordning, som modsat førtidspension og seniorpension ikke afhænger af visitation og tilkendelseskriterier, men baserer sig på objektivt konstaterbare kriterier med antallet af år på arbejdsmarkedet som omdrejningspunkt.

Ved lovændringen blev der desuden indsat et kapitel 6 a i lov om social pension, som indeholder regler om månedlig fastsættelse, omregning, bortfald, tilbagebetaling m.v. af tidlig pension. Det følger i den forbindelse af § 48 a, at tidlig pension udgør 13.550 kr. pr. måned (2020-niveau). Desuden følger det af § 48 f i lov om social pension, at bestemmelserne i lovens §§ 40, 41 a og 46-48 finder tilsvarende anvendelse for en modtager af tidlig pension.

Det betyder bl.a., at pensionen til en tidlig pensionist i en række tilfælde ikke vil blive udbetalt, og at pensionen i en periode på 3 år højst kan udgøre et beløb, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik mv., hvis personen ved endelig dom findes at have overtrådt straffelovens § 101 a, stk. 1, § 114 c, stk. 3, §§ 114 d, 114 e eller 114 g for forhold begået i udlandet, straffelovens § 114 j, stk. 1, eller et udrejseforbud fastsat i medfør af § 2 b, stk. 1, i lov om pas til danske statsborgere m.v. og personen for den periode, som dommen omfatter, har modtaget en eller flere af 10 udtrykkeligt nævnte lovbestemte ydelser.

2.13.1.2.3. Udbetaling af fleksløn tilskud eller støtte i form af tilskud til selvstændig virksomhed

Efter § 123, stk. 1-3, i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, jf. lov nr. 548 af 7. maj 2019 med senere ændringer, udgør fleksløn tilskud til personer i fleksjob 98 pct. af arbejdsløshedsdagpengenes højeste beløb svarende til 18.936 kr. i 2021. Fleksløn tilskuddet nedsættes med 30 pct. dels af lønindtægten i fleksjobbet, dels af anden lønindtægt, indtil den samlede lønindtægt pr. måned udgør 15.264 kr. (2021-niveau), og herefter med 55 pct. af den løn, som overstiger 15.264 kr. pr. måned før skat. Fleksløn tilskud og løn udbetalt af arbejdsgiver kan tilsammen højst udgøre et beløb, der svarer til den løn, der udbetales for ansættelse på fuld tid i den pågældende stilling.

Det følger af lovens § 124, stk. 1, at personer, der under ferie modtager løn, ferieydelse eller feriegodtgørelse, er be-

rettiget til fleksløntilskud under ferien. Flexsløntilskuddet kan udbetales under ferieophold i udlandet.

Efter bestemmelsens stk. 2 og 3 er personer, der modtager løn under sygdom, barsel eller sorgorlov, berettiget til flexsløntilskud i sygdoms-, barsels- eller sorgorlovsperioden. Personer, der ikke er berettiget til løn under sygdom, barsel eller sorgorlov, modtager syge- eller barselsdagpenge efter de regler, der fastsættes i medfør af § 49 i lov om sygedagpenge og § 34 i lov om ret til orlov og dagpenge ved barsel eller ressourceforløbsydelse efter § 69 j i lov om aktiv socialpolitik. Syge- eller barselsdagpengene eller ressourceforløbsydelsen suppleres med flexsløntilskud, således at syge- eller barselsdagpenge eller ressourceforløbsydelse og flexsløntilskud tilsammen svarer til 98 pct. af arbejdsløshedsdagpengenes højeste beløb, jf. § 47 i lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Hvis en person, der er ansat i et fleksjob, og som ikke modtager løn under sygdom, mister retten til sygedagpenge eller ressourceforløbsydelse efter kapitel 6 b i lov om aktiv socialpolitik, kan den pågældende modtage flexsløntilskud fratrasket det beløb, som personen ville have kunnet modtage i sygedagpenge eller ressourceforløbsydelse efter kapitel 6 b i lov om aktiv socialpolitik. Det samme gør sig gældende, hvis der er anmodet om sygedagpenge for sent. Kommunen skal ved udbetaling af det beregnede flexsløntilskud mindst hver tredje måned følge op på, om den pågældende fortsat er ansat i fleksjob. Opfølgningen skal ske, indtil kommunen konstaterer, at personen igen får udbetalt løn, sygedagpenge eller ressourceforløbsydelse. Dette følger af § 124, stk. 4.

Efter lovens § 126, stk. 5, er tilskuddet til personer, der driver selvstændig virksomhed, efter bestemmelsens stk. 1 fastsat til 146.767 kr. (2021-niveau) om året. Tilskuddet nedsættes med 30 pct. dels af en beregnet årsindtægt i virksomheden, dels af anden arbejdsindkomst. Kommunen udbetaler tilskuddet med 1/12 af det beregnede tilskud pr. måned. Nedsættelsen af tilskuddet beregnes en gang årligt på baggrund af de 2 bedste regnskabsår inden for de seneste 3 år. Har virksomheden været drevet i mindre end 2 år, beregnes årsindtægten med baggrund i seneste hele regnskabsår.

Ifølge lovens § 131 kan det beregnede tilskud efter §§ 123, 124 og 126 i en periode på 3 år højst udbetales på et niveau, der svarer til ydelserne nævnt i § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen ved endelig dom findes at have overtrådt straffelovens § 101 a, stk. 1, § 114 c, stk. 3, §§ 114 d, 114 e eller 114 g for forhold begået i udlandet eller straffelovens § 114 j, stk. 1, eller et udrejseforbud fastsat i medfør af § 2 b, stk. 1, i lov om pas til danske statsborgere m.v. og personen for den periode, som dommen omfatter, har modtaget en af 10 udtrykkeligt nævnte lovbestemte ydelser.

Desuden følger det af lovens § 132, at det beregnede tilskud efter §§ 123, 124 og 126 i en periode på 3 år højst kan udbetales på et niveau, der svarer til ydelserne nævnt i § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen ved endelig dom er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a.

2.13.2. Justitsministeriets overvejelser

Når tiltalte udebliver fra retsmøder uden lovligt forfald, er det grundlæggende udtryk for manglende respekt for retsvæsenet. Udeblivelser uden lovligt forfald indebærer derudover ofte, at sagen må udsættes, ligesom både anklagemyndighedens, domstolens og forsvarerens tid spildes.

Udebliver tiltalte trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, kan den pågældende efter gældende regler fremstilles til retsmødet under anvendelse af tvang. Retten kan således afsige anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, hvis det af indkaldelsen til hovedforhandlingen fremgår, at tiltalte skal møde personligt og i udeblivelsestilfælde må forvente at blive anholdt. I praksis er rettens anholdelsesbeslutning dog ikke altid et effektivt værktøj til at sikre tiltaltes fremmøde. Det skyldes bl.a., at politiet tidligst kan foretage anholdelsen 24 timer inden det berammede retsmøde, hvilket begrænser eftersøgningsmulighederne.

Det er afgørende at sikre den fornødne respekt for retsvæsenet, og Justitsministeriet finder på den baggrund, at personer, der udebliver fra retsmøder uden lovligt forfald, og hvor retten har fundet anledning til at afsige anholdelsesbeslutning, i en periode bør få nedsat visse offentlige ydelser.

2.13.3. Den foreslåede ordning

Med henblik på at sikre tiltaltes fremmøde til et retsmøde foreslås det, at en person i en periode på 12 uger alene kan modtage visse offentlige ydelser med et niveau, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Det drejer sig om følgende ydelser:

- Uddannelseshjælp, kontanthjælp, revalideringsydelse, ressourceforløbsydelse i ressourceforløb, ressourceforløbsydelse i jobafklaringsforløb og ledighedsydelse efter lov om aktiv socialpolitik.
- Folkepension, førtidspension, seniorpension og tidlig pension efter lov om social pension.
- Pension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.

- Flekslønstilskud og tilskud til selvstændig virksomhed efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Forslaget forudsætter, at der er tale om en straffesag, som ikke kan fremmes til dom uden den tiltaltes tilstedeværelse, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, fordi tiltalte er udeblevet fra retsmødet trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald.

Det er ikke et krav for nedsættelse af en ydelse i 12 uger, at personen har været i ydelsessystemet forud for rettens anholdelsesbeslutning. Omfattet af forslaget er således personer, som er tiltalt i straffesager, der ikke kan fremmes til dom i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 3 og 4, herunder fordi retten finder tiltaltes tilstedeværelse i sagen nødvendig, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen. Det er som ovenfor nævnt ikke et krav, at personen modtager offentlige ydelser omfattet af forslaget på tidspunktet for rettens afgørelse. Initiativet vil således også omfatte personer, der i løbet af den nævnte 12-ugers periode måtte blive berettiget til en af de pågældende ydelser. Henset til at ydelsesnedsættelsen i praksis forudsætter, at anklagemyndigheden har en formodning om, at den tiltalte modtager en af de omfattede ydelser, forventes forslaget navnlig at få betydning for personer, der allerede modtager offentlige ydelser.

Det foreslås, at perioden for ydelsesnedsættelsen fastsættes til 12-ugersperioden, da dette må antages at være en mærkbar konsekvens for den, som ydelsesnedsættelsen rammer, uden at det dog vil have varig betydning for vedkommendes velfærd. Justitsministeriet har overvejet, om perioden i stedet burde fastsættes frem til, at retsmødet afholdes med tiltaltes tilstedeværelse. Dette findes imidlertid ikke hensigtsmæssigt, da der kan forekomme lange og varierende berammelsestider, som ikke nødvendigvis vil skyldes tiltaltes forhold, og Justitsministeriet finder derfor, at der bør fastsættes en fast periode for ydelsesnedsættelsen.

Rettens anholdelsesbeslutning er en kendelse, som retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, og hvis betingelserne i § 757 er opfyldt, kan afsige under et retsmøde, hvor tiltalte er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden lovligt forfald, og som skal optages i retsbogen for det pågældende retsmøde, jf. retsplejelovens § 35, stk. 5. Tidspunktet for rettens anholdelsesbeslutning vil således svare til tidspunktet for det afholdte retsmøde, som angives i retsbogen, jf. retsplejelovens § 34, stk. 2, nr. 1.

Det medfører i forhold til nedsatte ydelser, at hvis personen er berettiget til en ydelse dagen efter, at retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. § 757, vil personen alene være berettiget til ydelsen på et niveau, som svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen i en

periode på 12 uger. Træffer retten eksempelvis anholdelsesbeslutning den 1. juli 2021, vil ydelsesnedsættelsen gælde fra den 1. juli 2021 til og med den 23. september 2021.

Det medfører desuden, at hvis personen ansøger om f.eks. kontanthjælp 4 uger efter rettens anholdelsesbeslutning, vil personen i 8 uger alene være berettiget til kontanthjælp på niveau med selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen. Personen vil således først kunne modtage den fulde ydelse, når der er gået 12 uger fra tidspunktet for rettens anholdelsesbeslutning.

Hvis retten efter 12-ugersperioden træffer ny anholdelsesbeslutning i straffesagen, jf. § 757, fordi tiltalte har gentaget sin udeblivelse fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden lovligt forfald, vil en ny ydelsesnedsættelse i 12 uger finde sted.

Selve afgørelsen om ydelsesnedsættelsen vil skulle effektueres af den udbetalende myndighed på grundlag af rettens anholdelsesbeslutning. Håndhævelse af ordningen forudsætter derfor, at de relevante udbetalende myndigheder får oplysning om, at der er truffet beslutning om anholdelse i medfør af retsplejelovens § 757 i en straffesag.

Det foreslås i den forbindelse, at anklagemyndigheden skal underrette Udbetaling Danmark om anholdelsesbeslutningen, hvis anklagemyndigheden har en formodning om, at en person modtager folkepension, førtidspension, seniorpension eller tidlig pension efter lov om social pension samt førtidspension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.

Det foreslås desuden, at anklagemyndigheden underretter den relevante kommune, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at personen modtager flekslønstilskud eller tilskud til selvstændig virksomhed efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats eller uddannelseshjælp, kontanthjælp, revalideringsydelse, ressourceforløbsydelse i ressourceforløb, ressourceforløbsydelse i jobafklaringsforløb og ledighedsydelse efter lov om aktiv socialpolitik.

Har anklagemyndigheden på baggrund af de i sagen foreliggende oplysninger en formodning om, at den pågældende modtager offentlige ydelser omfattet af forslaget, underretter anklagemyndigheden de nævnte myndigheder. Såfremt anklagemyndigheden alene har en formodning om, at den pågældende modtager en offentlig ydelse, men ikke hvilken specifik ydelse, der er tale om, underrettes både Udbetaling Danmark og den relevante kommune. Underretningen vil skulle ske i forlængelse af det tidspunkt, hvor der foreligger en anholdelsesbeslutning, jf. § 757. Det forudsættes på den baggrund ikke, at anklagemyndigheden i alle sager fremover undersøger, om den tiltalte modtager offentlige ydelser omfattet af forslaget.

En formodning hos anklagemyndigheden vil f.eks. kunne basere sig på de oplysninger, som er fremkommet under behandlingen af straffesagen, herunder via politiets efterforskning, ved opslag i indkomstregistret eller på baggrund af oplysninger tilvejebragt ved en personundersøgelse i medfør af retsplejelovens § 808.

Underretningen vil i den forbindelse kunne bestå af en oplysning, eksempelvis via e-mail, om rettens anholdelsesbeslutning, og der er således ikke noget krav om, at anklagemyndigheden medsender f.eks. retsbog eller kendelse fra det pågældende retsmøde.

Det bemærkes, at anklagemyndighedens underretning vil være en videregivelse af almindelige ikke-følsomme personoplysninger og personoplysninger om strafbare forhold, jf. retshåndhævelseslovens § 9, hvorefter retshåndhævende myndigheder, herunder anklagemyndigheden, kan behandle, herunder videregive, sådanne oplysninger, når behandlingen er nødvendig for at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner, herunder for at beskytte mod eller forebygge trusler mod den offentlige sikkerhed.

Nedsættelsen af de forskellige ydelser vil skulle ske hurtigst muligt efter, at underretningen modtages af de udbetalende myndigheder og under hensyn til regler i den konkrete ydelseslovgivning om, hvordan en ydelse nedsættes i en periode og genoptages ved udløbet af 12-ugersperioden.

Det foreslås derfor, at der i de relevante ydelseslove indføres hjemmel til, at udbetalingsmyndigheden træffer afgørelse om nedsættelse af en konkret ydelse til niveauet for selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen eller overgangsydelsen efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik.

Det foreslås, at der alene sker ydelsesnedsættelse i henhold til reglerne i § 22, stk. 2, og ikke efter reglerne i § 22, stk. 3 (særlig ydelsessats for enlige forsørgere, der ikke har erhvervet ret til ekstra børnetilskud som følge af betingelserne i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag), da en vurdering for ydelsesnedsættelse efter stk. 3 forudsætter, at den udbetalende myndighed foretager en yderligere vurdering af, om en forsørger skal betragtes som enlig efter reglerne i børnetilskudsloven. En sådan skønmæssig vurdering vil ikke kunne nå at blive foretaget tilstrækkeligt hurtigt af den udbetalende myndighed og vil forsinke en effektuering af nedsættelsen af ydelsen.

Ud fra samme hensyn foreslås desuden, at reglen i § 89, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik om at kommunen udbetaler selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp og kontanthjælp med satsen for enlige forsørgere, såfremt det er sandsynligt, at Udbetaling Danmark

efterfølgende vil træffe afgørelse om, at personen har ret til børnetilskud, ikke skal finde anvendelse for personer, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757. Den udbetalende myndighed vil ikke kunne nå at træffe en sådan skønmæssig vurdering efter § 89, stk. 3, forud for en effektuering af nedsættelsen af ydelsen.

Dette medfører, at personer, der er forsørgere, og som ikke modtager ekstra børnetilskud – uanset årsagen hertil – ikke vil blive betragtet som enlige forsørgere, og som følge heraf vil modtage den lavere sats for forsørgere i § 22, stk. 2, nr. 2 i lov om aktiv socialpolitik.

Det forudsættes, at udbetalingsmyndigheden ved stillingtagen til kravet om ydelsesnedsættelse kan lægge en underretning fra anklagemyndigheden om rettens anholdelsesbeslutning til grund.

Hvis en kommune eller Udbetaling Danmark har udbetalt ydelser til en person omfattet af ydelsesnedsættelsen i 12-ugersperioden, som den pågældende ikke var berettiget til, kræves beløbet tilbagebetalt efter forslaget.

Det foreslås endvidere, at anklagemyndigheden skal underrette den relevante kommune eller Udbetaling Danmark, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, ophæves under en efterfølgende domstolsprøvelse. Forslaget skal sikre, at de relevante myndigheder modtager underretning, hvis rettens anholdelsesbeslutning i den pågældende straffesag ophæves, således at myndighederne træffer afgørelse om at efterbetale den del af ydelsen, der ikke er udbetalt i nedsættelsesperioden, hvis de almindelige betingelser for udbetaling af ydelsen var opfyldt i perioden. Underretningen vil i den forbindelse kunne bestå af en oplysning om ophævelse af rettens anholdelsesbeslutning, og der er således ikke noget krav om, at anklagemyndigheden medsender kendelsen om ophævelsen.

Det bemærkes, at kære af en anholdelsesbeslutning truffet af retten i medfør af retsplejelovens § 757, ikke vil have opsættende virkning i forhold til en udbetalende myndigheds efterfølgende afgørelse om at nedsætte udbetalingen af ydelser, hvorfor udbetalingen af ydelsen skal nedsættes i medfør af ordningen, selv om anholdelsesbeslutningen er påkæret.

2.14. Digital kommunikation i skiftesager

2.14.1. Gældende ret

Skiftesager omfatter dødsboskifte, ægtefælleskifte mv. og insolvensskifte (konkurs, rekonstruktion og gældssanering).

Dødsboskifteloven gælder for skifte af dødsboer samt for skifte af den længstlevende ægtefælles del af fællesboet, herunder skifte af uskiftet bo, mens den længstlevende ægtefælle er i live, jf. lovens § 1.

Dødsboskifteloven indeholder ikke regler om digital kommunikation med skifteretten. Der blev i 2004 gennemført en lovændring om at indsætte regler herom i dødsboskiftelovens §§ 115 a og 115 b, jf. § 3 i lov nr. 447 af 9. juni 2004, men lovændringen er ikke trådt i kraft.

Dødsboskifteloven indeholder således f.eks. ikke regler herom med hensyn til udlevering af et dødsbo til en bestemt skifteform. Reglerne om de forskellige skifteformer findes i dødsboskiftelovens kapitel 12 (boudlæg uden skiftebehandling), kapitel 13 (udlæg til længstlevende ægtefælle), kapitel 14 (uskiftet bo), kapitel 15 (privat skifte og forenklet privat skifte) samt kapitel 16 (behandling ved bobestyrer).

Dødsboskifteloven stiller imidlertid krav om underskrift i forbindelse med privatskiftende arvingers indgivelse af en opgørelse over boets aktiver og passiver (§ 25, stk. 5, og § 33, stk. 3), privatskiftende arvingers indsendelse af boopgørelse (§ 32) og i forbindelse med bobestyrers indsendelse af den endelige boopgørelse (§ 68, stk. 3).

Det fremgår af bestemmelserne, at opgørelsen over boets aktiver og passiver indgives i to eksemplarer til skifteretten (§ 25, stk. 5, og § 33, stk. 3), og privatskiftende arvingers boopgørelse skal indsendes i to eksemplarer til skifteretten, som videresender et eksemplar af opgørelsen til skatteforvaltningen (§ 32, 1. pkt.). Bobestyrers boopgørelse skal indsendes i ét eksemplar til skatteforvaltningen og i ét eksemplar til skifteretten (§ 68, stk. 3, 1. pkt.).

Det fremgår endvidere af dødsboskiftelovens § 98, at retsplejelovens regler om borgerlige sager finder anvendelse ved skifterettens behandling af tvister. Det betyder blandt andet, at ved skifterettens behandling af tvister i dødsboer gælder retsplejelovens regler om digital kommunikation, herunder retsplejelovens § 148 a om domstolens sagsportal.

Ægtefællesskifteloven finder anvendelse på skifterettens behandling af sager om deling af ægtefællers fællesbo, opløsning af ægtefællers sameje om særejeaktiver, opløsning af ugifte samlevendes sameje om flere aktiver i forbindelse med samlivets ophør samt opløsning af andre boer, for eksempel interessentskabsboer og lign., som ikke behandles efter konkursreglerne, jf. lovens § 1, stk. 1. Loven finder derudover anvendelse under skifterettens behandling af enkelttvister, som opstår under den pågældende skifterets behandling af et bo efter § 1 eller under privat skifte af ægtefælles fællesbo eller sameje om flere særejeaktiver, jf. § 2, stk. 1. Endelig gælder loven for skifterettens behandling af selvstændige sager mellem ægtefæller om særejekompen-

sationskrav og tilsidesættelse, ændring eller fortolkning af ægtefælles bodelingsaftaler, jf. § 2, stk. 2.

Ægtefællesskifteloven indeholder ikke regler om digital kommunikation med skifteretten, idet lovens regler herom i §§ 70 og 71 ikke er sat i kraft. Ægtefællesskifteloven stiller efter sin ordlyd ikke krav om original underskrift, men det følger af lovens forarbejder, at skriftlighedskravet i de bestemmelser i ægtefællesskifteloven, der angår adgang til at gøre indsigelse til skifteretten (§ 29, stk. 2, og § 30, stk. 3), skal forstås på den måde, at der skal fremsendes et papirdokument med original underskrift til skifteretten (Folketingstidende 2010-11, A, L 193 som fremsat, side 69 og 70).

Det fremgår endvidere af ægtefællesskiftelovens § 2, stk. 4, at retsplejelovens regler om borgerlige sager finder anvendelse ved skifterettens behandling af sager efter ægtefællesskiftelovens § 2, stk. 1 og 2. Det betyder blandt andet, at ved skifterettens behandling af enkelttvister under en bobehandling gælder retsplejelovens regler om digital kommunikation, herunder retsplejelovens § 148 a om domstolens sagsportal.

Konkursloven finder anvendelse på skifterettens behandling af sager om insolvensskifte (konkurs, rekonstruktion, gældssanering).

Konkursloven indeholder ikke generelle regler om digital kommunikation med skifteretten. Der blev i 2004 gennemført en lovændring om at indsætte regler herom i konkurslovens §§ 237 a og 237 b, jf. § 2 i lov nr. 447 af 9. juni 2004, men lovændringen er ikke trådt i kraft.

Konkurslovens § 7 a indeholder imidlertid en bestemmelse om digital kommunikation i forbindelse med begæring om konkurs, rekonstruktionsbehandling eller gældssanering. Konkurslovens § 7 a blev indført ved lov nr. 737 af 25. juni 2014 og trådte i kraft den 1. januar 2015. Efter konkurslovens § 7 a kan retten, såfremt den finder anledning hertil, stille krav om, at begæring om rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering forsynes med original underskrift. Bestemmelsen indebærer, at der ikke gælder et generelt krav om original underskrift og muliggør således fremsendelse af begæring om rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering digitalt.

Det fremgår endvidere af konkurslovens § 243, at retsplejelovens regler om borgerlige sager finder anvendelse ved skifterettens behandling af tvister. Det betyder blandt andet, at ved skifterettens behandling af tvister i konkursboer gælder retsplejelovens regler om digital kommunikation, herunder retsplejelovens § 148 a om domstolens sagsportal.

2.14.2. Justitsministeriets overvejelser

Der blev i 2004 gennemført en lovændring om at indsætte regler om digital kommunikation med domstolene i såvel retsplejeloven som konkursloven, dødsboskifteloven og den dagældende lov om skifte af fællesboer mv. Disse regler blev imidlertid aldrig sat i kraft. Det samme gælder de tilsvarende regler i den nye ægtefælleskiftelov, som blev gennemført i 2011.

For retsplejelovens vedkommende blev der ved lov nr. 737 af 25. juni 2014 indsat en bestemmelse om digital kommunikation for så vidt angår processkrifter, som nu findes i retsplejelovens § 148 b, stk. 3. Ifølge denne bestemmelse, som trådte i kraft den 1. januar 2015, kan retten bestemme, at processkrifter skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning hertil. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at det forudsættes, at der ikke længere skal gælde et generelt krav om original underskrift af processkrifter, hvilket vil muliggøre fremsendelse af processkrifter digitalt (jf. Folketingstidende 2013-14, A, L 178 som fremsat, side 112). Ved samme lovændring blev der indført en tilsvarende bestemmelse i konkurslovens § 7 a vedrørende begæringer om konkurs, rekonstruktionsbehandling og gældssanering.

Ved lov nr. 1867 af 29. december 2015 blev der indført regler om digitalisering af retsprocessen i civile retssager. I modsætning til lovændringen i 2014, som gav parterne mulighed for at anvende digital kommunikation med domstolene, hvis de ønskede det, indebærer digitaliseringen af retsprocessen, at parterne som udgangspunkt har pligt til at anvende domstolenes sagsportal i civile retssager. Domstolenes sagsportal blev taget i brug i perioden fra den 27. september 2016 til den 2. februar 2018. Ved lovændringen i 2015 blev den ikkeikrafttrådte lovændring fra 2004 om indsættelse i retsplejeloven af regler om digital kommunikation ophævet.

Domstolenes sagsportal anvendes også i de tvister i konkursboer, dødsboer og ægtefælleskifter mv., som behandles efter retsplejelovens regler om civile retssager. Bortset fra den nævnte § 7 a i konkursloven er der imidlertid ikke i øvrigt indført regler om digital kommunikation med skifteretten, da lovændringen herom fra 2004 som nævnt ikke er sat i kraft.

Den manglende regulering af spørgsmålet om digital kommunikation i skiftesager rejser tvivl om, hvorvidt og i givet fald i hvilket omfang f.eks. arvingerne i et dødsbo eller parterne i et ægtefælleskifte kan kommunikere digitalt med skifteretten. Det samme gælder i konkursboer mv. i andre tilfælde end selve begæringen om konkurs, rekonstruktionsbehandling eller gældssanering.

Efter Justitsministeriet bør der generelt være mulighed for

at anvende digital kommunikation med skifteretten i både dødsboer, ægtefælleskifter mv. og konkursboer mv. Ligesom efter den gældende regel i konkurslovens § 7 a, og som det er tilfældet i sager efter retsplejeloven, der ikke behandles på domstolenes sagsportal, bør skifteretten dog have mulighed for konkret at bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift. Det kan f.eks. være, hvis der opstår tvivl om, hvorvidt meddelelsen hidrører fra den pågældende.

Justitsministeriet finder således, at der i skiftelovgivningen, nærmere bestemt i dødsboskifteloven, ægtefælleskifteloven og konkursloven, er behov for en ensartet regulering af muligheden for digital kommunikation med skifteretten.

I tilknytning hertil bør der ikke længere stilles krav om, at opgørelsen over aktiver og passiver samt boopgørelsen i et dødsbo indsendes i to eksemplarer, da kravet herom bygger på en forudsætning om indlevering af papirdokumenter.

Endvidere bør de ikkeikrafttrådte ændringer fra 2004 af dødsboskifteloven og ægtefælleskifteloven vedrørende digital kommunikation og de ikkeikrafttrådte bestemmelser i ægtefælleskifteloven vedrørende digital kommunikation ophæves.

2.14.3. Den foreslåede ordning

Med lovforslaget foreslås det at indsætte en bestemmelse om digital kommunikation med skifteretten i henholdsvis dødsboskifteloven, ægtefælleskifteloven og konkursloven, som erstatter både den gældende bestemmelse i konkurslovens § 7 a og de ikkeikrafttrådte bestemmelser om digital kommunikation i alle tre love.

Det foreslås, at krav om skriftlighed ikke er til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation.

Det foreslås endvidere, at skifteretten skal kunne bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med digital underskrift, når den finder anledning til det.

Det foreslås desuden at ændre dødsboskiftelovens § 25, stk. 5, 2. pkt., og § 33, stk. 3, 2. pkt., således at privatskiftende arvinger ikke længere skal indgive to eksemplarer af opgørelsen over boets aktiver og passiver til skifteretten. Endvidere foreslås det at ændre dødsboskiftelovens § 32, 1. og 3. pkt., således at privatskiftende arvinger ikke har pligt til at indsende to eksemplarer af boopgørelsen til skifteretten.

Der henvises til lovforslagets §§ 7-10 (forslag til ændring af dødsboskifteloven, ægtefælleskifteloven og konkursloven mv.).

2.15. Pligtig afgangsalder for dommerfuldmægtige

2.15.1. Gældende ret

Det fremgår af retsplejelovens § 19, stk. 1, at fuldmægtige ved byretterne, Sø- og Handelsretten og Tinglysningssretten kan behandle sager, der hører under vedkommende ret, i det omfang rettens præsident bestemmer det. Efter retsplejelovens § 4, stk. 1, kan fuldmægtige ved Højesteret optage bevis, i det omfang Højesteret bestemmer dette.

Fuldmægtige ved domstolene omfatter tjenestemandsansatte retsassessorer og overenskomstansatte dommerfuldmægtige. Det omfatter endvidere et lille antal overenskomstansatte domstolsjurister ansat på lønramme 36-niveau eller som special- eller chefkonsulenter samt dommerfuldmægtige på individuel kontrakt.

Det følger af tjenestemandslovens § 34, stk. 2, at dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år. Der er derimod ikke fastsat nogen pligtig afgangsalder for dommerfuldmægtige eller andre ikketjenestemandsansatte jurister med judicielle funktioner.

Efter de gældende bestemmelser i retsplejeloven kan en dommerfuldmægtig afskediges på grund af uegnethed eller sygdom, jf. § 54, stk. 1. En sag om afskedigelse af disse grunde skal af Domstolsstyrelsen indbringes for Den Særlige Klageret, jf. retsplejelovens § 54 a, stk. 1, 1. pkt.

Indtil år 2008 gjaldt der i overenskomsten for akademisk personale i staten, herunder dommerfuldmægtige, en pligtig afgangsalder på 70 år. Ved aftale- og overenskomstforhandlingerne i 2008 blev der imidlertid opnået enighed om at ophæve den pligtige afgangsalder, og der gælder herefter ikke længere nogen pligtig afgangsalder for dommerfuldmægtige.

2.15.2. Justitsministeriets overvejelser

Det følger af tjenestemandslovens § 34 stk. 2, at dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år.

Dommerfuldmægtige kan af retspræsidenten bemyndiges til at afgøre retssager på linje med dommere. Endvidere har dommerfuldmægtige samme retsplejemæssige beskyttelse mod afskedigelse som tjenestemandsansatte retsassessorer, idet de kun kan afskediges af Den Særlige Klageret ved dom.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at der bør gælde den samme pligtige afgangsalder for dommer-

fuldmægtige som for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene.

Dette var da også tilfældet indtil 2008, og ophævelsen af den pligtige afgangsalder i 2008 skyldtes en generel ophævelse af den pligtige afgangsalder for alle overenskomstansatte i staten.

2.15.3. Den foreslåede ordning

Det foreslås at indsætte en ny regel i retsplejeloven, hvorefter ikketjenestemandsansatte fuldmægtige ved domstolene afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år.

Det vil betyde, at den samme pligtige afgangsalder vil gælde for dommerfuldmægtige som for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene.

Det foreslås i den forbindelse, at afskedigelse af en dommerfuldmægtig uden ansøgning som følge af, at denne fylder 70 år, sker administrativt. Også dette svarer til, hvad der gælder for afskedigelse på grund af alder af dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 2 og 3 (forslag til ændring af retsplejelovens §§ 54 og 54 a).

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget vurderes at indebære begrænsede, positive økonomiske konsekvenser for retssystemet, idet lovforslaget har som formål at udnytte politiets, anklagemyndighedens og domstolenes ressourcer effektivt med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiden i straffesager.

Det vurderes på den baggrund, at lovforslaget vil føre til en kortere gennemsnitlig sagsbehandlingstid i straffesager, men herudover vurderes lovforslaget samlet set ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige af betydning.

Lovforslaget forventes ikke at have væsentlige implementeringskonsekvenser i retsvæsenet. Lovforslagets initiativ om, at anklageren deltager i retsmødet via video ved retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse om foranstaltninger i henhold til retsplejelovens kapitel 69-74, vurderes således at kunne implementeres ved brug af eksisterende videoudstyr hos retterne og i anklagemyndigheden.

For så vidt angår forslaget om en ordning om nedsættelse af visse offentlige ydelser, jf. lovforslagets §§ 3-6, skal de kommunaløkonomiske konsekvenser forhandles med de

kommunale parter. Dette forslag skønnes ikke at have økonomiske konsekvenser for stat og regioner.

Lovforslaget er i overensstemmelse med principperne for digitaliseringsklar lovgivning, herunder princippet om digital kommunikation og anvendelse af offentlig infrastruktur.

De foreslåede regler om digital kommunikation i skiftesager giver mulighed for digital kommunikation med skifteretten ved behandlingen af dødsboer, ægtefælleskifter og insolvenssager, herunder ved anvendelse af Digital Post.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske konsekvenser for erhvervslivet.

De foreslåede regler om digital kommunikation i skiftesager kan medføre administrative lettelser for f.eks. advokatvirksomheder, der på vegne af deres klienter kommunikerer med skifteretten.

Lovforslaget er i overensstemmelse med principperne for agil erhvervsrettet regulering, idet de foreslåede nye regler om digital kommunikation med skifteretten fastslår, at f.eks. advokatvirksomheder kan anvende digital kommunikation i stedet for almindelig post til kommunikation med skifteretten i skiftesager. De foreslåede regler stiller ikke detaljerede krav til den digitale kommunikation med skifteretten og er endvidere teknologineutrale og i harmoni med retsplejens regler om digital kommunikation.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget medfører administrative lettelser for borgerne, idet det fjerner krav om underskrevne papirdokumenter i skiftesager, herunder dødsboskifte og ægtefælleskifte.

6. Klima- og miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klima- og miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Justitsministeriet har vurderet den del af lovforslaget, der angår indførelse af en pligtig afgangsalder for ikketjenestemandsansatte fuldmægtige ved domstolene, i forhold til Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv.

Det følger af direktivets artikel 2, stk. 1, at princippet om ligebehandling indebærer, at ingen må udsættes for nogen form for direkte eller indirekte forskelsbehandling af nogen af de i direktivets artikel 1 anførte grunde, herunder alder.

Det fremgår dog af direktivets artikel 6, stk. 1, at medlemsstaterne kan bestemme, at ulige behandling på grund af alder ikke udgør forskelsbehandling, hvis den er objektivt og rimeligt begrundet i et legitimt formål inden for rammerne af den nationale ret, blandt andet legitime beskæftigelses-, arbejdsmarkeds- og erhvervsuddannelsespolitiske mål, og hvis midlerne til at opfylde det pågældende formål er hensigtsmæssige og nødvendige. Ulige behandling kan bl.a. være tilvejebringelse af særlige vilkår for adgang til beskæftigelse og erhverv, herunder betingelser vedrørende afskedigelse for ældre arbejdstagere, jf. direktivets art. 6, stk. 1, litra a.

Ved lov nr. 484 af 17. juni 2008 blev den generelle pligtige afgangsalder på 70 år for tjenestemænd ophævet samtidig med, at den afgangspligtige alder på 70 år for dommere og andre tjenstemandsansatte jurister ved domstolene blev opretholdt. I den forbindelse blev der lagt vægt på, at såvel domstolenes centrale rolle i samfundet som arbejdsbyrden ved domstolene stiller betydelige krav til dommernes arbejdsevne, og at der ved domstolene ikke er mulighed for at omplacere den enkelte dommer i en mindre krævende stilling. Endvidere blev der lagt vægt på, at reglerne om afskedigelse af dommere indebærer, at afskedigelse af en dommer på grund af alderdomssvækkelse vil være særlig vanskelig. Der henvises til Folketingstidende 2007-08 (2. samling), tillæg B, side 988.

Der blev herefter i januar 2009 nedsat et udvalg, som fik til opgave at overveje, om der bør fastsættes en højere pligtig afgangsalder for dommere og andre tjenstemandsansatte jurister ved domstolene end 70 år. Udvalget afsluttede sit arbejde i 2014 med "Udtalelse om den pligtige afgangsalder for dommere og andre tjenstemandsansatte jurister ved domstolene".

Udtalelsen dannede grundlag for den del af lov nr. 737 af 25. juni 2014, som angår dommernes forhold. I overensstemmelse med udvalgets anbefaling blev den pligtige afgangsalder på 70 år for dommere og andre tjenstemandsansatte jurister ved domstolene fastholdt. For samtidig at forøge tilknytningen til arbejdsmarkedet for dommere og andre tjenstemandsansatte jurister ved domstolene blev der imidlertid indført mulighed for, at ældre dommere kan overgå til ansættelse som dommer på deltid, og at alderspensionerede dommere i særlige tilfælde kan tilkaldes og arbejde som dommere i en bestemt periode.

Justitsministeriet henviste i den forbindelse til udvalgets overvejelser (jf. Folketingstidende 2013-14, A, L 178 som fremsat, side 90).

Det er afgørende, at dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene også fremover kan leve op til de væsentlige krav, der stilles til deres arbejdssevne. Det bør således søges undgået, at der sker en forøgelse af antallet af sager om afskedigelse af dommere på grund af aldersbetinget svækkelse, idet en sådan forøgelse bl.a. vil kunne bidrage til at svække borgernes tillid til domstolene.

Domstolene er samfundets endelige tvistløser. Det gælder i forholdet mellem borgere og virksomheder indbyrdes, men det gælder også i forholdet mellem borgere og offentlige myndigheder, hvor domstolene er den enkelte borgers sidste mulighed for at få prøvet en myndighedsafgørelse. Det er endvidere domstolene, der pålægger straf, hvilket er en af de mest indgribende

foranstaltninger, samfundet kan bringe i anvendelse over for borgerne. Domstolene varetager således en helt grundlæggende funktion i samfundet, og befolkningens tillid til, at domstolene kan opfylde denne funktion, taler derfor med vægt imod, at der i en domstolsbehandling deltager en dommer, som på grund af aldersbetinget svækkelse ikke er egnet hertil.

Domstolenes forhold adskiller sig fra et sædvanligt hierarkisk opbygget administrativt system bl.a. derved, at der ved domstolene ikke er samme muligheder som i forhold til tjenestemænd hos forvaltningsmyndigheder for at omplacere den enkelte dommer i en mindre krævende stilling, der er passende i forhold til bl.a. den pågældendes arbejdsmæssige kapacitet.

Af hensyn til at sikre uafhængige og upartiske domstole er der i grundloven (for udnævnte dommere) henholdsvis retsplejeloven (for andre domstolsjurister) fastsat en særlig beskyttelse mod afskedigelse og forflyttelse, som bl.a. skal sikre mod, at der ved trussel om afsked kan lægges pres på dommere eller ske ansættelsesretlig forfølgelse af dommere, der træffer "ubekvemme" afgørelser.

Samlet set fandt udvalget, at den pligtige afgangsalder for dommere mv. på nuværende tidspunkt bør fastholdes på 70 år.

Sammenfattende er baggrunden for den gældende pligtige afgangsalder på 70 år for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene således at sikre domstolenes uafhængighed, kvaliteten i domstolenes afgørelser og tilliden til domstolene.

Retsplejelovens regler om, at fuldmægtige ved domstolene af retspræsidenten kan bemyndiges til at behandle sager og træffe afgørelse på linje med dommere, og om beskyttelse

mod uansøgt afsked gælder, uanset om fuldmægtigen er tjenestemandsansat eller ej.

Forslaget om at indføre samme pligtige afgangsalder for ikketjenestemandsansatte fuldmægtige ved domstolene som for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene bygger dermed på de samme hensyn, som er beskrevet ovenfor med hensyn til den gældende pligtige afgangsalder for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene.

Justitsministeriet vurderer på den baggrund, at den foreslåede pligtige afgangsalder for ikketjenestemandsansatte fuldmægtige ved domstolene er objektivt og rimeligt begrundet i et legitimt formål, nemlig at sikre domstolenes uafhængighed, kvaliteten i domstolenes afgørelser og tilliden til domstolene, og at en lovbestemt, ufravigelig aldersgrænse er hensigtsmæssig og nødvendig til at opfylde dette formål.

Det er således vurderingen, at forslaget om at indføre en pligtig afgangsalder på 70 år for ikketjenestemandsansatte fuldmægtige ved domstolene er i overensstemmelse med EU-retten.

Lovforslagets øvrige dele indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til den del af lovforslaget, som angår digital kommunikation i skiftesager og pligtig afgangsalder for dommerfuldmægtige, har i perioden fra den 23. oktober 2020 til den 20. november 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Grønlands Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Retten i Grønland, Domstolsstyrelsen, Procesbevillingsnævnet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Politimesteren i Grønland, Advokatrådet, Akademikerne, Amnesty International, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Association of Danish Intellectual Property Attorneys, ATP, Autobranchen Danmark, BL – Danmarks Almene Boliger, Business Danmark, Bygherreforeningen, Centralorganisationernes Fællesudvalg, DA, Danish Venture Capital and Private Equity Association, Danmarks Automobilforhandler Forening, Danmarks Fiskeriforening, Dansk Byggeri, Dansk Ejendomskredit, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Inkassobranche-forening, Dansk Kredit Råd, Dansk Told og Skatteforbund, Danske Advokater, Danske Bedemænd, Danske Dødsboadvokater, Danske FAMILIEadvokater, Danske Inkassoadvokater, Danske Insolvensadvokater, Danske Rederier, Danske Regioner, Danske Speditører, Den Danske Akkrediteringsfond, Den Danske Aktuarforening, Den Danske

Dommerforening, Det Faglige Hus, Det Kriminalpræventive Råd, Djøf, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolenes Tjenestemandsförening, EjendomDanmark, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Finans Danmark, Finans og Leasing, Finansforbundet, Finansforeningen/CFA Society Denmark, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Forbrugerrådet Tænk, Forenede Danske Motorejere, Foreningen af Familieretsadvokater, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsadvokater, Forsikring & Pension, Forsvarerforeningen i Grønland, FRIE, FSR – danske revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Garantifonden for indskydere og investorer, Gartneri-, Land- og Skovbrugets Arbejdsgivere, Grundejernes Landsorganisation, Grønlands Politiforening, Grønlandske Advokater, HK Danmark, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Institut for Menneskerettigheder, International Transport Danmark, InvesteringsForeningsRådet, ISOBRO, IT-Branchen, IT-Politisk Forening, Justitia, KL, Kommunale tjenestemænd og Overenskomstansatte, Kooperationen – Den Kooperative Arbejdsgiver- og Interesseorganisation i Danmark, Kredsdommerforeningen, Kristelig Arbejdsgiverforening, Kristelig Fagbevægelse, Kuratorforeningen, Københavns Retshjælp, Københavns Universitet (Juridisk Fakultet), Landbrug og Fødevarer, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen KRIM, Landsforsvareren for Grønland, Lederne, Lejernes Landsorganisation, Lokale Pengeinstitutter, Lønmodtagerne Garantifond, Mødrehjælpen, Politiforbundet i Danmark, PROSA, Retspolitisk Forening, Rådet for Digital Sikkerhed, SMVdanmark, Syddansk Universitet (Juridisk Institut), Ældre Sagen, Aalborg Universitet (Juridisk Institut), Aarhus Retshjælp, Aarhus Universitet (Juridisk Institut), 3F Fagligt Fælles Forbund og Grønlands Selvstyre.

Et udkast til den del af lovforslaget, som vedrører effektivisering af straffesagskæden, har i perioden fra den 12. februar 2021 til den 12. marts 2021 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Østre og Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Advokatrådet, Advokatsamfundet, Akademikernes Centraladministration, Amnesty International, Ankestyrel-

sen, Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring (AES), Arbejdsskadeforeningen AVS, ASE, ATP, BDO Kommunernes Revision, Beskæftigelsesrådets Ydelsesudvalg, Bestyrelsesforeningen for Social- og Sundhedsskolerne, Bedre Psykiatri, Business Danmark, Centralorganisationernes Fællesudvalg, Danmarks Frie Fagforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Retspolitisk Forening, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Advokater, Danske A-kasser, Danske Handicaporganisationer, Danske Patienter, Dansk Psykiatrisk Selskab, Danske Regioner, Danske Revisorer, Danske Seniorer, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, Det faglige hus, Det Kriminalpræventive Råd, DI, Digitaliseringsstyrelsen, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Erhvervsstyrelsen, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Faglige Seniorer, Familieretshuset, Finansrådet, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Finanstilsynet, Folketingets Ombudsmand, Forbrugerrådet TÆNK, Foreningen af kommunale sociale-, sundheds, og arbejdsmarkedschefer i Danmark, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Foreningen Danske Revisorer, Forhandlingsfællesskabet (tidl. Kommunale Tjenestemænd og Overenskomstansatte), Forsikring og Pension, Frie Funktionærer, Frivilligrådet, FSR – danske revisorer, Institut for Menneskerettigheder, Jobrådgivernes Brancheforening, Justitia, KL, Kristelig Arbejdsgiverforening, Kristelig Fagbevægelse, Landsforeningen af Fleks- og skånejobbere, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforeningen af nuværende og tidligere psykiatribrugere, Landsforeningen af patientrådgivere og bistandsværger i Danmark, Landsforeningen for førtidspensionister, Landsforeningen KRIM, Landsforeningen LEV, Landsforeningen SIND, Lederne, Lægeforeningen, Pension Danmark, Politiforbundet, Psykiatrifonden, Retspolitisk Forening, Retssikkerhedsfonden, Rigsadvokaten, Rigsrevisionen, Rigspolitiet, Rådet for Etniske Minoriteter, Rådet for psykisk sårbare på arbejdsmarkedet, Rådet for Socialt Udsatte, SAND, Udbetaling Danmark, Udviklingshæmmedes Landsforbund, Ældre Sagen og 3F Fagligt Fælles Forbund.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Forslaget vurderes at indebære begrænsede, positive økonomiske konsekvenser for retssystemet, idet lovforslaget har som formål at udnytte politiets, anklagemyndighedens og domstolenes ressourcer effektivt med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiden i straffesager.	Forslaget om en ordning om nedsættelse af visse offentlige ydelser, jf. lovforslagets §§ 3-6, herunder de kommunaløkonomiske konsekvenser, skal forhandles med de kommunale parter. Dette forslag skønnes ikke at have økonomiske konsekvenser for stat og regioner.

	Det vurderes på den baggrund, at lovforslaget vil føre til en kortere gennemsnitlig sagsbehandlingstid i straffesager.	
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen af betydning	Forslaget forventes ikke at have væsentlige implementeringskonsekvenser i retsvæsenet.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Mindre lettelser	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Lovforslaget medfører administrative lettelser for borgerne, idet forslaget fjerner krav om underskrevne papirdokumenter i skiftesager.	Ingen
Klima- og miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Det vurderes, at den del af lovforslaget, der angår indførelse af en pligtig afgangsalder for ikketjenestemandsansatte fuldmægtige ved domstolene, er i overensstemmelse med Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv. Lovforslagets øvrige dele indeholder ikke EU-retlige aspekter.	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Overimplementering af EU-retlige minimumsforpligtelser	JA	NEJ X

uddannelsesmæssige krav til dommere, dommerfuldmægtige, retsassessorer og offentlige anklagere.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det fremgår af retsplejelovens § 42, stk. 3, § 52, stk. 2, og § 105, stk. 1, at dommere, fuldmægtige ved domstolene (dvs. dommerfuldmægtige og retsassessorer) samt offentlige anklagere (bortset fra politidirektørerne) skal have bestået ”juridisk kandidateksamen”.

Det foreslås at ændre disse bestemmelser, så det udtrykkeligt fremgår, at bestridelsen af de nævnte stillinger kræver en bestået ”dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen”.

Med lovændringen tilsigtes der ikke nogen realitetsændring, eftersom de gældende uddannelseskrav i retsplejeloven forstås som et krav om bestået dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen. Baggrunden herfor er bl.a., at de gældende bestemmelser blev formuleret i en tid, hvor en kandidateksamen var én samlet lang videregående uddannelse og ikke en overbygningsuddannelse på en bacheloruddannelse. Lovændringen er således udtryk for præcisering af de

Forslaget bringer retsplejelovens formulering af uddannelseskravene på linje med, hvad der er fastsat for advokater og advokatfuldmægtige, jf. retsplejelovens § 119, stk. 2, nr. 3, og § 135, stk. 1. For advokater og advokatfuldmægtige kan der dog under visse betingelser gøres undtagelse fra kravet om en dansk juridisk eksamen, hvis den pågældende har en tilsvarende udenlandsk juridisk eksamen, jf. retsplejelovens § 135 a. For dommere, dommerfuldmægtige, retsassessorer og offentlige anklagere kan der ikke gøres undtagelse fra kravet om, at den juridiske eksamen skal være dansk.

Det bemærkes i den forbindelse, at ”dansk” juridisk bachelor- og kandidateksamen står i modsætning til en udenlandsk juridisk bachelor- og kandidateksamen. En udenlandsk juridisk bachelor- eller kandidateksamen vil således ikke opfylde dette krav. Derimod er der ikke noget til hinder for, at en kommende færøsk juridisk bachelor- og kandidateksamen vil kunne opfylde kravet, forudsat at uddannelsen kan sidestilles med en juridisk bachelor- og kandidateksamen fra et universitet i Danmark, jf. bekendtgørelse nr. 20 af 9. januar 2020 om bachelor- og kandidatuddannelser ved universiteterne § 14, stk. 4, 2. pkt., og bilag 1, pkt. 3.1. Tilsvarende er der ikke noget til hinder for, at en kommende grønlandsk juridisk bacheloreksamen vil kunne opfylde kra-

vet vedrørende juridisk bacheloreksamen, forudsat at uddannelsen kan sidestilles med en juridisk bacheloreksamen fra et universitet i Danmark.

Til nr. 2

Efter retsplejelovens § 54 kan fuldmægtige ved domstolene (dommerfuldmægtige og retsassessorer) alene afskediges på grund af uegnethed eller sygdom, jf. § 54, stk. 1, i forbindelse med en omordning af domstolene, jf. § 54, stk. 2, 1. pkt., og når den pågældende er fyldt 65 år, uden tab af indtægter indtil det tidspunkt, til hvilket den pågældende skulle være afskediget på grund af alder, hvis denne havde været dommer, jf. § 54, stk. 2, 2. pkt.

Dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene, herunder retsassessorer, afskediges endvidere fra udgangen af den måned, hvori den pågældende fylder 70 år, jf. tjenestemandslovens § 34, stk. 2.

Der er derimod ikke fastsat en pligtig afgangsalder for dommerfuldmægtige. Frem til 2008 gjaldt der en overenskomstfastsat pligtig afgangsalder på 70 år for bl.a. dommerfuldmægtige i kraft af en generel 70-års aldersgrænse for overenskomstansatte akademikere i staten. Ved aftale- og overenskomstforhandlingerne i 2008 blev der imidlertid opnået enighed om at ophæve den pligtige afgangsalder for overenskomstansatte akademikere i staten og dermed også for dommerfuldmægtige.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 54 indsættes et nyt *stk. 6*, hvorefter ikketjenestemandsansatte fuldmægtige ved domstolene afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år.

Dette betyder, at der vil gælde den samme pligtige afgangsalder for dommere, retsassessorer og dommerfuldmægtige.

Det foreslås, at afskedigelse på grund af alder efter den foreslåede nye bestemmelse sker administrativt, jf. lovforslagets § 1, nr. 3 (forslag til ændring af retsplejelovens § 54 a, stk. 1). Dette svarer til, hvad der gælder for afskedigelse af dommere og retsassessorer på grund af alder.

Det fremgår af retsplejelovens § 54, stk. 3, at bestemmelserne i §§ 51, 51 e og 51 f finder tilsvarende anvendelse med hensyn til fuldmægtige ved domstolene, herunder dommerfuldmægtige. I forhold til den foreslåede pligtige afgangsalder for dommerfuldmægtige har dette den betydning, at en dommerfuldmægtig, der afskediges fra udgangen af den måned, hvori denne fylder 70 år, kan tilkaldes efter reglerne i retsplejelovens § 51 e, jf. § 54, stk. 3. En dommerfuldmægtig, der afskediges på grund af alder, kan ligeledes færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt

inden ansættelsens ophør, jf. retsplejelovens § 51, jf. § 54, stk. 3.

Forslaget omfatter ikketjenestemandsansatte ”fuldmægtige ved domstolene” og dermed også andre ikketjenestemandsansatte jurister med judicielle funktioner end dommerfuldmægtige. Aktuelt drejer det sig om et lille antal overenskomstansatte domstolsjurister ansat på lønramme 36-niveau eller som special- eller chefkonsulenter. Dommerfuldmægtige er som udgangspunkt overenskomstansatte, men kan også være ansat på individuel kontrakt.

Det fremgår af retsplejelov for Grønland § 34, stk. 1, bl.a., at for fuldmægtige ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret gælder med hensyn til afskedigelse §§ 54-55 i den danske retsplejelov. I kraft heraf vil den foreslåede nye regel i retsplejelovens § 54, stk. 6, også gælde for ikketjenestemandsansatte fuldmægtige ved retterne i Grønland.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.15.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det fremgår af retsplejelovens § 54 a, stk. 1, at sager om afsked uden ansøgning af fuldmægtige ved domstolene, herunder dommerfuldmægtige, som udgangspunkt indbringes af Domstolsstyrelsen for Den Særlige Klageret. Som undtagelse hertil gælder, at afskedigelse uden ansøgning efter § 54, stk. 2, 2. pkt. (afskedigelse af en fuldmægtig, der er fyldt 65 år, uden tab af indtægter indtil den pligtige afgangsalder for dommere), sker administrativt.

Det foreslås, at der i § 54 a, stk. 1, 2. pkt., indsættes en henvisning til det foreslåede § 54, stk. 6 (lovforslagets § 1, nr. 2), således at også afskedigelse af en dommerfuldmægtig uden ansøgning som følge af, at denne fylder 70 år, sker administrativt.

Det fremgår af retsplejelov for Grønland § 34, stk. 1, bl.a., at for fuldmægtige ved Retten i Grønland og Grønlands Landsret gælder med hensyn til afskedigelse §§ 54-55 i den danske retsplejelov. I kraft heraf vil den foreslåede nye regel i retsplejelovens § 54 a, stk. 1, også gælde for ikketjenestemandsansatte fuldmægtige ved retterne i Grønland.

Til nr. 4

Efter retsplejelovens § 91, stk. 2, virker domsmænd med samme beføjelser som dommere under hovedforhandlingen og de i forbindelse med denne stående afgørelser, men deltager ikke i andre under sagen forefaldende retshandlinger

eller afgørelser. Dog træffes de i § 998 omhandlede afgørelser under medvirken af domsmænd.

Efter retsplejelovens § 91, stk. 3, deltager domsmænd ikke i de i § 60, stk. 3, § 62, stk. 2, eller § 90, jf. § 85, omhandlede afgørelser eller i afgørelser vedrørende borgerlige krav, der rejses under en straffesag.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 91, stk. 3, tillige indsættes en henvisning til retsplejelovens § 920.

Retsplejelovens § 920 indeholder regler om afvisning af anklagemyndighedens og tiltaltes anke, og den foreslåede ændring indebærer således, at afgørelser om afvisning af anken fremover vil skulle træffes uden medvirken af domsmænd, herunder hvis afgørelserne træffes under hovedforhandlingen.

Efter den foreslåede ændring skal domsmænd således hverken deltage i afgørelser om afvisning af anklagemyndighedens anke, jf. § 920, stk. 1, eller i afgørelser om afvisning af tiltaltes anke, hvis tiltalte trods lovlig tilsigelse og uden dokumenteret lovligt forfald ikke møder ved hovedforhandlingen, jf. retsplejelovens § 920, stk. 2, som ændret ved denne lovs § 1, nr. 27, eller hvis indkaldelsen på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte, jf. retsplejelovens § 920, stk. 3, som ændret ved denne lovs § 1, nr. 29.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9.2.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det følger af retsplejelovens § 219 a, stk. 5, 2. pkt., at hvis en sag er fremmet i tiltaltes fravær efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 1-5, skal en udskrift af dommen forkyndes for tiltalte. Er sagen fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, skal forkyndelse af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig, jf. retsplejelovens § 219 a, stk. 5, 3. pkt.

Det foreslås at ophæve retsplejelovens § 219 a, stk. 5, 3. pkt.

Ændringen indebærer, at kravet om personlig forkyndelse afskaffes i denne type sager.

Ophævelsen vil således betyde, at retterne fremover kan forkynde domme i sager, der er fremmet efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, på samtlige måder, der er angivet i retsplejelovens § 155, jf. § 1 i bekendtgørelse nr. 816 af 25. juni 2013 om forkyndelse, herunder ved brug af forenklet digital forkyndelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Retsplejelovens § 349 angår stævninger, som ikke opfylder kravene i § 348, stk. 2, nr. 1-4, og stk. 5, 2. pkt.

Henvisningen til § 348, stk. 5, 2. pkt., blev ved en fejl ikke slettet i forbindelse med indførelsen af digital retssagsbehandling i civile sager, jf. lov nr. 1867 af 29. december 2018. Ved denne lovændring blev § 348, stk. 5, nyaffattet, og det tidligere gældende stk. 5, 2. pkt., om mulighed for blankettvang i småsager blev ikke videreført.

Det foreslås på den baggrund, at henvisningen i § 349, stk. 1, 1. pkt., til § 348, stk. 5, 2. pkt., udgår.

Forslaget medfører ingen realitetsændringer.

Til nr. 7

Det følger af retsplejelovens § 686, stk. 3, nr. 3, at domsmænd ikke medvirker i de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, og § 66, stk. 4, nævnte sager vedrørende betinget dømte, samt de i § 61, stk. 1, nævnte sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom.

Det følger af straffelovens § 61, stk. 2, at begår den dømte nyt strafbart forhold i prøvetiden, og foretages der inden dennes udløb rettergangsskridt, hvorved han sigtes for forholdet, fastsætter retten en ubetinget straf eller anden retsfølge for dette forhold og den tidligere pådømte lovovertrædelse. Herved finder bestemmelserne i § 88, stk. 2-4, tilsvarende anvendelse.

Efter straffelovens § 88, stk. 2, kan retten i stedet for en fælles fængselsstraf idømme bøde ved siden af fængsel, når en af lovovertrædelserne medfører fængsel, og en anden bøde.

Det foreslås at indsætte en henvisning til straffelovens § 61, stk. 2, i retsplejelovens § 686, stk. 3, nr. 3.

Ændringen indebærer, at der fremover ikke skal medvirke domsmænd i de straffesager, der skal behandles efter straffelovens § 61, stk. 2, hvis der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det eller de forhold, der er begået i prøvetiden for den betingede dom. Dermed ensrettes behandlingen af sager efter

straffelovens § 61, stk. 2, med behandlingen af sager efter straffelovens § 61, stk. 1.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i anvendelsesområdet for straffelovens § 61, stk. 1 og 2, retsplejelovens § 686, stk. 2 og 3, eller § 689, stk. 3 og 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9.2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Efter retsplejelovens § 686, stk. 5, nr. 1, medvirker nævninge ikke i straffesager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173, 191, 286, 289 eller 290, medmindre sagen omfatter andre lovovertrædelser, der efter bestemmelsens stk. 4 skal pådømmes under medvirken af nævninger.

I dag er følgende straffesager således som udgangspunkt undtaget fra nævningebehandling: Overtrædelse af straffelovens § 172 (dokumentfalsk), § 173 (dokumentsvig), § 191 (grov narkotikakriminalitet), § 286 (grove berigelsesforbrydelser), § 289 (grov skattesvig mv.) og § 290 (hæleri). Desuden medvirker nævninge ikke ved behandlingen af tilståelsessager, jf. retsplejelovens § 831, jf. retsplejelovens § 686, stk. 5, nr. 2.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 686, stk. 5, nr. 1, tillige indsættes en henvisning til straffelovens §§ 191 a og 290 a, stk. 2. Ændringen indebærer, at sager om grov dopingkriminalitet, jf. straffelovens § 191 a, og sager om hvidvask af særlig grov beskaffenhed, jf. straffelovens § 290 a, stk. 2, fremover undtages fra nævningebehandlingen og i stedet behandles som domsmandssager (eller som tilståelsessager, hvis betingelserne herfor er til stede). Hermed vil behandlingen af disse sager fremover ske i lighed med sager om grov narkotikakriminalitet og grov berigelseskriminalitet.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i anvendelsesområdet for retsplejelovens § 686.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Det følger af retsplejelovens § 689, stk. 4, at domsmænd ikke medvirker i straffesager, som behandles under medvirken af sagkyndige efter § 20 b, stk. 2, og de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, og § 66, stk. 4, nævnte sager vedrørende betinget domte.

I modsætning til i byretten vil der i landsretten således skulle medvirke domsmænd i de i § 61, stk. 1, nævnte sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 689, stk. 4, nr. 2, tillige indsættes en henvisning til de i straffelovens § 61, stk. 1 og 2, nævnte sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom eller i prøvetiden for den betingede dom.

Ændringen indebærer, at der fremover ikke skal medvirke domsmænd i de ankesager, der skal behandles efter straffelovens § 61, stk. 1 og 2, hvis der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det eller de forhold, der er begået før den betingede dom eller i prøvetiden for den betingede dom.

Hermed ligestilles ankebehandlingen af sagerne i landsretten med behandlingen af sagerne ved byretterne i 1. instans, således at der ikke skal medvirke domsmænd i sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med pådømmelse af forhold, der er begået før en betinget dom eller i prøvetiden for en betinget dom.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændringer i anvendelsesområdet for straffelovens § 61, stk. 1 og 2, retsplejelovens § 686, stk. 2 og 3, eller § 689, stk. 3 og 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9.2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Det følger af retsplejelovens § 705, stk. 1, at i tilfælde, hvor en sigtet har begået flere forbrydelser, bør forfølgelse af sagerne ske under én sag, hvis dette kan ske uden væsentlig forhaling eller vanskelighed.

Det foreslås, at retsplejelovens § 705, stk. 1, ændres, så samtidig forfølgning mod samme sigtede for flere forbrydelser eller mod flere sigtede som delagtige i en eller flere forbrydelser bør ske under én sag, hvis dette kan ske uden urimelig forhaling eller vanskelighed.

Ændringen indebærer, at der i højere grad end i dag gives mulighed for at afskære nye forhold fra allerede berammede straffesager, så der ikke sker sammenlægning af sagerne.

Det foreslås således, at sager som udgangspunkt ikke vil skulle sammenlægges med allerede berammede sager, hvis

det vurderes, at sagen dermed må udsættes og omberammes, medmindre dette kan ske uden urimelig forhaling eller vanskelighed. Sagens parter bør i den forbindelse høres til, om det er muligt, at der kan afsættes ekstra retstid i umiddelbar forlængelse af allerede berammede sager. Er der tale om erkendte strafbare forhold tilsigtes det ud fra en ressource-mæssig betragtning, at disse inddrages i allerede berammede sager.

Der vil for eksempel i højere grad skulle undgås sammenlægning, herunder ske afvisning af inddragelse af forhold i tillægsanklageskrifter, hvis hovedforhandlingen af en straffesag, som allerede er berammet, ikke kan forventes færdiggjort inden for den afsatte tid, hvis de konkrete forhold i et tillægsanklageskrift vil skulle medinddrages, og retsmødet i så fald vil skulle udskydes.

Hvis behandlingen af nye forhold ikke kan ske inden for den fastlagte tidsramme, og inddragelsen af disse forhold derfor ikke vil kunne ske uden urimelig forhaling af hele sagen, vil retten fremover i højere grad kunne afvise sammenlægning i straffesagen, da der fremover alene gælder et krav om, at inddragelsen ikke medfører *urimelig* forhaling af sagen.

Det betyder, at retten i praksis i større omfang vil kunne tilbagesende et tillægsanklageskrift og eventuelle bilag til anklagemyndigheden med henblik på, at der fremsendes et nyt anklageskrift, der vil blive registreret og behandlet særskilt på et senere tidspunkt.

Det er afgørende at fremhæve, at sammenlægning af straffesager konkret kan have betydning for strafudmålingen i en sag. I disse tilfælde bør sagerne behandles samlet. Det kan eksempelvis være en sag, hvor nye forhold har en direkte sammenhæng eller afsmitning på de oprindelige forhold, og det kan have en straffeskærpende betydning. Omvendt vil et enkelt forhold om uligeartet kriminalitet ikke skulle inddrages i hovedsagen.

Lovændringen vil tilsige, at sager i mindre grad skal sammenlægges, hvis det vurderes, at sammenlægningen vil forhale eller vanskeliggøre sagen urimeligt. Omvendt vil ikke enhver omberømmelse eller udsættelse betyde, at der sker en urimelig forhaling eller vanskeliggørelse af sagen. I den forbindelse tilkendegives det, at en udsættelse på mere end en måned som udgangspunkt må anses for at være en urimelig forhaling eller vanskelighed.

Det vil dermed fremover udgøre et mere tungtvejende hensyn, at retsforfølgning mod tiltalte i en straffesag så vidt muligt skal kunne ske uden at sagen, der allerede er berammet, må udsættes.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Det følger af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, at påtale i en sag helt eller delvist kan opgives i tilfælde, »hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, eller«.

Det foreslås, at ordet »eller« udgår af bestemmelsen. Forslaget er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 12, hvor der foreslås indsat et nyt nr. 3 i retsplejelovens § 721, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 12.

Til nr. 12

Efter retsplejelovens § 721, stk. 1, kan påtale i en sag helt eller delvis opgives i tilfælde, 1) hvor sigtelsen har vist sig grundløs, 2) hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, eller 3) hvor gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt.

Det foreslås at indsætte et nyt *nr. 3* i retsplejelovens § 721, *stk. 1*, hvorefter påtale i en sag helt eller delvist kan opgives, hvor straffelovens § 10 b eller § 89 ville være anvendelig, såfremt sigtede var at finde skyldig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt, og domfældelse

heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning.

Den foreslåede bestemmelse svarer i vidt omfang til bestemmelsen i retsplejelovens § 722, stk. 1, nr. 4, hvorefter tiltale i en sag helt eller delvist kan frafaldes i tilfælde, hvor straffelovens § 10 b eller § 89 er anvendelig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt, og at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning. Den foreslåede bestemmelse er dog subsidiær i forhold til bestemmelsen om tiltalefrafald og vil således ikke kunne anvendes, såfremt betingelserne for at meddele et tiltalefrafald er opfyldt. Der vil herudover også i øvrigt være visse forskelle i anvendelsesområdet for de to bestemmelser, bl.a. fordi der ikke kan knyttes vilkår til en påtaleopgivelse, som ellers er en mulighed ved tiltalefrafald.

Den foreslåede bestemmelse indeholder efter sin ordlyd tre led, som alle skal være opfyldt, for at det kan komme på tale at påtaleopgive en sag efter bestemmelsen.

Det vil således for det første være et krav, at straffelovens §§ 10 b eller 89 er anvendelig, hvis sigtede var at finde skyldig. Dette indebærer bl.a., at bestemmelsen – når bortses fra tilfælde omfattet af straffelovens § 10 b – kun vil finde anvendelse på forhold, der er begået *før* en dom, hvor tiltalte blev fundet skyldig.

Bestemmelsen kan således ikke anvendes på forhold, der er begået efter dommen, og vil heller ikke kunne anvendes, hvis forholdet er begået før en betinget dom, da det i så fald vil være straffelovens § 61, stk. 1, og ikke § 89, der finder anvendelse. Er der i disse tilfælde tale om forhold, som ikke vil give en straf af betydning, vil de dog efter omstændighederne kunne påtaleopgives efter bestemmelsen i den gældende § 721, stk. 1, nr. 3, som med lovforslaget bliver nr. 4. Efter denne bestemmelse kan påtale i en sag således helt eller delvist opgives, hvis sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt.

Det vil for det andet skulle skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt. Det vil således være en forudsætning for at opgive påtale efter den foreslåede bestemmelse, at lovovertrædelsen som følge af princippet om modereret kumulation, jf. straffelovens § 88, ikke ville have medført en højere straf af betydning, såfremt sigtede var at finde skyldig. Det vil afhænge af en konkret vurdering, hvornår dette er tilfældet.

Straffen vil dog altid skulle vurderes i forhold til den straf, som den sigtede allerede er idømt ved en dom, der ligger efter de forhold, som nu er til overvejelse. Det betyder, at selv en helt kort forventet frihedsstraf efter omstændighederne vil skulle anses for betydelig, hvis den sigtede kun er idømt en kort frihedsstraf ved den dom, der ligger efter det forhold, som det overvejes at påtaleopgive. Omvendt vil en forventet kortere frihedsstraf godt kunne være ubetydelig, hvis den sigtede er idømt en lang frihedsstraf ved den dom, der ligger efter det forhold, som det overvejes at påtaleopgive.

En forventet mindre bødestraf, f.eks. for overtrædelse af særlovgivningen, vil efter omstændighederne også kunne anses for en ubetydelig straf, hvis den sigtede allerede er idømt en længere frihedsstraf ved den dom, der ligger efter det forhold, som det overvejes at påtaleopgive. Bestemmelsen vil derfor f.eks. kunne finde anvendelse i forhold til færdselslovsovertrædelser, når overtrædelsen ligger før den dom, hvorved den sigtede er idømt en længere fængselsstraf. Dette gælder dog ikke, hvis der i sagen er spørgsmål om andet end bøde, herunder f.eks. førerretsfrakendelse, jf. også nedenfor. Det forudsættes endvidere, at bestemmelsen ikke anvendes, hvis der er tale om et større antal bødeforhold, idet forholdene i dette tilfælde i stedet bør samles

og indbringes for domstolene, såfremt de ikke kan afgøres udenretligt ved vedtagelsen af en bøde.

Er der flere forhold, som det overvejes at påtaleopgive efter den foreslåede bestemmelse, vil der skulle ses på forholdene samlet, således at påtale ikke opgives, hvis forholdene samlet set må forventes at ville medføre en ikke ubetydelig straf, såfremt sigtede var at finde skyldig.

For det tredje vil det være et krav, at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning. Det vil bero på en konkret vurdering, hvornår det vil være tilfældet.

I den forbindelse vil der bl.a. skulle ses på, om der er forurettede i det eller de forhold, som det overvejes at påtaleopgive. Det forudsættes således, at der generelt udvises tilbageholdenhed med at anvende bestemmelsen i sager, hvor der er forurettede.

Bestemmelsen vil dog godt kunne anvendes i f.eks. mindre sager om bl.a. berigelseskriminalitet, herunder f.eks. tyveri, bedrageri, hæleri og hærværk, selvom der i sådanne sager som udgangspunkt vil være forurettede. Den vil også kunne anvendes i bl.a. sager om overtrædelse af straffelovens §§ 134 a og 244, når der er tale om meget begrænset voldsanvendelse mv., og der ikke er sket betydelig skade på den forurettede. Det samme gælder f.eks., hvor der er tale om mindre sager omfattet af straffelovens 14. kapitel (forbrudelser mod den offentlige myndighed mv.) eller om ulovlig tvang (straffelovens § 260) og freds- og ærekrænkelser (straffelovens 27. kapitel). Derimod bør bestemmelsen ikke anvendes, hvis der er tale om grovere overtrædelser, eller hvis der i øvrigt er særlige hensyn at tage til den forurettede.

Det forhold, at forurettede har et erstatningskrav mod den sigtede, vil dog ikke i sig selv skulle være til hinder for, at bestemmelsen bringes i anvendelse, men der vil i sådanne tilfælde skulle udvises tilbageholdenhed med anvendelsen af bestemmelsen. Justitsministeriet skal i den forbindelse bemærke, at sigtede, forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende kan påklage en afgørelse om påtaleopgivelse til den overordnede anklagemyndighed efter reglerne i retsplejelovens kapitel 10, jf. retsplejelovens § 724, stk. 1.

Der bør også udvises tilbageholdenhed i de tilfælde, hvor spørgsmål om gentagelsesvirkning kan forventes at få væsentlig betydning på et senere tidspunkt. Dette vil f.eks. kunne være tilfældet for overtrædelser af knivloven, hvor antallet af tidligere overtrædelser efter omstændighederne kan have stor betydning for sanktionen, eller for overtrædelser af færdselsloven, der kan udløse klip. Det vil endvidere mere generelt kunne være tilfældet i forhold til overtrædelser begået af personer, der er dømt for mere organiseret kriminalitet, herunder bandekriminalitet. De anførte eksempler

er ikke udtømmende, og det vil således være op til anklagemyndigheden i hvert enkelt tilfælde at vurdere, om spørgsmålet om gentagelsesvirkning kan forventes at få væsentlig betydning på et senere tidspunkt.

I sager, hvor der ikke er forurettede, vil der generelt være en noget videre adgang til at anvende bestemmelsen. Bestemmelsen forudsættes således bl.a. at kunne finde anvendelse på et bredt udsnit af overtrædelser af særlovgivningen, herunder f.eks. færdselsloven, udlændingeloven, lov om euforiserende stoffer, lov om visse dopingmidler, våbenloven og knivloven. Det vil endvidere kunne være mindre sager om overtrædelse af straffelovens 15. kapitel (forbrydelser mod den offentlige orden og fred), f.eks. overtrædelser af maskerings- eller tildækningsforbud.

De angivne eksempler er ikke udtømmende, og bestemmelsen vil således kunne anvendes i andre sager, når betingelserne i øvrigt er opfyldt.

Bestemmelsen vil – uanset om betingelserne i øvrigt er opfyldt – ikke kunne anvendes, hvis der konkret er grundlag for at nedlægge påstand om f.eks. udvisning, zoneforbud, opholdsforbud, rettighedsfrakendelse el.lign. I det tilfælde vil det således som udgangspunkt være nødvendigt at indbringe sagen for domstolene.

Justitsministeriet skal i forhold til sager med påstand om konfiskation bemærke, at der i praksis vil være visse muligheder for at anvende den foreslåede bestemmelse, uanset at der i sagen måtte være beslaglagt genstande med henblik på konfiskation. Det forudsættes således, at anklagemyndigheden efter omstændighederne vil kunne påtaleopgive sager og tilbagelevere beslaglagte genstande, hvis genstandene ikke i sig selv er ulovlige, og konfiskation heller ikke i øvrigt vurderes at være af væsentlig betydning. Vurderes konfiskation at være af væsentlig betydning, men ønsker anklagemyndigheden alligevel at påtaleopgive efter den foreslåede bestemmelse, må de beslaglagte genstande søges konfiskeret efter straffelovens § 77 a. Det følger i den forbindelse af straffelovens § 77 a, at genstande samt andre formuegoder, herunder penge, som på grund af deres beskaffenhed i forbindelse med andre foreliggende omstændigheder må befrygtes at ville blive brugt ved en strafbar handling, kan konfiskeres, for så vidt det må anses for påkrævet for at forebygge den strafbare handling. Konfiskation efter straffelovens § 77 a kan således ske, selv om der ikke konkret er bevis for en strafbar handling, og uanset hvem genstandene tilhører.

For så vidt angår genstande, der i sig selv er ulovlige (f.eks. narkotika, ulovlige våben, falske penge), vil konfiskation altid være af væsentlig betydning, da genstandene i sagens natur ikke vil kunne tilbageleveres til den sigtede. Sådanne genstande må derfor søges konfiskeret efter straffelovens § 77 a, jf. ovenfor, hvis anklagemyndigheden ønsker at

påtaleopgive sagen efter den foreslåede bestemmelse, og betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Det vil endelig være en forudsætning for at kunne opgive påtale efter bestemmelsen, at den dom, der ligger efter de forhold, som det overvejes at påtaleopgive, er endelig. Der vil således ikke kunne opgives påtale efter den foreslåede bestemmelse, så længe det fortsat er muligt at anke dommen.

Med ændringen bliver § 721, stk. 1, nr. 3 til nr. 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Det følger af retsplejelovens § 724, stk. 2, at er der truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, kan strafforfølgning mod den, der har været sigtet, kun fortsættes efter den overordnede anklagemyndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse, eller betingelserne for genoptagelse efter § 975 er til stede.

Det foreslås, at retsplejelovens § 724, stk. 2, ændres, så kravet om, at meddelelsen skal være forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato ændres til et krav om, at afgørelsen er meddelt den pågældende med Digital Post eller med anbefalet brev inden 2 måneder fra afgørelsens dato. Som konsekvens heraf foreslås undtagelsen om, at sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse, ændret til, at sigtedes forhold har hindret rettidig meddelelse.

Ændringen indebærer, at anklagemyndigheden fremover alene skal sende en meddelelse om omgørelse af påtaleopgivelse eller tiltalefrafald til pågældende med Digital Post eller med anbefalet brev.

Med den foreslåede ændring vil personer, som har været sigtet, fremover blive underrettet om en omgørelse af en påtaleopgivelse eller et tiltalefrafald med Digital Post eller anbefalet brev, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig meddelelse. Det medfører, at der ikke fremover vil skulle ske forkyndelse af meddelelsen om omgørelse af påtaleopgivelse eller tiltalefrafald.

Dermed vil proceduren i medfør af bestemmelsen blive bragt i overensstemmelse med den procedure, som benyttes, når der fremsendes en genpart af en ankemeddelelse til tiltalte, jf. retsplejelovens § 907, stk. 1, 2. pkt.

Afgørelsen om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald skal sendes med Digital Post eller med anbefalet brev til pågældendes folkeregisteradresse eller den adresse, som pågældende har oplyst til politiet. Anklagemyndigheden kan i medfør af den foreslåede ordning som udgangspunkt frit vælge, om en omgørelse skal sendes med Digital Post eller med anbefalet brev. Det forudsættes dog, at der i praksis som hovedregel vil blive anvendt Digital Post til at fremsende omgørelsen.

Er anklagemyndigheden ikke bekendt med den pågældendes adresse – f.eks. fordi den pågældende ikke har oplyst en adresse og i folkeregisteret er registreret som værende uden fast bopæl, forsvundet eller udrejst af landet – vil fremsendelse af omgørelsen kunne undlades, såfremt det heller ikke er muligt at anvende Digital Post. Bliver det efter fristens udløb efterfølgende muligt at sende omgørelsen til den pågældende, f.eks. fordi anklagemyndigheden bliver bekendt med vedkommendes adresse, vil anklagemyndigheden ikke være forpligtet hertil.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Det følger af retsplejelovens § 748 a, stk. 1, at retten kan tillade, at sigtede deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis sigtedes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. Skal sigtede afgive forklaring, finder retsplejelovens § 192 (om reglerne for vidneforklaring ved hjælp af telekommunikation med billede) tilsvarende anvendelse. En eventuel forsvarer skal deltage i retsmødet på samme sted som sigtede, medmindre retten finder det ubetænkeligt, at forsvareren i stedet møder frem i retten.

For så vidt angår retsmøder, hvor den sigtede ikke deltager, kan retten tillade, at forsvareren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis det er forsvarligt, jf. retsplejelovens § 748 a, stk. 2.

Retten kan desuden tillade, at anklageren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis betingelserne i retsplejelovens § 748 a, stk. 2, er opfyldt, jf. retsplejelovens § 748 a, stk. 3.

Det foreslås, at der indsættes et nyt *stk. 4* i retsplejelovens § 748 a, hvorefter retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse om foranstaltninger i henhold til retsplejelovens kapitel 69-74, hvor der ikke er beskikket en forsvarer eller en bistandsadvokat eller en advokat for den, som indgrebet vedrører, så vidt muligt gennemføres ved, at

anklageren deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede eller på skriftligt grundlag.

Udgangspunktet vil således fremover blive, at disse retsmøder afholdes via telekommunikation med billede eller på skriftligt grundlag. Der vil dog fortsat kunne gøres undtagelse til det foreslåede udgangspunkt, således at det kan besluttes, at der afholdes et fysisk retsmøde.

Eksempelvis vil anklagemyndigheden kunne anmode om, at der afholdes et fysisk retsmøde, hvis forholdene af hensyn til ressourcemæssige og logistiske årsager tilsiger dette. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis den mødende anklager under alle omstændigheder skal deltage i et fysisk retsmøde ved samme ret med henblik på indhentelse af kendelser, som ikke er omfattet af fremgangsmåden i den foreslåede ordning.

Derudover vil retten kunne beslutte, at retsmødet skal gennemføres fysisk, hvis retten finder, at gennemførelsen af retsmødet ved anvendelse af telekommunikation ikke vil være forsvarligt, eller retten skønner det nødvendigt af logistiske og ressourcemæssige grunde.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde. Det forudsættes således, at retsmøder, som falder uden for den foreslåede bestemmelse, også fremover vil kunne afholdes ved anvendelse af telekommunikation med billede eller på skriftligt grundlag i samme omfang, som det er tilfældet i dag.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6.3 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 15

Efter retsplejelovens § 853, 1. pkt., skal en tiltalt, medmindre andet er bestemt i loven, personligt være til stede i retten under hele hovedforhandlingen i en straffesag, indtil sagen er optaget til dom. Der gælder dog en række modifikationer til dette udgangspunkt, herunder hvis tiltalte udebliver og har oplyst eller har undladt at oplyse om lovligt forfald.

Hvis tiltalte har oplyst lovligt forfald som årsagen til sin udeblivelse fra et retsmøde, skal retten udsætte retsmødet. Rettens muligheder for at fremme hovedforhandlingen eller dele heraf i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3 og 4, finder dermed ikke anvendelse.

Dokumentationen for tiltaltes forfald skal som udgangspunkt være retten i hænde inden retsmødet. Det ses dog i praksis, at retten giver tiltalte en frist til fremsendelse af lægeerklæring, hvis tiltalte oplyser lovligt forfald i nogenlunde

tidsmæssig sammenhæng med retsmødet, hvormed retsmødet bliver udsat.

Det følger af retsplejelovens § 855, stk. 2, at er tiltalte udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten bestemme, at der skal ske afhøring af vidner og domsmænd, der er mødt, hvis retten finder, at dette er foreneligt med hensynet til tiltalte, og hvis udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig udsættelse af sagen. Afhøring kan dog kun ske, når tiltaltes forsvarer er mødt.

Efter retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, skal en hovedforhandling, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Det følger af retsplejelovens § 855, stk. 4, at medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte har været lovligt indkaldt, og det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.

Det foreslås at ændre ”oplyst” til ”dokumenteret” i retsplejelovens § 855, stk. 2 og 4.

Ændringen indebærer, at lovligt forfald fremover skal dokumenteres – og ikke blot oplyses – forud for et berammet retsmøde.

Det skærpede dokumentationskrav indebærer et strengere tidsmæssigt krav til fremlæggelse af dokumentation for lovligt forfald. Det betyder eksempelvis, at tiltalte i tilfælde af sygdom vil skulle fremlægge en tilstrækkelig lægerklæring senest ved retsmødets begyndelse, så retten i forbindelse med retsmødet kan tage stilling til de fremlagte oplysninger. Fremlægges der ikke tilstrækkelig dokumentation forud for retsmødet, eller tilsidesætter retten de fremlagte oplysninger som mangelfuld dokumentation for lovligt forfald, vil retten kunne afhøre fremmødte vidner mv., jf. retsplejelovens § 855, stk. 2, samt i visse tilfælde fremme sagen til dom i tiltaltes fravær, jf. retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4.

Der er med den foreslåede ordning ikke tilsigtet ændringer i kravene til indholdet af den dokumentation, der skal fremlægges, ligesom det fortsat fremover vil bero på domstolens skønsmæssige afgørelse, om tiltaltes fremlagte dokumentation i den enkelte sag udgør tilstrækkelig dokumentation for lovligt forfald.

Med den foreslåede ordning vil der være behov for at foretage en række ændringer i retsplejelovens regler for at ensrette reglerne om udeblivelse, så der fremover generelt vil være tale om et krav om dokumenteret lovligt forfald frem for oplyst lovligt forfald.

Det følger af retsplejelovens § 757, at retten, når en sigtet, der er behørigt tilsagt til et retsmøde, udebliver uden oplyst lovligt forfald, kan beslutte, at han skal anholdes, såfremt det i tilsigelsen eller under møde for retten er tilkendegivet, at han skal møde personligt og i udeblivelsestilfælde må vente at blive anholdt.

Det foreslås at ændre ”oplyst” til ”dokumenteret” i retsplejelovens § 757.

Ændringen indebærer, at retten, når en sigtet, der er behørigt tilsagt til et retsmøde, udebliver uden *dokumenteret* lovligt forfald, kan beslutte, at den pågældende skal anholdes, såfremt det i tilsigelsen eller under møde for retten er tilkendegivet, at den pågældende skal møde personligt og i udeblivelsestilfælde må vente at blive anholdt.

Det følger af retsplejelovens § 809, stk. 1, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse, når dette findes at være af betydning for sagens afgørelse. Hvis han ikke udtrykkeligt samtykker i undersøgelsen, kan denne kun finde sted efter retskendelse. Er sigtede udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten uden sigtedes tilstedeværelse bestemme, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse. Det skal fremgå af indkaldelsen til retsmødet, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at retten træffer bestemmelse om mentalundersøgelse. Er sigtede fængslet, kan han ikke mentalundersøges uden rettens bestemmelse.

Det foreslås det at ændre ”oplyst” til ”dokumenteret” i § 809, stk. 1, 3. og 4. pkt.

Ændringen indebærer, at retten, når en sigtet er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden *dokumenteret* lovligt forfald, uden sigtedes tilstedeværelse vil kunne bestemme, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse. Ændringen indebærer endvidere, at det fremover skal fremgå af indkaldelsen til retsmødet, at udeblivelse uden *dokumenteret* lovligt forfald kan medføre, at retten træffer bestemmelse om mentalundersøgelse.

Efter retsplejelovens § 896, stk. 3, skal en indkaldelse til hovedforhandling angive tid og sted for hovedforhandlingen, og at tiltaltes udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte anholdes, jf. § 757, eller at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, uden mulighed for anke, jf. §§ 855 og 902.

Det foreslås at ændre ”oplyst” til ”dokumenteret” i retsplejelovens § 896, stk. 3, nr. 2.

Ændringen indebærer, at rettens indkaldelse af tiltalte til straffesagens hovedforhandling fremover skal angive, at tiltaltes udeblivelse uden *dokumenteret* lovligt forfald kan medføre, at tiltalte anholdes, jf. § 757, eller at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, uden mulighed for anke, jf. §§ 855 og 902.

Efter retsplejelovens § 897, stk. 1, nr. 1, skal retten, når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde, medmindre omstændighederne taler imod det, behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, hvis tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald.

Det foreslås at ændre ”oplyst” til ”dokumenteret” i retsplejelovens § 897, stk. 1, nr. 1.

Ændringen indebærer, at retten i sager om bødestraf, medmindre omstændighederne taler imod det, skal behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, hvis tiltalte udebliver fra hovedforhandlingen uden *dokumenteret* lovligt forfald.

Det følger af retsplejeloven § 920, stk. 2, at udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald i et tilfælde, hvor dommen er anket af tiltalte, og hvor anken omfatter bevisbedømmelsen, kan retten ved kendelse afvise tiltaltes anke, hvis retten finder, at sagen ikke med nytte kan behandles, uden at tiltalte er til stede.

Det foreslås at ændre ”oplyst” til ”dokumenteret” i retsplejelovens § 920, stk. 2, som ændret ved denne lovs § 1, nr. 27.

Ændringen indebærer, at retten – i tilfælde hvor tiltalte udebliver uden *dokumenteret* lovligt forfald, og hvor dommen er anket af tiltalte – ved kendelse afviser tiltaltes anke.

Det følger af retsplejelovens § 1007 a, at er sigtede udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, og fremmes hovedforhandlingen ikke til dom i tiltaltes fravær, jf. § 855, stk. 3, eller § 897, stk. 1, nr. 1, skal sigtede erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til behandlingen af det pågældende retsmøde.

Det foreslås at ændre ”oplyst” til ”dokumenteret” i retsplejelovens § 1007 a.

Ændringen indebærer, at sigtede, som er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden *dokumenteret* lovligt forfald, og hvor hovedforhandlingen ikke er fremmet til dom i tiltaltes fravær, jf. § 855, stk. 3, eller § 897, stk. 1, nr. 1, skal erstatte

det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til behandlingen af det pågældende retsmøde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 16-21

Det fremgår af retsplejelovens § 783, stk. 2, 7. pkt., og stk. 4, 4. pkt., § 791 c, stk. 4, 4. pkt., § 791 d, stk. 6, 4. pkt., og § 791 e, stk. 4, 4. pkt., at retten i tilfælde, hvor retten finder, at politiet har foretaget et uberettiget tvangsindgreb, skal indberette dette til Justitsministeriet.

Det foreslås at ændre disse bestemmelser i retsplejeloven således, at retten fremover skal give meddelelse til Rigsadvokaten, hvis indgreb i meddelelseshemmeligheden efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget. Det foreslås dog, at det fortsat skal indberettes til Justitsministeriet, hvis det uberettigede indgreb er foretaget af Politiets Efterretnings-tjeneste.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 22

Det fremgår af retsplejelovens § 810, at hvis sigtede ikke samtykker i, at der søges tilvejebragt oplysninger om hans eller hendes personlige forhold ved henvendelse til hans eller hendes pårørende eller andre privatpersoner, kan dette kun ske, hvis retten finder det af væsentlig betydning for sagens afgørelse og ved kendelse træffer bestemmelse herom.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 810 indsættes et 2. og 3. punktum, hvoraf det fremgår, at er sigtede udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, kan retten afsige kendelse efter 1. pkt. uden sigtedes tilstedeværelse. Det skal fremgå af indkaldelsen til retsmødet, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at retten afsiger kendelse som nævnt i 2. pkt.

Ændringen indebærer, at retten uden sigtedes tilstedeværelse kan bestemme, at der kan tilvejebringes oplysninger om den sigtedes personlige forhold ved henvendelse til hans pårørende eller andre privatpersoner, såfremt sigtede trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald udebliver fra retsmødet.

Indkaldelsen til retsmødet skal forkyndes, jf. retsplejelovens § 844, stk. 2, og det skal fremgå af indkaldelsen, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at retten træffer bestemmelse efter retsplejelovens § 810. Hvis

dette ikke fremgår af indkaldelsen, vil retten således ikke uden sigtedes tilstedeværelse kunne træffe bestemmelse herom, medmindre ganske særlige omstændigheder udelukker, at sigtede kommer til stede i retten, eller sigtede har givet samtykke til mentalundersøgelsen, jf. retsplejelovens § 809.

Med de foreslåede regler udvides mulighederne for i sigtedes fravær at træffe afgørelse om, at der kan rettes henvendelse til sigtedes pårørende og andre privatpersoner. Der er derimod ikke tilsigtet nogen ændringer i, hvornår der kan rettes henvendelse til sigtedes pårørende eller andre privatpersoner, jf. retsplejelovens § 810, 1. pkt., der ikke foreslås ændret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 23

Det følger af retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, at en hovedforhandling efter anklagemyndighedens begæring skal fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4, så bestemmelsen også kommer til at omfatte sager med påstand om, at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning, og sager med påstand om frakendelse efter lov om sikkerhed til søs.

En hovedforhandling i en straffesag vil herefter, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, og retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig, skulle fremmes til dom i tiltaltes fravær, når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end, at det skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning efter straffelovens § 68, konfiskation, udvisning, frakendelse efter færdselsloven eller lov om sikkerhed til søs eller erstatning.

Der er med forslaget, herunder den ændrede ordlyd for så vidt angår sager om førerretsfrakendelse efter færdselsloven, ikke i øvrigt tilsigtet ændringer i anvendelsesområdet for retsplejelovens § 855, stk. 3, nr. 4.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 24

Ifølge retsplejelovens § 896, stk. 3, nr. 1, skal indkaldelsen af tiltalte til hovedforhandlingen i en straffesag, hvor der ikke medvirker lægdommere, angive tid og sted for hovedforhandlingen. Ifølge stk. 3, nr. 2, skal indkaldelsen desuden angive, at tiltaltes udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte anholdes, jf. § 757, eller at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, uden mulighed for anke, jf. §§ 855 og 902.

Det foreslås, at ændre § 896, stk. 3, nr. 2, så det kommer til at fremgå af bestemmelsen, at indkaldelsen fremover også skal angive, at tiltaltes ret til at modtage visse offentlige ydelser kan begrænses, hvis tiltalte udebliver uden dokumenteret lovligt forfald, og hvis retten i den forbindelse træffer anholdelsesbeslutning, jf. § 757.

Forslaget skal ses i sammenhæng med lovforslagets §§ 3-6 hvorefter det foreslås, at en person i en periode på 12 uger alene kan modtage visse offentlige ydelser med et niveau, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Den foreslåede ændring skal sikre, at indkaldelsen af tiltalte til hovedforhandlingen indeholder oplysning om samtlige retsvirkninger af tiltaltes udeblivelse.

Indkaldelsen efter § 896, stk. 3, vil således fremover skulle angive tid og sted for hovedforhandlingen, og at tiltaltes udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at tiltalte anholdes, jf. § 757, at tiltaltes ret til at modtage visse offentlige ydelser begrænses, eller at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, uden mulighed for anke, jf. §§ 855 og 902.

Der er med forslaget ikke i øvrigt tilsigtet ændringer i retsplejelovens § 896, stk. 3, nr. 1 og 2.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.13.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 25

Ifølge retsplejelovens § 902, stk. 1, kan anklagemyndigheden kun anke straffesager, når der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen.

Det foreslås at ændre retsplejelovens § 902, stk. 1, så anklagemyndigheden fremover også vil kunne anke sager, hvor

der efter loven ikke kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen, hvis anken er til fordel for tiltalte.

Ændringen vil indebære, at anklagemyndigheden fremover får adgang til – uden Procesbevillingsnævnets tilladelse – at anke sager, hvor en tiltalt er dømt med urette. Bestemmelsen vil med den ændrede ordlyd således give anklagemyndigheden adgang til at anke sager, hvor der ikke frit kan ankes, jf. § 902, stk. 1, hvis anken er til fordel for tiltalte.

Der er med lovforslaget i øvrigt ikke tilsigtet nogen ændringer af retsplejelovens regler om anke.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.10.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 26

Behandlingen af ankesager uden tiltaltes tilstedeværelse forudsætter, at tiltalte har været givet behørig meddelelse om hovedforhandlingen. Retsplejelovens § 917, stk. 2, om udmålingsanker indeholder – i modsætning til § 917, stk. 1, om bevisanker, ikke krav om, at indkaldelsen til retsmødet er forkyndt for tiltalte, men alene at den pågældende er givet meddelelse herom.

Det foreslås, at ændre § 917, stk. 2, 2. pkt., så det kommer til at fremgå af bestemmelsen, at retsplejelovens § 844, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse for behandlingen af ankesager efter § 917, stk. 2.

Ændringen vil indebære, at der indføres krav om forkyndelse af indkaldelsen til hovedforhandlingen i ankesager, som ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, jf. retsplejelovens § 917, stk. 2 (udmålingsankesager), svarende til forkyndelseskravet ved bevisankesager, jf. retsplejelovens § 917, stk. 1.

Ændringen skal ses i sammenhæng med de ændringer, der foreslås i retsplejelovens § 920, stk. 2 og 3, hvorefter retten fremover som det helt klare udgangspunkt ved kendelse afviser tiltaltes anke i tilfælde, hvor tiltalte udebliver uden lovligt forfald, uanset om der er tale om en udmålingsanke eller en bevisanke.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 1, nr. 27-29 og pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 27

Det følger af retsplejelovens § 920, stk. 2, at hvis tiltalte

udebliver uden oplyst lovligt forfald i et tilfælde, hvor dommen er anket af tiltalte, og hvor anken omfatter bevisbedømmelsen, kan retten ved kendelse afvise tiltaltes anke, hvis retten finder, at sagen ikke med nytte kan behandles, uden at tiltalte er til stede.

Det foreslås, at retsplejelovens § 920, stk. 2, ændres, så retten – i tilfælde hvor tiltalte udebliver uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor dommen er anket af tiltalte – ved kendelse afviser tiltaltes anke, medmindre retten undtagelsesvist finder det nødvendigt at fremme sagen i tiltaltes fravær.

Den foreslåede ordning indebærer, at retten fremover som det helt klare udgangspunkt ved kendelse afviser tiltaltes anke i tilfælde, hvor tiltalte udebliver uden lovligt forfald. Dette vil gælde, uanset om der er tale om en udmålingsanke eller en bevisanke.

Undtagelsesvist vil retten dog kunne beslutte, at sagen fremmes i tiltaltes fravær, uanset tiltaltes udeblivelse uden lovligt forfald, hvis retten finder det nødvendigt.

Undtagelsen forudsættes administreret restriktivt og vil navnlig kunne være relevant i tilfælde, hvor landsretten skønner, at byrettens afgørelse er åbenbart urigtig, eksempelvis hvis tiltalte ved den indankede dom er idømt frihedsstraf i en situation, hvor der efter fast praksis alene udmåles bødestraf, og sagen derfor af retssikkerhedsmæssige grunde bør behandles uanset tiltaltes fravær.

Det vil fortsat være muligt at gennemføre en ankesag i de tilfælde, hvor anklagemyndigheden har anket eller kontraanket, og hvor anken ikke vedrører beviserne for tiltaltes skyld, selvom tiltalte ikke er fremmødt, jf. retsplejelovens § 855 og § 921, stk. 2. Omvendt vil det – som i dag – ikke være muligt at fremme en sag i tiltaltes fravær, hvor en anke eller kontraanke fra anklagemyndigheden omfatter beviserne for tiltaltes skyld, jf. herved Østre Landsrets kendelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2018, s. 1280 ff. (U. 2018.1280).

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 1, nr. 29, og til pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 28

Efter retsplejelovens § 920, stk. 3, kan landsretten afvise tiltaltes anke, hvis anklageskrift eller indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte.

Efter retsplejelovens § 987, stk. 5, 2. pkt., kan tiltalte begære

genoptagelse af en anke, der er afvist i medfør af § 920, stk. 3, når han godtgør, at det skyldes ham utilregnelige omstændigheder, at anklageskrift eller stævning ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for ham.

Det foreslås, at ordene ”anklageskrift eller” udgår af § 920, stk. 3, så der fremover ikke sker afvisning af tiltaltes anke på grund af vanskeligheder med at forkynde anklageskriftet på grund af tiltaltes forhold. Som konsekvens heraf foreslås, at ordene ”anklageskrift eller” også udgår af § 987, stk. 5, 2. pkt., da der med den foreslåede ændring af § 920, stk. 3, ikke længere vil være grundlag for at begære genoptagelse af en sag, som er blevet afvist på grund af vanskeligheder med at forkynde anklageskriftet på grund af tiltaltes forhold.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til § 1, nr. 29, og til pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 29

Retsplejelovens § 920, stk. 3, giver ikke i dag udtrykkelig hjemmel til at forhåndsafvise tiltaltes anke. En afgørelse om afvisning træffes derfor først normalt i forbindelse med hovedforhandlingen og – hvis den træffes, når hovedforhandlingen er indledt – under medvirken af domsmænd.

Det foreslås, at der i retsplejelovens § 920, stk. 3, 2. pkt., indføres udtrykkelig hjemmel til, at afvisning kan ske forud for hovedforhandlingen.

Det foreslås endvidere, at der i retsplejelovens § 920, stk. 3, 3. pkt., indføres krav om, at tiltaltes forsvarer og anklagemyndigheden skal have adgang til at udtale sig om spørgsmålet og gives frist for deres eventuelle bemærkninger, før der træffes afgørelse om afvisning af en anke.

Ændringerne indebærer, at landsretten forud for hovedforhandlingen kan træffe afgørelse om afvisning af tiltaltes anke, hvis indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte.

Hvis det uagtet rimelige forkyndelsesforsøg ikke har været muligt at forkynde for tiltalte, og landsretten på den baggrund overvejer at forhåndsafvise tiltaltes anke, skal der gives den beskikkede forsvarer og anklagemyndigheden frist for eventuelle bemærkninger hertil, herunder om hvorvidt tiltalte på anden måde kan være gjort bekendt med tidspunktet for hovedforhandlingen. Forsvareren og anklagemyndigheden skal underrettes om det materiale, der foreligger om bestræbelserne på at forkynde for tiltalte. Efter udløbet af fristen vil landsretten – hvis det findes at bero på tiltaltes forhold, at forkyndelse ikke har kunnet finde sted – kunne afvise tiltaltes anke.

Forhåndsafvisning af tiltaltes anke vil alene kunne ske, hvis indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes (retsplejelovens § 920, stk. 3). Afvisning som følge af tiltaltes udeblivelse trods lovlig tilsigelse (retsplejelovens § 920, stk. 2) vil således som hidtil først kunne ske i forbindelse med hovedforhandlingen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 30

Det følger af retsplejelovens § 921, stk. 2, at hvis anken ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld, kan sagen behandles, selv om tiltalte ikke møder. Sagen kan dog kun behandles, hvis tiltaltes forsvarer er mødt. Bestemmelsen omfatter i dag både tiltaltes og anklagemyndighedens anke.

Med den foreslåede ændring af retsplejelovens § 920, stk. 2, hvorefter tiltaltes anke – både bevisanke og udmålingsanke – som det helt klare udgangspunkt afvises, medmindre retten undtagelsesvist finder det nødvendigt at fremme sagen i tiltaltes fravær, vil spørgsmålet om fremme af tiltaltes anke, selvom tiltalte ikke møder, skulle afgøres efter § 920, stk. 2, uanset at anken ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld.

Retsplejelovens § 921, stk. 2, vil herefter alene vedrøre anklagemyndighedens anke og kontraanke, når denne ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld.

Det foreslås derfor at ændre § 921, stk. 2, 1. pkt., så det tydeliggøres, at bestemmelsen fremover alene omfatter anklagemyndighedens anke.

Der er med lovforslaget ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring af retsplejelovens § 921, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 31

Det følger af retsplejelovens § 987, stk. 1, at er en udebleven tiltalt blevet domfældt, uden at anke efter reglerne i retsplejelovens kapitel 82 kan finde sted, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, når den pågældende godtgør at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab.

Det følger af retsplejelovens § 987, stk. 3, at hvis sagen i

medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, hvis vedkommende er afskåret fra at anke dommen i medfør af § 902, stk. 3, jf. stk. 2, eller hvis vedkommende godtgør at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til vedkommandes kundskab.

Med det foreslåede skærpede krav til dokumentation for lovligt forfald, jf. lovforslagets § 1, nr. 11, er der behov for at foretage en række konsekvensændringer i retsplejelovens regler for at ensrette reglerne om udeblivelse.

Det foreslås derfor at ændre ordene ”godtgør at have haft lovligt forfald” til ”dokumenterer at have haft lovligt forfald” i retsplejelovens § 987, stk. 1 og 3.

Ændringerne indebærer, at en tiltalt, som er blevet domfældt i sit fravær, kan begære en sag genoptaget, hvis vedkommende bl.a. *dokumenterer* at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 32

Efter retsplejelovens § 1018 f, stk. 3, behandles sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning efter retsplejelovens kapitel 93 a som udgangspunkt i strafferetsplejens former.

Efter retsplejelovens § 1018 f, stk. 4, behandles sagen under medvirken af domsmænd, medmindre erstatningskravet er fremsat som følge af en sag vedrørende en lovovertrædelse, der efter loven ikke kan medføre højere straf end bøde eller fængsel i 4 måneder, eller en sag, der er afgjort i retten uden medvirken af nævninger eller domsmænd.

Det foreslås at affatte retsplejelovens § 1018 f, stk. 4, således, at bestemmelsen fremover fastsætter, at sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning behandles uden medvirken af domsmænd.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9.2.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Det følger af færdselslovens § 119 a, stk. 2, at hvis en sag efter § 125, stk. 1, nr. 1, ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde, og der skønnes at være et sikkert grundlag for betinget frakendelse af førerretten eller kørselsforbud, kan anklagemyndigheden anvende den i stk. 1 beskrevne procedure, hvis der er tale om en række nærmere opregnede tilfælde i § 119 a, stk. 2, nr. 1-9.

§ 119 a, stk. 2, omfatter alene sager om førerretsfrakendelse efter § 125, stk. 1, nr. 1, og sager om betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert efter den tilsvarende bestemmelse i § 129, stk. 1, nr. 1, kan således ikke afgøres ved udenretlig vedtagelse efter proceduren i § 119 a, stk. 1.

Det foreslås, at henvisningen til § 129, stk. 1, nr. 1, indsættes i § 119 a, stk. 2, og at formuleringen ”betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert” indsættes i bestemmelsen. Ændringen indebærer, at behandlingen af sager om betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert efter § 129, stk. 1, nr. 1, ligestilles med sager om førerretsfrakendelse efter § 125, stk. 1, nr. 1, således at sager efter § 129, stk. 1, nr. 1, fremover vil kunne afgøres ved anvendelse af udenretslige vedtagelser i de tilfælde, der er angivet i § 119 a, stk. 2, nr. 1-9, og i øvrigt under de betingelser, der følger af den gældende § 119 a, stk. 2.

Et bødeforelæg med påstand om betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert vil – ligesom det er tilfældet for sager om overtrædelse af færdselslovens § 125, stk. 1, nr. 1 – alene kunne anvendes, hvor det skønnes, at der er et sikkert grundlag for denne påstand.

Anklagemyndigheden vil således altid skulle foretage en konkret vurdering af, om føreren ved den omhandlede kørsel har tilsidesat væsentlige hensyn til færdselssikkerheden og herved voldt skade på person eller ting eller fremkaldt fare herfor.

Anklagemyndigheden vil herunder bl.a. skulle vurdere, om der foreligger formildende omstændigheder i sagen, f.eks. kørselsfejl hos andre trafikanter, som kan betyde, at forholdet falder uden for færdselslovens § 129, stk. 1, nr. 1, så der ikke skal ske betinget frakendelse, men eventuelt alene fastsættes en bødestraf.

Anklagemyndigheden skal endvidere vurdere, om der foreligger skærpende omstændigheder, f.eks. forsæt til at forvolde fare for andre, som kan begrunde en ubetinget frakendelse af førerretten efter § 129, stk. 3, frem for en betinget frakendelse efter § 129, stk. 1, nr. 1.

Er der i den konkrete sag usikkerhed om, hvorvidt omstændighederne bør føre til en betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert, men ønsker anklagemyndigheden at

opretholde påstanden herom, vil sagen ikke kunne afgøres ved en udenretlig vedtagelse, men vil skulle indbringes for retten.

Efter den gældende § 119 a, stk. 5, har udenretlige vedtagelser efter stk. 1, 2 og 4 med hensyn til fuldbyrdelse og gentagelsesvirkning samme virkning som en dom. Med den foreslåede indsættelse af § 129, stk. 1, nr. 1, i § 119 a, stk. 2, vil dette således også være gældende for udenretlige vedtagelser, der vedrører sager efter § 129, stk. 1, nr. 1.

I forbindelse med en tilkendegivelse om mulighed for udenretlig vedtagelse i sager efter § 129, stk. 1, nr. 1, vil politiet endvidere efter den gældende bestemmelse i § 119 b, stk. 1, skulle vejlede den sigtede om, at denne, inden der tages stilling til spørgsmålet om vedtagelse, kan få bistand af en offentlig forsvarer.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1

Efter gældende regler i lov om aktiv socialpolitik modtager en person, som er tiltalt i en straffesag, samme ydelse, som andre modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse, uddannelseshjælp, kontanthjælp, revalideringsydelse, ressourceforløbsydelse under ressourceforløb eller jobafklaringsforløb eller ledighedsydelse.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.13.1.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger om udbetaling af ydelser efter lov om aktiv socialpolitik.

Det foreslås, at der i lov om aktiv socialpolitik indsættes en ny § 10 j.

Efter den foreslåede § 10 j, stk. 1, kan en person i en periode på 12 uger alene modtage ydelser efter lov om aktiv socialpolitiks kapitel 4, 6 a-6 c eller 7 med et niveau, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, hvis personen er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Det er ikke et krav for nedsættelse af ydelsen i 12 uger, at personen har været i ydelsessystemet forud for rettens anholdelsesbeslutning.

Det medfører, at personen kan modtage uddannelseshjælp eller kontanthjælp efter §§ 23-25, hjælp efter §§ 27 og 27 a, ressourceforløbsydelse efter §§ 68 og 69 j, revalideringsydelse efter § 71 og ledighedsydelse efter § 74 a, stk. 2 og 3, på et niveau, som svarer til niveauet for selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen efter § 22, stk. 2.

Disse niveauer er i 2021 følgende (før skat):

- 1) 12.437 kr. for enlige forsørgere (lovens § 22, stk. 2, nr. 1).
- 2) 8.703 kr. for forsørgere (lovens § 22, stk. 2, nr. 2).
- 3) 6.219 kr. for ikke-forsørgere (lovens § 22, stk. 2, nr. 3).
- 4) 2.679 kr. for hjemmeboende under 30 år (lovens § 22, stk. 2, nr. 4).

For en arbejdsgiver, der udbetaler løn under sygdom til en person i jobafklaringsforløb med ressourceforløbsydelse, jf. § 69 t, betyder forslaget, at arbejdsgiverens refusion alene kan beregnes af den nedsatte ydelse, da der er tale om en afledt ret. Da personen i jobafklaringsforløb således i 12-ugersperioden alene har ret til den nedsatte ydelse, vil arbejdsgiveren ligeledes alene have ret til at få beregnet refusion af den nedsatte ydelse.

Det foreslås i § 10 j, stk. 2, at perioden i det foreslåede stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. retsplejelovens § 757. Rettens anholdelsesbeslutning er en kendelse, som retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, og hvis betingelserne i § 757 er opfyldt, kan afsige under et retsmøde, hvor tiltalte er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden lovligt forfald, og som skal optages i retsbogen for det pågældende retsmøde, jf. retsplejelovens § 35, stk. 5. Tidspunktet for rettens anholdelsesbeslutning vil således svare til tidspunktet for det afholdte retsmøde, som angives i retsbogen, jf. retsplejelovens § 34, stk. 2, nr. 1.

Det medfører, at hvis personen søger om f.eks. kontanthjælp dagen efter, at retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. § 757, vil personen alene være berettiget til kontanthjælp på et niveau, som svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen i en periode på 12 uger. Hvis personen ansøger om hjælp 4 uger efter rettens anholdelsesbeslutning, vil personen i 8 uger alene være berettiget til kontanthjælp på niveau med selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen. Personen vil således først kunne modtage den fulde ydelse, når der er gået 12 uger fra tidspunktet for rettens anholdelsesbeslutning.

Det foreslås i § 10 j, stk. 3, at hvis en anholdelsesbeslutning truffet i medfør af retsplejelovens § 757 ophæves under en efterfølgende domstolsprøvelse, efterbetales den del af ydelserne efter kapitel 4, 6 a-6 c eller 7 i lov om aktiv socialpolitik, der ikke er udbetalt, jf. den foreslåede stk. 1,

hvis de øvrige betingelser for udbetaling af ydelserne var opfyldt i perioden.

Efterbetalingen vil ske på baggrund af oplysninger fra anklagemyndigheden om, at afgørelsen er ophævet, jf. den foreslåede § 10 j, stk. 4, 2. pkt.

Det bemærkes, at kære af rettens anholdelsesbeslutning ikke vil have opsættende virkning i forhold til kommunens efterfølgende afgørelse om at nedsætte udbetalingen af ydelser efter loven, hvorfor udbetalingen af ydelsen skal nedsættes, selv om anholdelsesbeslutningen er påkæret.

Det foreslås i § 10 j, stk. 4, at anklagemyndigheden underretter kommunen, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, modtager ydelser efter kapitel 4, 6 a-6 c eller 7 i lov om aktiv socialpolitik. Anklagemyndigheden underretter endvidere kommunen, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, for de nævnte personer efterfølgende ophæves.

Forslaget indebærer, at anklagemyndigheden skal underrette kommunen, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person omfattet af den nævnte personkreds, modtager uddannelseshjælp, kontanthjælp, revalideringsydelse, ressourceforløbsydelse i ressourceforløb, ressourceforløbsydelse i jobafklaringsforløb og ledighedsydelse efter lov om aktiv socialpolitik. Desuden indebærer forslaget, at anklagemyndigheden skal underrette kommunen, hvis rettens anholdelsesbeslutning, som har dannet grundlag for en ydelsesnedsættelse, efterfølgende ophæves.

En formodning hos anklagemyndigheden vil kunne basere sig på de oplysninger, som er fremkommet under behandlingen af straffesagen, herunder via politiets efterforskning, ved opslag i indkomstregistret eller på baggrund af oplysninger tilvejebragt ved en personundersøgelse i medfør af retsplejelovens § 808. Underretningen vil skulle ske i forlængelse af det tidspunkt, hvor der foreligger en anholdelsesbeslutning, jf. § 757. Det forudsættes på den baggrund ikke, at anklagemyndigheden i alle sager fremover undersøger, om den tiltalte modtager offentlige ydelser omfattet af forslaget.

Forslaget skal sikre, at den relevante udbetalende myndighed gøres bekendt med, at en person er omfattet af den foreslåede ordning, herunder at personen formodes at modtage ovennævnte ydelser efter lov om aktiv socialpolitik. Desuden skal forslaget sikre, at den relevante myndighed underrettes, hvis rettens anholdelsesbeslutning, som har dannet grundlag for en ydelsesnedsættelse, efterfølgende ophæves, så der sker efterbetaling af den pågældende nedsatte ydelse.

Det foreslås i § 10 k, stk. 1, at for personer, der er omfattet af den foreslåede § 10 j, stk. 1, og som modtager uddannelses- eller kontanthjælp, finder §§ 13 f, 13 g, 25 b-25 e, 26 og 34 tilsvarende anvendelse som for modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22.

Efter de gældende regler i §§ 13 f og 13 g i lov om aktiv socialpolitik er alle modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp som udgangspunkt omfattet af 225-timersreglen.

Denne regel indebærer, at en ægtefælle i et ægtepar, hvor en eller begge ægtefæller er berettiget til uddannelses- eller kontanthjælp, og hvor hjælpen til ægteparret beregnes efter § 26, stk. 1, på baggrund af satserne i §§ 23-25, ikke anses for at udnytte sine arbejdsmuligheder efter reglerne i § 13, stk. 1-6, og § 13 a, når ægteparret har modtaget hjælp efter § 11 i sammenlagt 1 år eller derover inden for 3 år, og den pågældende ægtefælle ikke har dokumenteret, at han eller hun har haft mindst 225 timers ordinært og udstøttet arbejde inden for de seneste 12 kalendermåneder. Hvis en eller begge ægtefæller ikke opfylder arbejdskravet på 225 timer, beregnes hjælpen til parret efter reglerne i lovens § 26, stk. 5-7 og 9, og § 34, stk. 3.

225-timersreglen indebærer desuden, at en ugift modtager af uddannelses- eller kontanthjælp ikke anses for at udnytte sine arbejdsmuligheder efter reglerne i § 13, stk. 1-6, og § 13 a, når personen har modtaget hjælp efter § 11 i sammenlagt 1 år eller derover inden for 3 år, og den pågældende ikke har dokumenteret, at han eller hun har haft mindst 225 timers ordinært og udstøttet arbejde inden for de seneste 12 kalendermåneder, jf. § 13 f, stk. 6, i lov om aktiv socialpolitik. Hvis en ugift modtager af hjælp ikke opfylder arbejdskravet på 225 timer, bliver hjælpen som udgangspunkt nedsat efter § 13 g.

Efter de gældende regler i §§ 25 b-25 e er alle modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp som udgangspunkt omfattet af et individuelt loft for, hvor meget den samlede hjælp højst må udgøre pr. måned. Den enkeltes loftindplacering afhænger af personens samlede ydelsesbeløb, af hvorvidt personen af hjælp er enlig eller gift/samlevende, og af hvorvidt personen har forsørgelsespligt over for børn og i givet fald antallet af børn.

Efter de gældende regler i § 26, stk. 1, får ægtepar, der modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse, uddannelses- eller kontanthjælp, hjælpen beregnet som summen af de beløb, som hver af ægtefællerne er berettiget til efter lovens §§ 22-25. Er en person, der modtager selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse, gift eller samlevende med en person, der modtager uddannelseshjælp eller kontanthjælp, nedsættes uddannelseshjæl-

pen eller kontanthjælpen, således at de to forsørgelsesydelser sammenlagt svarer til uddannelseshjælpen eller kontanthjælpen, dog således at begge mindst modtager det beløb, de hver ville have modtaget i selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse og danskbonus, såfremt modtageren af selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen var berettiget til danskbonusen, jf. § 22, stk. 2 og 4. Dette følger af § 26, stk. 2.

Efter de gældende regler i § 34 kan personer, der opfylder betingelserne i § 11 i lov om aktiv socialpolitik, og som har høje boligudgifter eller stor forsørgerbyrde, særskilt eller i forbindelse med udbetaling af hjælp efter §§ 22-25 få særlig støtte efter § 34 i lov om aktiv socialpolitik.

Forslaget til § 10 k, stk. 1, indebærer, at de gældende regler i §§ 13 f, 13 g, 25 b-25 e, 26 og 34 i lov om aktiv socialpolitik om henholdsvis arbejdskravet på 225 timer, et månedligt loft for den samlede hjælp, beregningen af hjælp til et ægtepar og særlig støtte også finder anvendelse for personer omfattet af den foreslåede § 10 j, stk. 1.

Det foreslås i *stk. 2*, at for personer, der modtager ledighedsydelse og er omfattet af den foreslåede § 10 j, stk. 1, får § 74 a, stk. 4, i lov om aktiv socialpolitik først virkning, når personen igen kan modtage ledighedsydelse efter satserne i lovens § 74 a, stk. 2 eller 3.

Efter de gældende regler i § 74 a, stk. 4, kan en person, der modtager ledighedsydelse efter § 74 a, stk. 3, nr. 1 og 2, svarende til kontanthjælpssatserne for personer, der er fyldt 30 år, og som er henholdsvis forsørger eller ikkeforsørger, modtage ledighedsydelse på den høje sats efter § 74 a, stk. 2, når den pågældende har været ansat i et fleksjob i 9 måneder inden for 18 måneder.

Forslaget til § 10 k, stk. 2, medfører, at en person, der er omfattet af forslaget til § 10 j, først vil kunne modtage den høje sats for ledighedsydelse efter § 74 a, stk. 2, når 12-ugersperioden efter den foreslåede § 10 j, stk. 2, er gået.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.13.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af § 89, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik, at kommunen udbetaler selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp med satsen for en person, der forsørger eget barn i hjemmet og har erhvervet ret til ekstra børnetilskud, hvis det er sandsynligt, at Udbetaling Danmark efterfølgende vil træffe afgørelse om, at en person har erhvervet ret til ekstra børnetilskud. I den situation udbetales hjælpen med forbehold

for, at ansøgningen om ekstra børnetilskud imødekommes af Udbetaling Danmark. Kommunen skal senest ved udbetalingen af hjælpen oplyse modtageren om, at den udbetalte hjælp er foreløbig, og med hvilken begrundelse samt tage forbehold for tilbagebetaling.

Det foreslås, at der indsættes et nyt *stk. 4* i § 89 i lov om aktiv socialpolitik, hvorefter reglen i stk. 3 ikke skal finde anvendelse for personer, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Ændringen indebærer, at de udbetalende myndigheder ikke forud for en ydelsesnedsættelse som følge af udeblivelse fra et retsmøde skal træffe skønsmæssig afgørelse om, hvorvidt en person senere vil erhverve ret til ekstra børnetilskud og dermed vil erhverve ret til den forhøjede sats for enlige forsørgere i § 22, stk. 2, nr. 1 i lov om aktiv socialpolitik, men i stedet skal indplacere personen på den lavere sats for forsørgere i § 22, stk. 2, nr. 2, i lov om aktiv socialpolitik.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.13.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af § 91, stk. 3, i lov om aktiv socialpolitik, at kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalte ydelser efter kapitel 4, 6 a-6 c eller 7, hvis ydelserne overstiger niveauet for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter lovens § 22, stk. 2 og 3, i den 3-årige periode, som fremgår af § 10 f og § 10 h.

Det følger af § 10 f, at en person alene kan modtage ydelser efter denne lovs kapitel 4, 6 a-6 c eller 7 med et niveau, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i en periode på 3 år, hvis personen ved endelig dom findes at have overtrådt straffelovens § 101 a, stk. 1, § 114 c, stk. 3, §§ 114 d, 114 e eller 114 g for forhold begået i udlandet, straffelovens § 114 j, stk. 1, eller et udrejseforbud fastsat i medfør af § 2 b, stk. 1, i lov om pas til danske statsborgere m.v. og personen for den periode, som dommen omfatter, har modtaget en af en række nærmere opregnede ydelser.

Det følger af § 10 h, at en person alene kan modtage ydelser efter denne lovs kapitel 4, 6 a-6 c eller 7 på et niveau, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i en periode på 3 år, hvis personen ved endelig dom er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a.

Det foreslås, at der i § 91, stk. 3, indsættes en henvisning til den foreslåede § 10 j.

Ændringen indebærer, at en kommune fremover skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalte ydelser efter kapitel 4, 6 a-6 c eller 7, hvis ydelserne overstiger niveauet for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i 12-ugersperioden efter § 10 j, stk. 2.

Hvis kommunen, når en person f.eks. ansøger om kontanthjælp, udbetaler den fulde kontanthjælp, skal kommunen kræve tilbagebetaling af forskellen mellem den udbetalte hjælp og den hjælp, som personen skulle have haft.

Hvis personen f.eks. har fået udbetalt 14.860 kr. i kontanthjælp, fordi den pågældende er enlig, under 30 år og har forsørgelsespligt over for børn, og personen kun burde have fået udbetalt 12.437 kr., skal kommunen kræve 2.423 tilbagebetalt efter den foreslåede bestemmelses indhold.

Det bemærkes, at § 91, stk. 3, for så vidt angår ressourceforløbsydelse under jobafklaringsforløb, alene retter sig mod ressourceforløbsydelse udbetalt fra kommunen til personen selv. Hvis en eventuel arbejdsgiver har nået at få udbetalt refusion, må et eventuelt tilbagebetalingskrav afgøres efter regler fastsat i medfør af § 69 u, hvorefter arbejdsgiveren ud over uberettiget at have modtaget beløbet også skal have modtaget det mod bedre vidende.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets almindelige bemærkninger under pkt. 2.13.3.

Til § 4

Til nr. 1

Efter de gældende regler i § 31, stk. 4, og § 32 c, stk. 2, i lov om social pension kan et beregnet grundbeløb og pensionsstillæg til en folkepensionist, førtidspensionist og seniorpensionist højst udbetales med et beløb svarende til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik, når pensionisten er omfattet af §§ 46 d eller 46 f, i lov om social pension.

Det følger af § 46 d, stk. 1, at pensionen efter §§ 31 eller 32 c i en periode på 3 år højst kan udgøre et beløb, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen ved endelig dom findes at have overtrådt straffelovens § 101 a, stk. 1, § 114 c, stk. 3, §§ 114 d, 114 e eller 114 g for forhold begået i udlandet, straffelovens § 114 j, stk. 1, eller et udrejseforbud fastsat i medfør af § 2 b, stk. 1, i lov om pas til danske statsborgere m.v. og personen for

den periode, som dommen omfatter, har modtaget en af en række nærmere opregnede ydelser.

Det følger af § 46 f, stk. 1, at pensionen efter §§ 31 eller 32 c i en periode på 3 år højst kan udgøre et beløb, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen ved endelig dom er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a.

Det foreslås, at der i § 31, stk. 4, og § 32 c, stk. 2, indsættes en henvisning til den foreslåede § 46 g, hvorefter et beregnet grundbeløb og pensionstillæg til en folkepensionist, førtidspensionen til en førtidspensionist og seniorpensionen til en seniorpensionist tilsvarende højst kan udbetales med et beløb svarende til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis den pågældende er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til nr. 2.

Til nr. 2

Efter gældende regler i lov om social pension modtager en person, som er tiltalt i en straffesag, pension på samme niveau, som andre modtagere af ydelsen.

Ifølge lovens §§ 46 d og 46 f om nedsættelse af pension for personer, der har modtaget en dom som fremmedkriger, og for personer, der har modtaget en dom om forhøjet straf efter straffelovens § 81 a for lovovertrædelser med baggrund i rocker- og bandemiljøet, kan det beregnede grundbeløb og pensionstillæg til en folkepensionist, førtidspensionen til en førtidspensionist og seniorpensionen til en seniorpensionist dog højst udbetales med et beløb svarende til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik i en periode på 3 år.

Efter lovens § 48 f finder bestemmelserne i §§ 40, 41 a og 46-48 tilsvarende anvendelse for en modtager af tidlig pension. Det vil sige, at tidlig pension højst kan udbetales med et beløb svarende til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik, hvis pensionisten er omfattet af §§ 46 d eller 46 f, i lov om social pension.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.13.1.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger om udbetaling af pension efter lov om social pension.

Det foreslås, at der indsættes en ny § 46 g.

Det foreslås i § 46 g, stk. 1, at pensionen efter §§ 31, 32 c og 48 a i en periode på 12 uger højst kan udgøre et beløb, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Det er ikke et krav for nedsættelse af ydelsen i 12 uger, at personen har været i ydelsessystemet forud for rettens anholdelsesbeslutning.

Forslaget indebærer, at det samlede beregnede grundbeløb og pensionstillæg til en folkepensionist, førtidspensionen til en førtidspensionist, seniorpensionen til en seniorpensionist og tidlig pension ikke kan overstige niveauet for selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen i en periode på 12 uger, hvis pensionisten er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757. For så vidt angår tidlig pension bemærkes, at denne pension først udbetales fra den 1. januar 2022.

Det foreslås i § 46 g, stk. 2, at perioden i stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. retsplejelovens § 757. Rettens anholdelsesbeslutning er en kendelse, som retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, og hvis betingelserne i § 757 er opfyldt, kan afsige under et retsmøde, hvor tiltalte er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden lovligt forfald, og som skal optages i retsbogen for det pågældende retsmøde, jf. retsplejelovens § 35, stk. 5. Tidspunktet for rettens anholdelsesbeslutning vil således svare til tidspunktet for det afholdte retsmøde, som angives i retsbogen, jf. retsplejelovens § 34, stk. 2, nr. 1.

Det medfører, at hvis personen er berettiget til pension dagen efter, at retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. § 757, vil personen alene være berettiget til pension på et niveau, som svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen i en periode på 12 uger. Hvis personen først er berettiget til pension 4 uger efter rettens anholdelsesbeslutning, vil personen i 8 uger alene være berettiget til pension på niveau med selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse. Personen vil således først kunne modtage den fulde ydelse, når der er gået 12 uger fra tidspunktet for rettens anholdelsesbeslutning.

Det foreslås i § 46 g, stk. 3, at Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalt pension i perioden nævnt i stk. 1, hvis den udbetalte pension overstiger

selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik i 12-ugersperioden.

Forslaget indebærer, at Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af for meget udbetalt pension, hvis det samlede beregnede grundbeløb og pensionstillæg til en folkepensionist, førtidspensionen til en førtidspensionist, seniorpensionen til en seniorpensionist og tidlig pension overstiger niveauet for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse i 12-ugersperioden.

Det foreslås i § 46 g, stk. 4, at hvis en anholdelsesbeslutning truffet i medfør af retsplejelovens § 757 ophæves under en efterfølgende domstolsprøvelse, efterbetales den del af pensionen, der ikke er udbetalt, jf. den foreslåede stk. 1, hvis de øvrige betingelser for udbetaling af pensionen var opfyldt i perioden.

Efterbetalingen vil ske på baggrund af oplysninger fra anklagemyndigheden om, at afgørelsen er ophævet, jf. den foreslåede § 46 g, stk. 5, 2. pkt.

Det bemærkes, at kære af rettens anholdelsesbeslutning ikke vil have opsættende virkning i forhold til Udbetaling Danmarks efterfølgende afgørelse om at nedsætte udbetalingen af ydelser efter loven, hvorfor udbetalingen af ydelsen skal nedsættes, selv om anholdelsesbeslutningen er påkæret.

Det foreslås i § 46 g, stk. 5, at anklagemyndigheden underretter Udbetaling Danmark, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, modtager ydelser efter §§ 31, 32 c eller 48 a i lov om social pension. Anklagemyndigheden underretter endvidere Udbetaling Danmark, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, for de nævnte personer efterfølgende ophæves.

Forslaget indebærer, at anklagemyndigheden skal underrette Udbetaling Danmark, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person omfattet af den nævnte personkreds, modtager folkepension, førtidspension, seniorpension eller tidlig pension efter lov om social pension. Desuden indebærer forslaget, at anklagemyndigheden skal underrette Udbetaling Danmark, hvis rettens anholdelsesbeslutning, som har dannet grundlag for en ydelsesnedsættelse, efterfølgende ophæves.

En formodning hos anklagemyndigheden vil kunne basere sig på de oplysninger, som er fremkommet under behandlingen af straffesagen, herunder via politiets efterforskning,

ved opslag i indkomstregistret eller på baggrund af oplysninger tilvejebragt ved en personundersøgelse i medfør af retsplejelovens § 808. Underretningen vil skulle ske i forlængelse af det tidspunkt, hvor der foreligger en anholdelsesbeslutning, jf. § 757. Det forudsættes på den baggrund ikke, at anklagemyndigheden i alle sager fremover undersøger, om den tiltalte modtager offentlige ydelser omfattet af forslaget.

Forslaget skal sikre, at den relevante udbetalende myndighed gøres bekendt med, at en person er omfattet af den foreslåede ordning, herunder at personen formodes at modtage ovennævnte ydelser efter lov om social pension. Desuden skal forslaget sikre, at den relevante myndighed underrettes, hvis rettens anholdelsesbeslutning, som har dannet grundlag for en ydelsesnedsættelse, efterfølgende ophæves, så der sker efterbetaling af den pågældende nedsatte ydelse.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.13.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 5

Til nr. 1

Ifølge § 29, stk. 5, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. kan et beregnet grundbeløb og pensionstillæg til en førtidspensionist højst udbetales med et beløb svarende til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik, når pensionisten er omfattet af §§ 45 d eller 45 f.

Det følger af § 45 d, stk. 1, at det beregnede grundbeløb og pensionstillæg, jf. § 29, i en periode på 3 år højst kan udgøre et beløb, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen ved endelig dom findes at have overtrådt straffelovens § 101 a, stk. 1, § 114 c, stk. 3, §§ 114 d, 114 e eller 114 g for forhold begået i udlandet, straffelovens § 114 j, stk. 1, eller et udrejseforbud fastsat i medfør af § 2 b, stk. 1, i lov om pas til danske statsborgere m.v. og personen for den periode, som dommen omfatter, har modtaget en af en række nærmere opregnede ydelser.

Det følger af § 45 f, stk. 1, at det beregnede grundbeløb og pensionstillæg, jf. § 29, i en periode på 3 år højst kan udgøre et beløb, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen ved endelig dom er idømt ubetinget fængselsstraf eller anden strafferetlig retsfølge af frihedsberøvende karakter for en overtrædelse, der er omfattet af straffelovens § 81 a.

Det foreslås, at der i § 29, stk. 5, indsættes en henvisning til den foreslåede § 45 g, hvorefter et beregnet grundbeløb og pensionstillæg tilsvarende højst kan udbetales med et beløb svarende til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis den pågældende er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til nr. 2.

Til nr. 2

Efter gældende regler i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. modtager en person, som er tiltalt i en straffesag, pension på samme niveau, som andre modtagere af ydelsen.

Ifølge lovens §§ 45 d og 45 f om nedsættelse af pension for personer, der har modtaget en dom som fremmedkriger, og for personer, der har modtaget en dom om forhøjet straf efter straffelovens § 81 a for lovovertrædelser med baggrund i rocker- og bandemiljøet, kan det beregnede grundbeløb og pensionstillæg dog højst udbetales med et beløb svarende til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik i en periode på 3 år.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.13.1.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger om udbetaling af førtidspension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.

Det foreslås, at der indsættes en ny § 45 g.

Det foreslås i § 45 g, stk. 1, at pensionen efter § 29, stk. 5, i en periode på 12 uger højst kan udgøre et beløb, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Det er ikke et krav for nedsættelse af ydelsen i 12 uger, at personen har været i ydelsessystemet forud for rettens anholdelsesbeslutning.

Forslaget indebærer, at det samlede beregnede grundbeløb og pensionstillæg til en førtidspensionist ikke kan overstige niveauet for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse i en periode på 12 uger, hvis førtidspensionisten

er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Det foreslås i § 45 g, stk. 2, at perioden i stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. retsplejelovens § 757. Rettens anholdelsesbeslutning er en kendelse, som retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, og hvis betingelserne i § 757 er opfyldt, kan afsige under et retsmøde, hvor tiltalte er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og som skal optages i retsbogen for det pågældende retsmøde, jf. retsplejelovens § 35, stk. 5. Tidspunktet for rettens anholdelsesbeslutning vil således svare til tidspunktet for det afholdte retsmøde, som angives i retsbogen, jf. retsplejelovens § 34, stk. 2, nr. 1.

Det medfører, at hvis personen er berettiget til pension dagen efter, at retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. § 757, vil personen alene være berettiget til grundbeløb og pensionstillæg på et niveau, som svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen i en periode på 12 uger. Hvis personen først er berettiget til pension 4 uger efter rettens anholdelsesbeslutning, vil personen i 8 uger alene være berettiget til grundbeløb og pensionstillæg på niveau med selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse. Personen vil således først kunne modtage den fulde ydelse, når der er gået 12 uger fra tidspunktet for rettens anholdelsesbeslutning.

Det foreslås i § 45 g, stk., 3, at Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalt pension i perioden nævnt i stk. 1, hvis den udbetalte pension overstiger selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik i 12-ugersperioden.

Forslaget indebærer, at Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af for meget udbetalt pension, hvis den udbetalte beregnede grundbeløb og pensionstillæg til førtidspensionisten overstiger niveauet for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse i 12-ugersperioden.

Det foreslås i § 45 g, stk. 4, at hvis en anholdelsesbeslutning truffet i medfør af retsplejelovens § 757 ophæves under en efterfølgende domstolsprøvelse, efterbetales den del af pensionen, der ikke er udbetalt, jf. den foreslåede stk. 1, hvis de øvrige betingelser for udbetaling af ydelserne var opfyldt i perioden.

Efterbetalingen vil ske på baggrund af oplysninger fra anklagemyndigheden om, at afgørelsen er ophævet, jf. den foreslåede § 45 g, stk. 5, 2. pkt.

Det bemærkes, at kære af rettens anholdelsesbeslutning ikke vil have opsættende virkning i forhold til Udbetaling Danmarks efterfølgende afgørelse om at nedsætte udbetalingen af ydelser efter loven, hvorfor udbetalingen af ydelsen skal nedsættes, selv om anholdelsesbeslutningen er påkæret.

Det foreslås i § 45 g, stk. 5, at anklagemyndigheden underretter Udbetaling Danmark, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, modtager førtidspension efter § 29 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. Anklagemyndigheden underretter endvidere Udbetaling Danmark, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, for de nævnte personer efterfølgende ophæves.

Forslaget indebærer, at anklagemyndigheden skal underrette Udbetaling Danmark, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person omfattet af den nævnte personkreds, modtager førtidspension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. Desuden indebærer forslaget, at anklagemyndigheden skal underrette Udbetaling Danmark, hvis rettens anholdelsesbeslutning, som har dannet grundlag for en ydelsesnedsættelse, efterfølgende ophæves.

En formodning hos anklagemyndigheden vil kunne basere sig på de oplysninger, som er fremkommet under behandlingen af straffesagen, herunder via politiets efterforskning, ved opslag i indkomstregistret eller på baggrund af oplysninger tilvejebragt ved en personundersøgelse i medfør af retsplejelovens § 808. Underretningen vil skulle ske i forlængelse af det tidspunkt, hvor der foreligger en anholdelsesbeslutning, jf. § 757. Det forudsættes på den baggrund ikke, at anklagemyndigheden i alle sager fremover undersøger, om den tiltalte modtager offentlige ydelser omfattet af forslaget.

Forslaget skal sikre, at den relevante udbetalende myndighed gøres bekendt med, at en person er omfattet af den foreslåede ordning, herunder at personen formodes at modtage førtidspension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. Desuden skal forslaget sikre, at den relevante myndighed underrettes, hvis rettens anholdelsesbeslutning, som har dannet grundlag for en ydelsesnedsættelse, efterfølgende ophæves, så der sker efterbetaling af den pågældende nedsatte ydelse.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.13.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 6

Til nr. 1

Efter de gældende regler i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats modtager en person, som er tiltalt i en straffesag, samme tilskud, som andre modtagere af fleksløn tilskud eller tilskud til selvstændigt erhvervsdrivende.

Ifølge lovens §§ 131 og 132 om nedsættelse af tilskud til personer, der har modtaget en dom som fremmedkriger, og til personer, der har modtaget en dom om forhøjet straf efter straffelovens § 81 a for lovovertrædelser med baggrund i rocker- og bandemiljøet, kan det beregnede tilskud efter §§ 123, 124 og 126 i en periode på 3 år højst udbetales på et niveau, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.13.1.2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger udbetaling af tilskud efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Det foreslås, at der indsættes en ny § 132 a.

Det foreslås i § 132 a, stk. 1, at det beregnede tilskud efter §§ 123, 124 og 126 i en periode på 12 uger højst kan udbetales på et niveau, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Det er ikke et krav for nedsættelse af tilskud i 12 uger, at personen har været i ydelsessystemet forud for rettens anholdelsesbeslutning.

En person, der får nedsat tilskud efter §§ 123, 124 og 126 til niveauet for selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse, modtager fortsat det pågældende tilskud og er omfattet af de almindelige regler, der gælder for tilskud efter bestemmelserne. Det er alene tilskuddets størrelse, der bliver sat ned.

Det beregnede tilskud efter fradrag for lønindtægter eller overskud fra selvstændig virksomhed m.v. vil ikke kunne overstige niveauet for ydelserne nævnt i § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik.

Det foreslås i § 132 a, stk. 2, at perioden i stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. retsplejelovens § 757. Rettens anholdelsesbeslutning er en kendelse, som retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, og hvis betingelserne i § 757 er opfyldt, kan afsige under et retsmøde, hvor tiltalte er udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og som skal optages i retsbogen for det pågældende retsmøde, jf. retsplejelovens § 35, stk. 5. Tidspunktet for rettens anholdelsesbeslutning vil således svare til tidspunktet for det afholdte retsmøde, som angives i retsbogen, jf. retsplejelovens § 34, stk. 2, nr. 1.

Det medfører, at hvis personen får ansættelse i et fleksjob med fleksløn tilskud dagen efter, at retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. § 757, vil personen alene være berettiget til tilskuddet på et niveau, som svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelsen og overgangsydelsen i en periode på 12 uger. Hvis personen eksempelvis først er berettiget til tilskud 4 uger efter rettens anholdelsesbeslutning, vil personen i 8 uger alene være berettiget til tilskuddet på niveau med selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse. Personen vil således først kunne modtage den fulde ydelse, når der er gået 12 uger fra tidspunktet for rettens anholdelsesbeslutning.

Det foreslås i § 132 a, stk. 3, at kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalt tilskud efter §§ 123, 124 og 126, der overstiger ydelserne nævnt i § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, i perioden i stk. 1.

Det er således fastsat, at kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af forskellen mellem fleksløn tilskud efter §§ 123 eller 124, og tilskud til selvstændigt erhvervsdrivende efter § 126, stk. 5, og niveauet for ydelserne nævnt i § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis personen har modtaget fleksløn tilskud efter §§ 123 eller 124, eller tilskud til selvstændigt erhvervsdrivende efter § 126, stk. 5, i 12-ugerperioden.

Hvis kommunen udbetaler fuldt fleksløn tilskud eller tilskud til selvstændigt erhvervsdrivende, og hvis personen er omfattet af forslaget til stk. 1, skal kommunen kræve tilbagebetaling af forskellen mellem det udbetalte fleksløn tilskud/tilskud til selvstændigt erhvervsdrivende og det tilskud, som personen skulle have haft.

På denne måde sikres det, at personer omfattet af stk. 1 ikke ville kunne få et større beregnet tilskud udbetalt, uanset at kommunen ikke på tidspunktet for anmodning om tilskud vil have kendskab til, at pågældende alene vil være berettiget til et beregnet tilskud efter §§ 123, 124 og 126 på niveau med ydelserne nævnt i § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik.

Hvis personen eksempelvis fik udbetalt 18.936 kr. pr. md. i fleksløntilskud (beregnet fleksløntilskud), og personen burde have haft udbetalt 12.437 kr. pr. md. (2021-sats for enlige forsørgere), skal kommunen kræve 6.499 kr. pr. md. tilbagebetalt.

Hvis personen eksempelvis fik udbetalt 146.767 kr. svarende til 12.230,58 kr. pr. måned i tilskud til selvstændigt erhvervsdrivende (beregnet tilskud), og personen burde have haft udbetalt 104.436 kr. svarende til 8.703 kr. pr. måned (for forsørgere), skal kommunen kræve 42.331 kr. svarende til 3.527,58 kr. pr. måned tilbagebetalt.

Det foreslås i § 132 a, stk. 4, at hvis en anholdelsesbeslutning truffet i medfør af retsplejelovens § 757 ophæves under en efterfølgende domstolsprøvelse, efterbetales den del af tilskuddet, der ikke er udbetalt, jf. den foreslåede stk. 1, hvis de øvrige betingelser for udbetaling af ydelserne var opfyldt i perioden.

Efterbetalingen vil ske på baggrund af oplysninger fra anklagemyndigheden om, at afgørelsen er ophævet, jf. den foreslåede § 132 a, stk. 5, 2. pkt.

Det bemærkes, at kære af rettens anholdelsesbeslutning ikke vil have opsættende virkning i forhold til kommunens efterfølgende afgørelse om at nedsætte udbetalingen af ydelser efter loven, hvorfor udbetalingen af ydelsen skal nedsættes, selv om anholdelsesbeslutningen er påkæret.

Det foreslås i § 132 a, stk. 5, at anklagemyndigheden underretter kommunen, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, modtager tilskud efter §§ 123, 124 og 126 i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats. Anklagemyndigheden underretter endvidere kommunen, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, for de nævnte personer efterfølgende ophæves.

Forslaget indebærer, at anklagemyndigheden skal underrette kommunen, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person omfattet af den nævnte personkreds, modtager fleksløntilskud eller tilskud til selvstændig virksomhed efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats. Desuden indebærer forslaget, at anklagemyndigheden skal underrette kommunen, hvis rettens anholdelsesbeslutning, som har dannet grundlag for en ydelsesnedsættelse, efterfølgende ophæves.

En formodning hos anklagemyndigheden vil kunne basere sig på de oplysninger, som er fremkommet under behandlingen af straffesagen, herunder via politiets efterforskning,

ved opslag i indkomstregistret eller på baggrund af oplysninger tilvejebragt ved en personundersøgelse i medfør af retsplejelovens § 808. Underretningen vil skulle ske i forlængelse af det tidspunkt, hvor der foreligger en anholdelsesbeslutning, jf. § 757. Det forudsættes på den baggrund ikke, at anklagemyndigheden i alle sager fremover undersøger, om den tiltalte modtager offentlige ydelser omfattet af forslaget.

Forslaget skal sikre, at den relevante udbetalende myndighed gøres bekendt med, at en person er omfattet af den foreslåede ordning, herunder at personen formodes at modtage ovennævnte ydelser efter lov om en aktiv beskæftigelsesindsats. Desuden skal forslaget sikre, at den relevante myndighed underrettes, hvis rettens anholdelsesbeslutning, som har dannet grundlag for en ydelsesnedsættelse, efterfølgende ophæves, så der sker efterbetaling af den pågældende nedsatte ydelse.

Der henvises i øvrigt til punkt 2.13.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7

Til nr. 1

Efter dødsboskiftelovens § 25 stk. 5, 1. pkt., og § 33, stk. 3, 1. pkt., skal privatskiftende arvinger indgive en opgørelse over boets aktiver og passiver pr. dødsdagen. Opgørelsen skal indgives i to eksemplarer, der begge skal være underskrevet af samtlige arvinger, jf. § 25, stk. 5, 2. pkt., og § 33, stk. 3, 2. pkt.

Det foreslås, at kravet om, at arvingerne skal indlevere to eksemplarer af opgørelsen, udgår.

Fremover vil det således være tilstrækkeligt at indlevere opgørelsen i ét eksemplar, som er underskrevet af samtlige arvinger.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om at give mulighed for digital kommunikation med skifteretten i sager om skifte af dødsboer, jf. lovforslagets § 7, nr. 7 (forslag til dødsboskiftelovens § 115 a). Digital fremsendelse af opgørelsen til skifteretten, for eksempel ved e-mail eller ved Digital Post, gør det gældende krav om indgivelse af to eksemplarer i dødsboskiftelovens § 25, stk. 5, 2. pkt., overflødigt.

Det bemærkes, at arvingerne stadig vil have mulighed for at indlevere opgørelsen som et papirdokument, og at det også i dette tilfælde fremover vil være tilstrækkeligt at indlevere ét eksemplar. Skifteretten vil i samme omfang som hidtil

skulle sende (kopi af) opgørelsen til skatteforvaltningen og må derfor i denne situation fremover selv kopiere eller indskanne opgørelsen med henblik herpå.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det følger af dødsboskiftelovens § 32, 1. pkt., at privatskiftende arvinger skal indsende boopgørelsen i to eksemplarer til skifteretten, som videresender et eksemplar af opgørelsen til skatteforvaltningen.

Det foreslås, at kravet om, at arvingerne skal indlevere to eksemplarer af opgørelsen, udgår. Det foreslås endvidere, at bestemmelsen ændres, således at skifteretten videresender "en kopi" fremfor "et eksemplar" til skatteforvaltningen.

Fremover vil det således være tilstrækkeligt at indlevere boopgørelsen i ét eksemplar.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om at give mulighed for digital kommunikation med skifteretten i sager om skifte af dødsboer, jf. lovforslagets § 7, nr. 7 (forslag til dødsboskiftelovens § 115 a). Digital fremsendelse af boopgørelsen til skifteretten, for eksempel ved e-mail eller ved Digital Post, overflødiggør kravet om indsendelse af to eksemplarer, og skifteretten vil kunne videresende en digital kopi af boopgørelsen til skatteforvaltningen.

Det bemærkes, at arvingerne stadig vil have mulighed for at indlevere boopgørelsen som et papirdokument, og at det også i dette tilfælde fremover vil være tilstrækkeligt at indlevere ét eksemplar. Skifteretten må i denne situation fremover selv kopiere eller indskanne boopgørelsen med henblik på videresendelse til skatteforvaltningen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det følger af dødsboskifteloven § 32, 1. og 3. pkt., at privatskiftende arvinger skal indsende boopgørelsen til skifteretten i to eksemplarer, som skal underskrives af samtlige arvinger. Efter dødsboskiftelovens § 32, 3. pkt. skal begge eksemplarer af opgørelsen være underskrevet af samtlige arvinger.

Som følge af lovforslagets § 7, nr. 2 (forslag til ændring af dødsboskiftelovens § 32, 1. pkt.), hvorefter arvingerne

ikke længere skal indsende to eksemplarer af boopgørelsen, foreslås det, at dødsboskiftelovens § 32, 3. pkt., ændres, således at "begge eksemplarer af opgørelsen" ændres til "boopgørelsen".

Til nr. 4

Det følger af dødsboskiftelovens § 68, stk. 3, 1. pkt., at den endelige boopgørelse i dødsboer, der behandles ved bobestyrer, skal indsendes i et eksemplar til told- og skatteforvaltningen og i et eksemplar til skifteretten.

Med lovforslaget vil det ikke længere være et krav, at bobestyreren indsender ét fysisk eksemplar til skifteretten og ét fysisk eksemplar til skatteforvaltningen, jf. lovforslagets § 7, nr. 7 (forslag til dødsboskiftelovens § 115 a).

På den baggrund foreslås det at ændre dødsboskiftelovens § 68, stk. 3, således at "i et eksemplar" udgår to steder.

Bobestyreren vil fremover kunne sende boopgørelsen digitalt til skifteretten og skatteforvaltningen, men vil også fortsat kunne vælge at sende et fysisk eksemplar til henholdsvis skifteretten og skatteforvaltningen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Efter dødsboskiftelovens § 68, stk. 3, 3. pkt., er det et krav, at begge eksemplarer af den endelige boopgørelse, som indsendes til henholdsvis skatteforvaltningen og skifteretten, skal være underskrevet af bobestyreren.

Bestemmelsen foreslås ophævet, idet der efter lovforslagets § 7, nr. 4 (forslag til ændring af dødsboskiftelovens § 68, stk. 3, 1. pkt.), ikke længere skal indsendes to fysiske eksemplarer, og da der med lovforslagets § 7, nr. 7 (forslag til dødsboskiftelovens § 115 a), foreslås generelle regler om digital kommunikation og mulighed for efter omstændighederne at kræve original underskrift.

Fremover vil bobestyreren kunne fremsende den endelige boopgørelse til skifteretten og skatteforvaltningen ved digital kommunikation, og skifteretten vil kunne kræve, at boopgørelsen forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det, jf. lovforslagets § 7, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Dødsboskiftelovens § 80, stk. 2, indeholdt tidligere en bestemmelse om, at skatteforvaltningen underrettes om afgiftsgrundlaget og afgiftsberegningen i boer, hvis der skal beregnes afgift af et grundbeløb på over 4.200.000 kr. (2010-niveau).

Det fremgår i den forbindelse af § 80, stk. 6, at grundbeløbet i stk. 2 reguleres efter personskattelovens § 20, dog således at det regulerede beløb afrundes opad til nærmeste kronebeløb, der kan deles med 100.000.

Bestemmelsen i § 80, stk. 2, om underretning af skatteforvaltningen blev imidlertid ophævet ved lov nr. 221 af 21. marts 2011, men ved en fejl blev § 80, stk. 6, ikke ophævet i den forbindelse.

På den baggrund foreslås det at ophæve dødsboskiftelovens § 80, stk. 6, idet den bestemmelse, den henviser til, er ophævet.

Til nr. 7

Det fremgår af dødsboskiftelovens § 98, at retsplejelovens regler om borgerlige sager finder anvendelse ved skifterettens behandling af tvister. Det betyder blandt andet, at ved skifterettens behandling af tvister i dødsboer gælder retsplejelovens regler om digital kommunikation, herunder retsplejelovens § 148 a om domstolens sagsportal. I andre tilfælde er der ikke fastsat regler om digital kommunikation ved skifterettens behandling af dødsboer.

Dødsboskifteloven indeholder således ikke regler om digital kommunikation med skifteretten i forbindelse med udlevering af et dødsbo til en bestemt skifteform. Dødsboskifteloven stiller imidlertid krav om underskrift i forbindelse med privatskiftende arvingers indgivelse af en opgørelse over boets aktiver og passiver (§ 25, stk. 5, og § 33, stk. 3) og privatskiftende arvingers indsendelse af boopgørelse (§ 32), jf. herved også lovforslagets § 7, nr. 1-3. Krav om underskrift stilles også i forbindelse med bobestyrerens indsendelse af den endelige boopgørelse (§ 68, stk. 3), men reglen herom foreslås ophævet, jf. lovforslagets § 7, nr. 5.

Med lovforslaget foreslås det at indføre et nyt *kapitel 31 a* med en ny § 115 a i dødsboskifteloven om digital kommunikation med skifteretten. Forslaget ændrer ikke på, at retsplejelovens regler om digital kommunikation i civile retssager finder anvendelse ved skifterettens behandling af tvister efter dødsboskiftelovens § 98. Den foreslåede § 115 a finder således anvendelse i andre tilfælde.

Det foreslås i *115 a, stk. 1*, at krav om skriftlighed i dødsboskifteloven ikke er til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Et krav om skriftlighed i dødsboskifteloven skal derfor ikke fortolkes som et krav om fremsendelse af et fysisk dokument.

Det foreslås i *stk. 2*, at skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det.

Fremover vil udgangspunktet være, at meddelelser til skifteretten kan fremsendes digitalt, f.eks. som e-mail eller med Digital Post. I de tilfælde, hvor loven kræver, at samtlige arvinger har underskrevet, og der er mere end én arving, vil den eller de øvrige arvingers underskrifter f.eks. kunne fremgå af en eller flere indskannede underskriftssider. Alternativt vil arvingerne kunne give skiftefuldmagt til én arving eller en anden repræsentant og skiftefuldmagterne vil kunne dokumenteres over for skifteretten, eventuelt ved indskannede underskrifter på skiftefuldmagterne.

I særlige tilfælde kan skifteretten stille krav om, at meddelelser til skifteretten forsynes med original underskrift. Dette kunne eksempelvis være tilfældet, hvis skifteretten måtte være i tvivl om, hvorvidt en meddelelse hidrører fra den pågældende arving.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 8

Til nr. 1

Ægtefællesskifteloven indeholder ikke regler om digital kommunikation med skifteretten, idet reglerne herom i lovens §§ 70 og 71 ikke er sat i kraft. Ægtefællesskifteloven stiller efter sin ordlyd ikke krav om original underskrift, men det følger af lovens forarbejder, at skriftlighedskravet i de bestemmelser i ægtefællesskifteloven, der angår adgang til at gøre indsigelse til skifteretten (§ 29, stk. 2, og § 30, stk. 3), skal forstås på den måde, at der skal fremsendes et papirdokument med original underskrift til skifteretten (Folketingstidende 2010-11, A, L 193 som fremsat, side 69 og 70).

Det foreslås at ophæve ægtefællesskiftelovens §§ 70 og 71, som ikke er sat i kraft, og i stedet at indsætte en ny § 70 om digital kommunikation med skifteretten, som svarer til de foreslåede bestemmelser angående digital kommunikation med skifteretten i henholdsvis dødsboskifteloven og konkursloven, jf. lovforslagets § 7, nr. 7, og § 9, nr. 2.

Det fremgår af ægtefællesskiftelovens § 2, stk. 4, at retsplejelovens regler om borgerlige sager finder anvendelse ved skifterettens behandling af enkelttvister under en bobehandling, jf. efter ægtefællesskiftelovens § 2, stk. 1. Det betyder blandt andet, at ved skifterettens behandling af sådanne tvister gælder retsplejelovens regler om digital kommunikation, herunder retsplejelovens § 148 a om domstolenes sagsportal. Den foreslåede § 70 om digital kommunikation med skifteretten ændrer ikke herpå, og bestemmelsen finder således anvendelse i andre tilfælde.

Det foreslås i § 70, stk. 1, at krav om skriftlighed i ægtefællesskifteloven ikke er til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Et krav om skriftlighed i ægtefællesskifteloven skal derfor ikke fortolkes som et krav om fremsendelse af et fysisk dokument.

Det foreslås i stk. 2, at skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det.

Fremover vil udgangspunktet være, at meddelelser til skifteretten kan fremsendes digitalt, f.eks. som e-mail eller med Digital Post.

I særlige tilfælde vil skifteretten kunne stille krav om, at meddelelser til skifteretten forsynes med original underskrift. Dette kunne eksempelvis være tilfældet, hvis skifteretten måtte være i tvivl om, hvorvidt en meddelelse hidrører fra den pågældende ægtefælle.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 9

Til nr. 1

Konkurslovens § 7 a indeholder en bestemmelse om digital kommunikation i forbindelse med begæring om konkurs, rekonstruktionsbehandling eller gældssanering.

Efter konkurslovens § 7 a kan retten, såfremt den finder anledning hertil, stille krav om, at begæring om rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering forsynes med original underskrift. Bestemmelsen indebærer, at der ikke gælder et generelt krav om original underskrift i forbindelse med fremsendelse af sådanne begæringer til skifteretten.

Det foreslås, at konkurslovens § 7 a ophæves. Dette skal ses i sammenhæng med lovforslagets § 9, nr. 2, om indførelse af et nyt kapitel om digital kommunikation med skifteretten i insolvenssager. De foreslåede nye regler vil også omfatte

de tilfælde, som er omfattet af § 7 a, der derfor bliver overflødig.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Konkurslovens § 7 a indeholder en bestemmelse om digital kommunikation i forbindelse med begæring om konkurs, rekonstruktionsbehandling eller gældssanering. Denne bestemmelse foreslås ophævet, jf. lovforslagets § 9, nr. 1.

Det foreslås i konkursloven at indsætte et nyt *kapitel 29 a* med en ny § 237 a om digital kommunikation med skifteretten, som svarer til de foreslåede bestemmelser angående digital kommunikation med skifteretten i henholdsvis dødsboskifteloven og ægtefællesskifteloven, jf. lovforslagets § 7, nr. 7, og § 8, nr. 1.

Det fremgår af konkurslovens § 243, at retsplejelovens regler om borgerlige sager finder anvendelse ved skifterettens behandling af tvister. Det betyder blandt andet, at ved skifterettens behandling af tvister i konkursboer gælder retsplejelovens regler om digital kommunikation, herunder retsplejelovens § 148 a om domstolenes sagsportal. Den foreslåede § 237 a om digital kommunikation med skifteretten ændrer ikke herpå, og bestemmelsen finder således anvendelse i andre tilfælde.

Det foreslås i § 237 a, stk. 1, at krav om skriftlighed i konkursloven ikke er til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Et krav om skriftlighed i konkursloven skal derfor ikke fortolkes som et krav om fremsendelse af et fysisk dokument.

Bestemmelsen omfatter bl.a. begæringer om konkurs, rekonstruktionsbehandling eller gældssanering, jf. konkurslovens § 7, hvor digital kommunikation i dag er reguleret af konkurslovens § 7 a. Sidstnævnte bestemmelse foreslås imidlertid med lovforslagets § 9, nr. 1, ophævet i konsekvens af nærværende forslag om et indføre en mere generel bestemmelse om digital kommunikation med skifteretten.

Bestemmelsen omfatter f.eks. også anmodninger om forlængelse af fristen for møde om et rekonstruktionsforslag, jf. konkurslovens § 13 a, stk. 2, skyldnerens afgivelse af oplysninger, jf. konkurslovens § 22, stk. 2, og begæring om afholdelse af skiftesamling til valg af kurator, jf. konkurslovens § 108, stk. 2.

Det foreslås i stk. 2, at skifteretten kan bestemme, at en

meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det.

Fremover vil udgangspunktet være, at meddelelser til skifteretten kan fremsendes digitalt, f.eks. som e-mail eller med Digital Post.

I særlige tilfælde vil skifteretten kunne stille krav om, at meddelelser til skifteretten forsynes med original underskrift. Dette kunne eksempelvis være tilfældet, hvis skifteretten måtte være i tvivl om, hvorvidt en begæring hidrører fra den pågældende part i sagen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 10

Til nr. 1

Ved lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, lov om skifte af dødsboer og lov om skifte af fællesbo mv. (Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænset sagsfremstilling, regler om vidneforvarede mv.) blev der fastsat regler om digital kommunikation i bl.a. dødsboskifteloven og konkursloven, jf. lovens §§ 2 og 3.

Bestemmelserne er dog aldrig sat i kraft, og de er ikke længere tidssvarende.

Det foreslås på den baggrund at ophæve §§ 2 og 3 i lov nr. 447 af 9. juni 2004.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at der nu foreslås indsat nye regler om digital kommunikation med skifteretten i bl.a. dødsboskifteloven og konkurslovens, jf. lovforslagets §§ 7 og 9.

Til § 11

Det foreslås at ophæve lov om udpantning og om udlæg uden grundlag af dom eller forlig, jf. lovbekendtgørelse nr. 774 af 18. november 1986, som ændret ved lov nr. 1336 af 19. december 2008. Forslaget er en konsekvens af, at de regler i udpantningsloven, der ikke er formelt ophævet, må anses for erstattet af senere regler i anden lovgivning. Forslaget indebærer således ingen ændringer i gældende ret.

Reglerne om udpantning blev ved lov nr. 36 af 29. marts 1873 om udpantning og om udlæg uden grundlag af dom

eller forlig samlet i én udpantningslov. Adgangen til udpantning blev senere suppleret ved en række speciallove.

Ved lov nr. 90 af 11. april 1916 om rettens pleje blev udpantningslovens regler, bortset fra §§ 1, 14 og 15, uden væsentlige ændringer optaget i retsplejeloven. Retsplejeloven af 1916 fastsatte samtidig, at udpantning kunne finde sted i de tilfælde, der var nævnt i § 1 i udpantningsloven af 1873 eller i senere love.

Efter forarbejderne til retsplejeloven af 1916 indskrænkede man sig til at foreslå en specifik henvisning til § 1 i udpantningsloven og en generel henvisning til senere love, fordi det med hensyn til bestemmelser i senere speciallove ville være vanskeligt at afgøre, om de var selvstændige bestemmelser, der udvidede adgangen til udpantning, eller lå inden for rammerne af de almindelige regler i udpantningsloven. Udpantningslovens § 14 blev udeladt af hensyn til princippet om ikke at optage gebyrbestemmelser i retsplejeloven.

Ved lov nr. 206 af 21. maj 1969 om retsafgifter blev udpantningslovens § 14 ophævet.

Ved lov nr. 258 af 26. maj 1976 blev der gennemført en ændring af retsplejeloven og udpantningsloven, hvorved retsplejelovens regler om udpantning bortfaldt, da udpantning fremover skulle foregå efter samme regler som andet udlæg. Endvidere blev udpantningslovens § 1 ændret. Retsplejeloven indeholdt herefter ikke længere en henvisning til udpantningslovens § 1, men derimod en generel regel om, at udlæg kan ske for krav, som i lovgivningen er tillagt udpantningsret (retsplejelovens § 478, stk. 2, der stadig gælder).

Ved lov nr. 1336 af 19. december 2008 om ændring af udpantningsloven og forskellige andre love blev udpantningslovens § 1 ophævet som følge af lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, der samlede inddrivelsesreglerne i én lov.

Udpantningslovens §§ 2-13 og 15, som aldrig formelt er ophævet, må på den anførte baggrund anses for erstattet af senere regler i anden lovgivning.

Til § 12

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2021.

Til § 13

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed.

Det foreslås i 13, *stk. 1*, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

For så vidt angår lovens § 1 bemærkes, at der for Færøerne og Grønland gælder særlige retsplejelove.

Vedrørende lovens §§ 2-6 og 11 bemærkes, at de pågældende love, som foreslås ændret henholdsvis ophævet, ikke gæl-

der for Færøerne og Grønland og ikke senere kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland.

Det foreslås i 13, *stk. 2*, at lovens §§ 7-9 ved kongelig anordning kan sættes i kraft for Færøerne og Grønland med de ændringer, som de færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1445 af 29. september 2020, som ændret ved § 5 i lov nr. 1832 af 8. december 2020, § 1 i lov nr. 124 af 30. januar 2021 og § 4 i lov nr. 160 af 3. februar 2021, foretages følgende ændringer

§ 42. --

Stk. 2. --

Stk. 3. Kun den, der har bestået juridisk kandidateksamen, kan beskikkes.

Stk. 4-5. --

§ 52. --

Stk. 2. Til at beklæde disse stillinger kræves, at vedkommende har bestået juridisk kandidateksamen.

§ 105. Rigsadvokaten, statsadvokaterne og de personer, der er antaget til bistand for disse eller for en politidirektør ved den retlige behandling af straffesager, skal have bestået juridisk kandidateksamen. Rigsadvokaten og statsadvokaterne skal i reglen opfylde betingelserne for at blive beskikket som advokat med hensyn til forudgående praktisk virksomhed, jf. § 119.

Stk. 2-4. --

§ 54. --

Stk. 2-5 --

§ 54 a. Sager om afsked uden ansøgning af en fuldmægtig indbringes af Domstolsstyrelsen for Den Særlige Klageret. Afskedigelse uden ansøgning efter § 54, stk. 2, 2. pkt., sker dog administrativt.

Stk. 2-6. --

§ 91. --

Stk. 2. --

Stk. 3. Domsmænd deltager ikke i de i § 60, stk. 3, § 62, stk. 2, eller § 90, jf. § 85, omhandlede afgørelser eller i afgørelser vedrørende borgerlige krav, der rejses under en straffesag.

§ 219 a. --

Stk. 1-4. --

Stk. 5. Retten meddeler tiltalte udskrift af dommen. Hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 1-5, er fremmet i tiltaltes fravær, skal udskriften forkyndes. Er sagen fremmet i tiltaltes fravær i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, skal forkyndelse

1. I § 42, stk. 3, § 52, stk. 2, og § 105, stk. 1, 1. pkt., ændres »juridisk kandidateksamen« til: »dansk juridisk bachelor- og kandidateksamen«.

2. I § 54 indsættes som *stk. 6*:

»*Stk. 6.* Ikketjenestemandsansatte fuldmægtige afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år.«

3. I § 54 a, stk. 1, 2. pkt., indsættes efter »2. pkt.,«: »og stk. 6,«.

4. I § 91, stk. 3, ændres »eller § 90, jf. § 85,« til: »§ 90, jf. § 85, eller § 920«.

5. § 219 a, stk. 5, 3. pkt., ophæves.

af udskriften ske for tiltalte personlig, medmindre tilsigelsen har været forkyndt for denne personlig.

Stk. 6-7. --

§ 349. Opfylder stævningen ikke kravene i § 348, stk. 2, nr. 1-4, og stk. 5, 2. pkt., og er den herefter uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, afvises sagen ved en beslutning, der meddeles sagsøgeren. Det samme gælder, hvis der ikke indleveres kopier som fastsat i § 348, stk. 4, eller hvis stævningen eller en anden anmodning til retten ikke indleveres til retten i overensstemmelse med kravene i § 148 a, stk. 1. Efter sagsøgerens anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.

Stk. 2. --

§ 686. --

Stk. 2. --

Stk. 3. Domsmand medvirker ikke i

1) --

2) --

3) de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, og § 66, stk. 4, nævnte sager vedrørende betinget dømte, samt de i § 61, stk. 1, nævnte sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom.

Stk. 4-5. --

§ 686. Straffesager behandles i 1. instans ved byretterne.

Stk. 2-4. --

Stk. 5. Nævninger medvirker ikke i

1) straffesager vedrørende overtrædelse af straffelovens §§ 172, 173, 191, 286, 289 eller 290, medmindre sagen omfatter andre lovovertrædelser, der efter stk. 4 skal pådømmes under medvirken af nævninger, og

2) --

§ 689. --

Stk. 2-3. --

Stk. 4. Domsmand medvirker ikke i

1) --

2) de i straffelovens § 60, stk. 1, nr. 3, og § 66, stk. 4, nævnte sager vedrørende betinget dømte.

§ 705. Samtidig forfølgning mod samme sigtede for flere forbrydelser eller mod flere sigtede som delagtige i en eller flere forbrydelser bør ske under én sag, hvis dette kan ske uden væsentlig forhaling eller vanskelighed.

6. I § 349, stk. 1, 1. pkt., udgår »og stk. 5, 2. pkt.,«.

7. I § 686, stk. 3, nr. 3, indsættes efter »§ 61, stk. 1«: »og 2«, og efter »før den betingede dom« indsættes: »eller i prøvetiden for den betingede dom«.

8. I § 686, stk. 5, nr. 1, indsættes efter »191,«: »191 a«, og efter »290« indsættes: »eller § 290 a, stk. 2«.

9. I § 689, stk. 4, nr. 2, indsættes efter »dømte«: »samt de i § 61, stk. 1 og 2, nævnte sager, hvor der alene kan blive spørgsmål om at idømme bøde i forbindelse med den betingede dom for det forhold, der er begået før den betingede dom eller i prøvetiden for den betingede dom«.

10. I § 705, stk. 1, ændres »væsentlig« til: »urimelig«.

Stk. 2. --

§ 721. Påtale i en sag kan helt eller delvis opgives i tilfælde,

1) --

2) hvor videre forfølgning i øvrigt ikke kan ventes at føre til, at sigtede findes skyldig, eller

3) --

Stk. 2. --

§ 721. Påtale i en sag kan helt eller delvis opgives i tilfælde,

1-2) --

3) hvor sagens gennemførelse vil medføre vanskeligheder, omkostninger eller behandlingstider, som ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt.

Stk. 2. --

§ 724. --

Stk. 2. Er der truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, kan strafforfølgning mod den, der har været sigtet, kun fortsættes efter den overordnede anklagemyndigheds bestemmelse, hvis meddelelse herom er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato, medmindre sigtedes forhold har hindret rettidig forkyndelse, eller betingelserne for genoptagelse efter § 975 er til stede.

Stk. 3. --

§ 748 a. --

Stk. 2. --

Stk. 3. Retten kan tillade, at anklageren deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation med billede, hvis betingelserne i stk. 2 er opfyldt.

§ 757. Når en sigtet, der er behørigt tilsagt til et retsmøde, udebliver uden oplyst lovligt forfald, kan retten beslutte, at han skal anholdes, såfremt det i tilsigelsen eller under møde for retten er tilkendegivet, at han skal møde personligt og i udeblivelsestilfælde må vente at blive anholdt.

§ 809. Sigtede skal underkastes mentalundersøgelse, når dette findes at være af betydning for sagens afgørelse. Hvis

11. I § 721, stk. 1, nr. 2, udgår »eller«.

12. I § 721, stk. 1, indsættes efter nr. 2 som nyt nummer:

»3) hvor straffelovens §§ 10 b eller 89 ville være anvendelig, hvis sigtede var at finde skyldig, når det skønnes, at ingen eller kun en ubetydelig straf ville blive idømt, og at domfældelse heller ikke i øvrigt vil være af væsentlig betydning, eller«.

Nr. 3 bliver herefter nr. 4.

13. I § 724, stk. 2, ændres »er forkyndt for den pågældende inden 2 måneder fra afgørelsens dato« til: »er meddelt den pågældende med Digital Post eller med anbefalet brev inden 2 måneder fra afgørelsens dato«, og »rettidig forkyndelse« ændres til: »rettidig meddelelse«.

14. Efter § 748 a, stk. 3, indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse om foranstaltninger i henhold til denne lovs kapitel 69-74, hvor der ikke er beskikket en forsvarer eller en bistandsadvokat eller en advokat for den, som indgrebet vedrører, gennemføres så vidt muligt ved, at anklageren deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede eller på skriftligt grundlag.«

15. I § 757, § 809, stk. 1, 3. og 4. pkt., § 855, stk. 2, 1. pkt., og stk. 4, § 896, stk. 3, nr. 2, § 897, stk. 1, nr. 1, § 920, stk. 2, og § 1007 a ændres »oplyst lovligt forfald« til: »dokumenteret lovligt forfald«.

han ikke udtrykkeligt samtykker i undersøgelsen, kan denne kun finde sted efter retskendelse. Er sigtede udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten uden sigtedes tilstedeværelse bestemme, at sigtede skal underkastes mentalundersøgelse. Det skal fremgå af indkaldelsen til retsmødet, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at retten træffer bestemmelse om mentalundersøgelse. Er sigtede fængslet, kan han ikke mentalundersøges uden rettens bestemmelse.

Stk. 2. --

§ 855. --

Stk. 2. Er tiltalte udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, kan retten bestemme, at der skal ske afhøring af vidner og skøns mænd, der er mødt, hvis retten finder, at dette er foreneligt med hensynet til tiltalte, og hvis udsættelse af afhøringen vil være til væsentlig ulempe for de mødte eller medføre væsentlig udsættelse af sagen. Afhøring kan dog kun ske, hvis tiltaltes forsvarer er mødt.

Stk. 3. --

Stk. 4. Medmindre tiltalte har samtykket heri, kan hovedforhandlingen kun gennemføres i medfør af stk. 3, nr. 4, hvis tiltalte har været lovligt indkaldt og det af indkaldelsen fremgår, at udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår.

§ 896. --

Stk. 2. --

Stk. 3. Indkaldelsen skal angive

1) --

2) at tiltaltes udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte anholdes, jf. § 757, eller at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, uden mulighed for anke, jf. §§ 855 og 902.

Stk. 4-6. --

§ 897. Når der ikke under sagen er spørgsmål om højere straf end bøde, skal retten, medmindre omstændighederne taler imod det, behandle sagen, som om tiltalte har tilstået det forhold, som den pågældende er tiltalt for, hvis tiltalte

1) udebliver fra hovedforhandlingen uden oplyst lovligt forfald,

2) --

3) --

Stk. 2-5. --

§ 920. --

1-3) --

Stk. 2. Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald i et tilfælde, hvor dommen er anket af tiltalte, og hvor anken omfatter bevisbedømmelsen, kan retten ved kendelse afvise tiltaltes anke, hvis retten finder, at sagen ikke med nytte kan behandles, uden at tiltalte er til stede.

Stk. 3. --

§ 1007 a. Er sigtede udeblevet trods lovlig indkaldelse og uden oplyst lovligt forfald, og fremmes hovedforhandlingen ikke til dom i tiltaltes fravær, jf. § 855, stk. 3, eller § 897, stk. 1, nr. 1, skal sigtede erstatte det offentlige de nødvendige udgifter, som er medgået til behandlingen af det pågældende retsmøde.

§ 783. --

Stk. 2. Angår efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13 eller §§ 123 eller 180, § 183, stk. 2, §§ 191 eller 192 a, § 233, stk. 1, §§ 237 eller 245, § 246, jf. § 245, § 252, stk. 1, § 261, stk. 2, eller §§ 262 a eller 288, kan der i rettens kendelse i medfør af § 780, stk. 1, nr. 1 eller 3, ud over bestemte telefonnumre anføres den person, som indgrebet angår (den mistænkte). I så fald skal politiet snarest muligt efter udløbet af det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, underrette retten om de telefonnumre, som indgrebet har været rettet imod, og som ikke er anført i kendelsen. Hvis særlige forhold taler for det, skal underretning efter 2. pkt. ske senest 24 timer efter indgrebets iværksættelse. Underretning efter 2. og 3. pkt. skal indeholde en angivelse af de bestemte grunde, der er til at antage, at der fra de pågældende telefonnumre gives meddelelser til eller fra den mistænkte. Retten underretter den beskikkede advokat, jf. § 784, stk. 1, der herefter kan indbringe spørgsmålet om lovligheden af indgrebet for retten. Retten træffer afgørelse ved kendelse. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Stk. 3. --

Stk. 4. Såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, samt om det kan opretholdes, og i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. stk. 1, 2.-3. pkt., og stk. 3. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Stk. 5. --

§ 791 c. --

Stk. 2-3. --

16. I § 783, stk. 2, 7. pkt., og stk. 4, 4. pkt., § 791 c, stk. 4, 4. pkt., § 791 d, stk. 6, 4. pkt., og § 791 e, stk. 4, 4. pkt., ændres »Justitsministeriet« til: »Rigsadvokaten«.

17. I § 783, stk. 2, indsættes som 8. pkt.:

»Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.«

18. I § 783, stk. 4, indsættes som 5. pkt.:

»Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.«

Stk. 4. Såfremt indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes, samt i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. stk. 3, 2. og 4.-6. pkt. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Stk. 5. --

§ 791 d. --

Stk. 2-5. --

Stk. 6. Såfremt indgrebets øjemed i medfør af stk. 1, 2. pkt., ville forspildes, hvis retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om blokering. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

§ 791 e. --

Stk. 2-3. --

Stk. 4. Hvis indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes, kan politiet træffe beslutning om at foretage indgrebet. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved kendelse, om indgrebet kan godkendes, og om det kan opretholdes, og i bekræftende fald for hvilket tidsrum, jf. stk. 3, 2. og 4.-6. pkt. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke have været foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

Stk. 5-9. --

§ 810. Såfremt sigtede ikke samtykker i, at der søges tilvejebragt oplysninger om hans personlige forhold ved henvendelse til hans pårørende eller andre privatpersoner, kan dette kun ske, hvis retten finder det af væsentlig betydning for sagens afgørelse og ved kendelse træffer bestemmelse herom.

§ 855. --

Stk. 2. --

19. I § 791 c, stk. 4, indsættes som 5. pkt.:

»Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.«

20. I § 791 d, stk. 6, indsættes som 5. pkt.:

»Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.«

21. I § 791 e, stk. 4, indsættes som 5. pkt.:

»Indgreb, der efter rettens opfattelse ikke burde være foretaget af Politiets Efterretningstjeneste, indberettes til Justitsministeriet.«

22. I § 810 indsættes som 2. og 3. pkt.:

»Er sigtede udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, kan retten afsige kendelse efter 1. pkt. uden sigtedes tilstedeværelse. Det skal fremgå af indkaldelsen til retsmødet, at udeblivelse uden dokumenteret lovligt forfald kan medføre, at retten afsiger kendelse som nævnt i 2. pkt.«

Stk. 3. En hovedforhandling skal, hvis anklagemyndigheden fremsætter begæring herom, fremmes til dom i tiltaltes fravær, hvis retten ikke finder tiltaltes tilstedeværelse nødvendig,

1-3) --

4) når tiltalte ikke idømmes højere straf end ubetinget fængsel i 6 måneder eller andre retsfølger end konfiskation, udvisning, førerretsfrakendelse eller erstatning, eller

5) --

Stk. 4. --

§ 896. --

Stk. 2. --

Stk. 3. Indkaldelsen skal angive

1) --

2) at tiltaltes udeblivelse uden oplyst lovligt forfald kan medføre, at tiltalte anholdes, jf. § 757, eller at tiltalte dømmes for de forhold, som tiltalen angår, uden mulighed for anke, jf. §§ 855 og 902.

Stk. 4-6. --

§ 902. Anklagemyndigheden kan kun anke, når der efter loven kan idømmes andre offentligretlige følger end bøde eller konfiskation for lovovertrædelsen.

Stk. 2-4. --

§ 917. --

Stk. 2. Hvis anken ikke omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, behandles sagen efter reglerne i kapitel 78, medmindre andet er bestemt i dette kapitel. § 843 a og § 849 finder tilsvarende anvendelse. Reglerne i § 748 a finder tilsvarende anvendelse under hovedforhandlingen. Reglen i § 854 finder ikke anvendelse.

§ 920. --

Stk. 2. Udebliver tiltalte uden oplyst lovligt forfald i et tilfælde, hvor dommen er anket af tiltalte, og hvor anken omfatter bevisbedømmelsen, kan retten ved kendelse afvise tiltaltes anke, hvis retten finder, at sagen ikke med nytte kan behandles, uden at tiltalte er til stede.

Stk. 3. --

§ 920. --

Stk. 2. --

Stk. 3. Retten kan endvidere ved kendelse afvise tiltaltes anke, hvis anklageskrift eller indkaldelse på grund af tiltaltes forhold ikke på sædvanlig måde har kunnet forkyndes for tiltalte.

23. I § 855, *stk. 3, nr. 4*, indsættes efter »andre retsfølger end«: », at en foranstaltning efter straffelovens § 68 skal have sit forblivende med en allerede idømt foranstaltning«, og »førerretsfrakendelse« ændres til: »frakendelse efter færdselsloven eller lov om sikkerhed til søs«.

24. I § 896, *stk. 3, nr. 2*, indsættes efter »jf. § 757,«: »at tiltaltes ret til at modtage visse offentlige ydelser begrænses,«.

25. I § 902, *stk. 1*, indsættes efter »for lovovertrædelsen«: », medmindre anken er til fordel for tiltalte«.

26. I § 917, *stk. 2, 2. pkt.*, indsættes efter »§ 843 a«: », § 844, *stk. 2*,«.

27. I § 920, *stk. 2*, ændres »og hvor anken omfatter bevisbedømmelsen, kan retten ved kendelse afvise tiltaltes anke, hvis retten finder, at sagen ikke med nytte kan behandles, uden at tiltalte er til stede.« til: »afviser retten ved kendelse tiltaltes anke, medmindre retten undtagelsesvist finder det nødvendigt at fremme sagen i tiltaltes fravær.«

28. I § 920, *stk. 3*, og § 987, *stk. 5, 2. pkt.*, udgår »anklageskrift eller«.

29. I § 920, *stk. 3*, indsættes som 2. og 3. *pkt.*:

§ 921. --

Stk. 2. Hvis anken ikke omfatter beviserne for tiltaltes skyld, kan sagen behandles, selv om tiltalte ikke møder. Sagen kan dog kun behandles, hvis tiltaltes forsvarer er mødt

§ 987. Er en udebleven tiltalt blevet domfældt, uden at anke efter reglerne i kapitel 82 kan finde sted, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, når den pågældende godtgør, at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden sådan frist som bestemt i § 904, jf. § 910. Reglerne i §§ 979, stk. 2, -982 finder tilsvarende anvendelse. Nægtes genoptagelse, kan spørgsmålet indbringes for Den Særlige Klageret efter reglerne om kære til Højesteret.

Stk. 2. –

Stk. 3. Hvis sagen i medfør af § 855, stk. 3, nr. 4, er fremmet i tiltaltes fravær, kan domfældte begære sagen genoptaget til ny forhandling, hvis domfældte er afskåret fra at anke dommen i medfør af § 902, stk. 3, jf. stk. 2, eller hvis den domfældte godtgør at have haft lovligt forfald og ved ham utilregnelige omstændigheder har været forhindret fra i tide at anmelde dette, eller at stævningen ikke rettidigt er kommet til domfældtes kundskab. Begæringen må fremsættes over for den ret, som har afsagt dom i sagen, inden 14 dage fra dommens forkyndelse efter § 219 a, stk. 5. Retten kan undtagelsesvis genoptage sagen, hvis begæring indgives senere, men inden 1 år efter dommens forkyndelse. Reglerne i stk. 1, 3. og 4. pkt., finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 4-5. --

§ 1018 f. --

Stk. 2-3. --

Stk. 4. Sagen behandles under medvirken af domsmænd, medmindre erstatningskravet er fremsat som følge af en sag vedrørende en lovovertrædelse, der efter loven ikke kan medføre højere straf end bøde eller fængsel i 4 måneder, eller af en sag, der er afgjort i retten uden medvirken af nævninger eller domsmænd.

§ 119 a. --

Stk. 2. Hvis en sag efter § 125, stk. 1, nr. 1, ikke skønnes at ville medføre højere straf end bøde og der skønnes at være et sikkert grundlag for betinget frakendelse af førerretten

»Afvisning kan ske forud for hovedforhandlingen. Før der træffes afgørelse om afvisning af en anke, skal tiltaltes forsvarer og anklagemyndigheden have adgang til at udtale sig om spørgsmålet og gives frist for deres eventuelle bemærkninger, hvorefter retten træffer afgørelse.«

30. I § 921, stk. 2, 1. pkt., ændres »anken« til: »anklagemyndighedens anke eller kontraanke«.

31. I § 987, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3, 1. pkt., ændres »godtgør at have haft lovligt forfald« til: »dokumenterer at have haft lovligt forfald«.

32. § 1018 f, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Sagen behandles uden medvirken af domsmænd.«

§ 2

I færdselsloven, jf. lovebekendtgørelse nr. 1324 af 21. november 2018, som ændret senest ved lov nr. 2083 af 21. december 2020, foretages følgende ændring:

eller kørselsforbud, kan anklagemyndigheden anvende den i stk.

1-9) --

Stk. 3-5. --

1. I § 119 a, stk. 2, indsættes efter »§ 125, stk. 1, nr. 1, «: »eller § 129, stk. 1, nr. 1,«, og »eller kørselsforbud« ændres til: », kørselsforbud eller betinget frakendelse af retten til at føre lille knallert,«.

§ 3

I lov om aktiv socialpolitik, jf. lovbekendtgørelse nr. 981 af 23. september 2019, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 59 af 19. januar 2021, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 10 indsættes i kapitel 3:

»§ 10 j. En person kan i en periode på 12 uger alene modtage ydelser efter denne lovs kapitel 4, 6 a-6 c eller 7 med et niveau, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, hvis personen er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 2. Perioden i stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 3. Ophæves en anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, under en efterfølgende domstolsprøvelse, efterbetales den del af ydelserne efter denne lovs kapitel 4, 6 a-6 c eller 7, der ikke er udbetalt, jf. stk. 1, hvis de øvrige betingelser for udbetaling af ydelserne var opfyldt i perioden.

Stk. 4. Anklagemyndigheden underretter kommunen, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, modtager ydelser efter denne lovs kapitel 4, 6 a-6 c eller 7. Anklagemyndigheden underretter endvidere kommunen, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, for de i 1. pkt. nævnte personer efterfølgende ophæves.

§ 10 k. For personer, der er omfattet af § 10 j, stk. 1, og som modtager uddannelses- eller kontanthjælp, finder §§ 13 f, 13 g, 25 b-25 e, 26 og 34 tilsvarende anvendelse som for modtagere af selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22.

Stk. 2. For personer, der modtager ledighedsydelse og er omfattet af § 10 j, stk. 1, får § 74 a, stk. 4, først virkning, når personen igen kan modtage ledighedsydelse efter satserne i § 74 a, stk. 2 eller 3.«

§ 89. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Kommunen udbetaler selvforsørgelses- og hjemrejseydelse, overgangsydelse, uddannelseshjælp eller kontanthjælp med satsen for en person, der forsørger eget barn i hjemmet og har erhvervet ret til ekstra børnetilskud, hvis det er sandsynligt, at Udbetaling Danmark efterfølgende

2. Efter § 89, stk. 3, indsættes som nyt stykke:

»Stk. 4. Stk. 3 finder ikke anvendelse for personer, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods

vil træffe afgørelse om, at en person har erhvervet ret til ekstra børnetilskud. I den situation udbetales hjælpen, med forbehold for at ansøgningen om ekstra børnetilskud imødekommes af Udbetaling Danmark. Kommunen skal senest ved udbetalingen af hjælpen oplyse modtageren om, at den udbetalte hjælp er foreløbig, og med hvilken begrundelse samt tage forbehold for tilbagebetaling.

Stk. 4. ---

§ 91. --

Stk. 2. --

Stk. 3. Kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalte ydelser efter kapitel 4, 6, 6 a, 6 b og 7, hvis ydelserne overstiger niveauet for integrationsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, for den periode, der er nævnt i §§ 10 f og 10 h.

Stk. 4. --

§ 31. --

Stk. 2-3. --

Stk. 4. Det beregnede grundbeløb og pensionstillæg kan højst udbetales med et beløb svarende til integrationsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik, når pensionisten er omfattet af §§ 46 d eller 46 f.

§ 32 c. --

Stk. 2. Førtdispensionen kan højst udbetales med et beløb svarende til integrationsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik, når pensionisten er omfattet af §§ 46 d eller 46 f.

lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 5.

3. I § 91, stk. 3, ændres »§§ 10 f og 10 h« til: »§§ 10 f, 10 h og 10 j«.

§ 4

I lov om social pension, jf. lovbekendtgørelse nr. 983 af 23. september 2019, som ændret senest ved § 11 i lov nr. 2227 af 29. december 2020, foretages følgende ændringer:

1. I § 31, stk. 4, og § 32 c, stk. 2, ændres »§§ 46 d eller 46 f« til: »§§ 46 d, 46 f eller 46 g«.

2. Efter § 46 f indsættes:

»§ 46 g. Pensionen efter §§ 31, 32 c og 48 a kan i en periode på 12 uger højst udgøre et beløb, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis modtageren er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 2. Perioden i stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 3. Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalt pension i perioden nævnt i stk. 1, hvis den udbetalte pension overstiger selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik i 12-ugersperioden.

Stk. 4. Ophæves en anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, under en efterfølgende domstolsprøvelse, efterbetales den del af pensionen, der ikke er udbetalt, jf. stk. 1, hvis de øvrige betingelser for udbetaling af pensionen var opfyldt i perioden.

§ 29. --

Stk. 2-4. --

Stk. 5. Det beregnede grundbeløb og pensionstillæg kan højst udbetales med et beløb svarende til integrationsydelse efter § 22, stk. 2 og 3, i lov om aktiv socialpolitik, når pensionisten er omfattet af §§ 45 d eller 45 f.

Stk. 5. Anklagemyndigheden underretter Udbetaling Danmark, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, modtager pension efter denne lovs §§ 31, 32 c eller 48 a. Anklagemyndigheden underretter endvidere Udbetaling Danmark, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, for de i 1. pkt. nævnte personer efterfølgende ophæves.«

§ 5

I lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., jf. lovebkendtgørelse nr. 982 af 23. september 2019, som ændret senest ved § 10 i lov nr. 2227 af 29. december 2020, foretages følgende ændringer:

1. I § 29, *stk. 5*, ændres »§§ 45 d eller 45 f« til: »§§ 45 d, 45 f eller 45 g«.

2. Efter § 45 f indsættes:

»§ 45 g. Det beregnede grundbeløb og pensionstillæg, jf. § 29, kan i en periode på 12 uger højst udgøre et beløb, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis modtageren er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 2. Perioden i stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 3. Udbetaling Danmark skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalt pension i perioden nævnt i stk. 1, hvis den udbetalte pension overstiger selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse efter § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik i 12-ugersperioden.

Stk. 4. Ophæves en anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, under en efterfølgende domstolsprøvelse, efterbetales den del af pensionen, der ikke er udbetalt, jf. stk. 1, hvis de øvrige betingelser for udbetaling af pensionen var opfyldt i perioden.

Stk. 5. Anklagemyndigheden underretter Udbetaling Danmark, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, modtager pension efter denne lovs § 29. Anklagemyndigheden underretter endvidere Udbetaling Danmark, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, for de i 1. pkt. nævnte personer efterfølgende ophæves.«

§ 6

I lov nr. 548 af 7. maj 2019 om en aktiv beskæftigelsesindsats, som ændret senest ved § 6 i lov nr. 2202 af 29. december 2020, foretages følgende ændring:

1. Efter § 132 indsættes:

»§ 132 a. Det beregnede tilskud efter §§ 123, 124 og 126 kan i en periode på 12 uger højst udbetales på et niveau, der svarer til ydelserne nævnt i § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, hvis modtageren er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 2. Perioden i stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor retten har truffet beslutning om anholdelse, jf. retsplejelovens § 757.

Stk. 3. Kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af udbetalt tilskud efter §§ 123, 124 og 126, der overstiger ydelserne nævnt i § 22, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, i perioden nævnt i stk. 1.

Stk. 4. Ophæves en anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, under en efterfølgende domstolsprøvelse, efterbetales den del af tilskuddet, der ikke er udbetalt, jf. stk. 1, hvis de øvrige betingelser for udbetaling af tilskuddet var opfyldt i perioden.

Stk. 5. Anklagemyndigheden underretter kommunen, hvis anklagemyndigheden får formodning om, at en person, der er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og hvor retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen, jf. retsplejelovens § 757, modtager tilskud efter denne lovs §§ 123, 124 og 126. Anklagemyndigheden underretter endvidere kommunen, hvis rettens anholdelsesbeslutning, jf. retsplejelovens § 757, for de i 1. pkt. nævnte personer efterfølgende ophæves.«

§ 7

I lov om skifte af dødsboer, jf. lovbekendtgørelse nr. 1335 af 26. november 2015, som ændret ved lov nr. 447 af 9. juni 2004, § 6 i lov nr. 550 af 30. maj 2017 og § 8 i lov nr. 683 af 8. juni 2017, foretages følgende ændringer:

§ 25. --

Stk. 2-4. --

Stk. 5. Arvingerne skal senest 6 måneder efter dødsdagen, dog senest 2 måneder efter boets udlevering, indgive en opgørelse over boets aktiver og passiver pr. dødsdagen. Opgørelsen indgives i to eksemplarer, der begge skal være underskrevet af samtlige arvinger. Justitsministeren kan efter forhandling med skatteministeren fastsætte nærmere regler om opgørelsen. En kreditor eller legatar, som har retlig interesse deri, kan forlange at blive gjort bekendt med opgørelsen.

Stk. 6. --

1. I § 25, *stk. 5, 2. pkt.*, og § 33, *stk. 3, 2. pkt.*, udgår »indgives i to eksemplarer, der begge«.

§ 32. Boopgørelsen indsendes senest 15 måneder efter dødsdagen i to eksemplarer til skifteretten, som videresender et eksemplar af opgørelsen til told- og skatteforvaltningen. I henvisningsboer, jf. § 2, indsendes boopgørelsen dog senest 15 måneder fra henvisningsdagen. Begge eksemplarer af opgørelsen skal være underskrevet af samtlige arvinger.

§ 33. --

Stk. 2. --

Stk. 3. Arvingerne skal i forbindelse med boets udlevering indgive en opgørelse over boets aktiver og passiver til skifteretten. Opgørelsen indgives i to eksemplarer, der begge skal være underskrevet af samtlige arvinger. Justitsministeren kan efter forhandling med skatteministeren fastsætte nærmere regler om opgørelsen. En kreditor eller legatar, som har retlig interesse deri, kan forlange at blive gjort bekendt med opgørelsen.

§ 68. --

Stk. 2. --

Stk. 3. Den endelige boopgørelse indsendes inden 2 uger i et eksemplar til told- og skatteforvaltningen og i et eksemplar til skifteretten. Begge eksemplarer skal være underskrevet af bobestyreren.

§ 80. --

Stk. 2-5. --

Stk. 6. Grundbeløbet i stk. 2 reguleres efter personskattelovens § 20, dog således at det regulerede beløb afrundes opad til nærmeste kronebeløb, der kan deles med 100.000.

§ 70. Krav om skriftlighed eller underskrift er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Meddelelsen skal være forsynet med en digital signatur.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation med skifteretten, herunder om anvendelsen af digital signatur.

2. I § 32, 1. pkt., udgår »i to eksemplarer«, og »et eksemplar« ændres til: »kopi af«.

3. I § 32, 3. pkt., ændres »Begge eksemplarer af opgørelsen« til: »Opgørelsen«.

4. To steder i § 68, stk. 3, 1. pkt., udgår »i et eksemplar«.

5. § 68, stk. 3, 2. pkt., ophæves.

6. § 80, stk. 6, ophæves.

7. Efter kapitel 31 indsættes:

»Kapitel 31 a

Digital kommunikation

§ 115 a. Krav om skriftlighed er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation.

Stk. 2. Skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det.«

§ 8

I lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte m.v., som ændret ved § 2 i lov nr. 550 af 30. maj 2017 og § 18 i lov nr. 1711 af 27. december 2018, foretages følgende ændring:

1. §§ 70 og 71 ophæves, og i stedet indsættes:

»§ 70. Krav om skriftlighed er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation.

Stk. 2. Skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det.«

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for skifteretten.

Stk. 4. Hvis en digital meddelelse ikke er forsynet med digital signatur eller er behæftet med andre fejl, der gør den uegnet til at indgå i skifterettens behandling af en sag, kan skifteretten afvise meddelelsen eller fastsætte en frist for afhjælpning af mangelen. Efter anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.

§ 71. Skifteretten kan ved meddelelser fra retten anvende digital kommunikation, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog om forkyndelse retsplejelovens § 155, nr. 2. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.

§ 7 a. Retten kan bestemme, at begæring om rekonstruktionsbehandling, konkurs eller gældssanering skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning hertil.

§ 2

I konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 118 af 4. februar 1997, som ændret ved § 3 i lov nr. 402 af 26. juni 1998, § 3 i lov nr. 215 af 31. marts 2004 og § 3 i lov nr. 216 af 31. marts 2004, foretages følgende ændring:

1. Efter kapitel 29 indsættes:

»Kapitel 29 a

§ 9

I konkursloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 11 af 6. januar 2014, som ændret bl.a. ved § 3 i lov nr. 737 af 25. juni 2014 og senest ved § 32 i lov nr. 58 af 30. januar 2018, foretages følgende ændringer:

1. § 7 a ophæves.

2. Efter kapitel 29 indsættes i *afsnit V*:

»Kapitel 29 a

Digital kommunikation

§ 237 a. Krav om skriftlighed er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation.

Stk. 2. Skifteretten kan bestemme, at en meddelelse til skifteretten skal forsynes med original underskrift, når den finder anledning til det.«

§ 10

I lov nr. 447 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, lov om skifte af dødsboer og lov om skifte af fællesbo m.v. (Digital kommunikation i retsplejen, kendelser med begrænset sagsfremstilling, regler om vidneforvarede m.v.), som ændret ved § 4 i lov nr. 1242 af 18. december 2012, § 4 i lov nr. 1867 af 29. december 2015 og § 6 i lov nr. 670 af 8. juni 2017, foretages følgende ændring:

1. §§ 2 og 3 ophæves.

Digital kommunikation

§ 237 a. Krav om skriftlighed eller underskrift er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Meddelelsen skal være forsynet med en digital signatur.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation med skifteretten, herunder om anvendelsen af digital signatur.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for skifteretten.

Stk. 4. Hvis en digital meddelelse ikke er forsynet med digital signatur eller er behæftet med andre fejl, der gør den uegnet til at indgå i skifterettens behandling af en sag, kan skifteretten afvise meddelelsen eller fastsætte en frist for afhjælpning af manglen. Efter anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.

§ 237 b. Skifteretten kan ved meddelelser fra retten anvende digital kommunikation, hvis modtageren har samtykket i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog om forkyndelse retsplejelovens § 155, nr. 2. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde. «

§ 3

I lov nr. 383 af 22. maj 1996 om skifte af dødsboer, som ændret ved § 2 i lov nr. 1116 af 29. december 1999 og § 4 i lov nr. 215 af 31. marts 2004, foretages følgende ændring:

1. Efter kapitel 31 indsættes:

»Kapitel 31 a

Digital kommunikation

§ 115 a. Krav om skriftlighed eller underskrift er ikke til hinder for, at meddelelser til skifteretten sendes som digital kommunikation. Meddelelsen skal være forsynet med en digital signatur.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om digital kommunikation med skifteretten, herunder om anvendelsen af digital signatur.

Stk. 3. En digital meddelelse anses for at være kommet frem, når den kan gøres tilgængelig for skifteretten.

Stk. 4. Hvis en digital meddelelse ikke er forsynet med digital signatur eller er behæftet med andre fejl, der gør den uegnet til at indgå i skifterettens behandling af en sag, kan skifteretten afvise meddelelsen eller fastsætte en frist for afhjælpning af mangelen. Efter anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.

§ 115 b. Skifteretten kan ved meddelelser fra retten anvende digital kommunikation, hvis modtageren har samtykket

i at modtage meddelelser på denne måde, jf. dog om forkyndelse retsplejelovens § 155, nr. 2. Samtykke kan gives for den enkelte sag eller generelt. Meddelelser, der indeholder fortrolige oplysninger, skal krypteres eller sikres på anden forsvarlig måde.«

§ 11

Lov om udpantning og om udlæg uden grundlag af dom eller forlig, jf. lovbekendtgørelse nr. 774 af 18. november 1986, ophæves.